

Acrocephalus

80
81

ACROCEPHALUS

glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana
journal of Bird watching and bird study association of Slovenia, Ljubljana

ISSN 0351-2851

naslov uredništva adress of the editorial office	1000 Ljubljana, Langusova 10
glavni urednik managing editor	Iztok Geister, 6276 Pobegi, Kocjančiči 18 tel.: 0609 643 703
uredniški odbor / editorial board	Iztok Geister (oblikovanje in tehnično urejanje, layout & technical editorial board editing), Igor Pustorvrh (svetovalec za fotografijo, photography), Slavko Polak (svetovalec za ilustracije, drawings), Andrej Sovinc (pomočnik glavnega urednika, assistant editor)
uredniški svet editorial council	Janez Gregori, Andrej Hudoklin, dr. Boris Kryštufek, Andrej Sovinc, Dare Sere, dr. Davorin Tome
lektor in prevajalec revised and translated by	Henrik Ciglič
fotoliti photoliths	ATELJE T. Škofja Loka
tisk print	MEDIUM Radovljica
cena / price	1000 SIT za številko, dvojna številka 2000 SIT, letna naročnina 5000 SIT
naklada / circulation	800 izvodov

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

naslov / address	1001 Ljubljana, p.p. 2395
društveni prostori	Ljubljana, Žibertova 1, tel.: 061/133 95 16
uradne ure in srečanja	četrtek med 18. in 20. uro
predsednik president	Borut Štumberger 2282 Cirkulane 41 tel.: 062/761 000
podpredsednik vicepresident	Franc Bračko 2000 Maribor, Gregorčičeva 27 tel.: 062/29 086
tajnik secretary	Borut Mozetič 1000 Ljubljana, Rožna 7 tel.: 0609 625 210
žiro račun	50100-620-133-05-1018116-2385287
izvršilni odbor / executive board	A. Bibič, L. Božič, D. Dolenc, T. Jančar, P. Kmecl, B. Marčeta, T. Mihelič, B. Mozetič, S. Polak, A. Ramšak, B. Rubinič, D. Sere, A. Sorgo, B. Štumberger, T. Trilar, M. Vogrin in častna člana dr. S. D. Matvejev in dr. A. O. Zupančič
letna članarina annual membership subscription	5000 SIT za posameznike, 3000 SIT za učence in študente, 1000 SIT za podmladek in 20.000 SIT za ustanove
International Girobank	Nova Ljubljanska Banka No. 50100-620-133 27620- 99885/0

Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva.

Revijo sofinancira Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, donator Prirodoslovni muzej Slovenije, sponzorja revije sta Mobitel in BirdLife International.

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-226/92 z dne 4. 3. 1992 sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Selitev mrtvih ptic prek Slovenije Migration of dead birds across Slovenia

Zvečer 4. decembra 1996 so cariniki na mednarodnem mejnem prehodu Dolga vas pri Lendavi odkrili v posebno predelanem kombiju italijanske registracije večje število mrtvih ptic. Globoko zamrznjene so bile zložene v škatlah iz stiropora, te pa skrite v dvojnih bočnih stenah in v stropu kombija. Italijanski voznik Augusto Rizzi iz Vicenze je prijavil za tranzit prek Slovenije v Romuniji ustreljene lovne ptiče in lovno divjad. Konvoj teh mrtvih živali so spremljali italijanski lovci v drugih vozilih. Vsa sreča, da se naši cariniki niso dali zapeljati z uradno prijavljenim tranzitnim "blagom", ampak so si raje podrobneje ogledali italijanski kombi ter ob tem pregledu našli skritih skoraj 4000 mrtvih ptic, verjetno namenjenih na italijanski kulinarčni trg. Naslednji dan dopoldne je bil o tem dogodku obveščen tudi Prirodoslovni muzej Slovenije. Carinska izpostava Dolga vas je uradno zaprosila naš muzej za determinacijo teh ptic.

Ob prihodu na mejni prehod Dolga vas me je pretresel grozovit prizor: na

klopi, mizi in po tleh so ležale številne škatle s kadavri nesrečnih ptic, ki so jih v Romuniji pokosile šibre (ne)znanih lovcev. Do 22. ure zvečer mi je le uspelo, da sem jih v celoti pregledal, determiniral in preštel. Pri preštevanju sta mi pomagala Vlado Popov (Prirodoslovni muzej Slovenije) in Aleksander Beer (lovski inšpektor, Murska Sobota). Vse ptice smo potem zložili po vrstah in jih spravili nazaj v škatle. Še vsa sreča, da je bilo hladno vreme in ptice še niso začele razpadati.

Na osnovi našega zapisnika je carina naslednji dan zaplenila kombi, s katerim so ilegalno prevažali mrtve ptice. Italijanski voznik je bil zaradi carinskega prekrška kaznovan s 130.000 SIT kazni. Za vse druge prekrške naj bi bil po mednarodnih predpisih zaslišan in "morda" kaznovan v Italiji. Povedal mi je, da je za prevoz teh ptic v Italijo dobil 300 DEM. Ob tem pa je zanimiv dokumentiran podatek, da so istega šoferja z istim kombijem prijeli zaradi enakega prekrška (prevažal je večje število mrtvih zaščitene ptic) že

Slika 1: Del pošiljke mrtvih ptic, namenjenih v Italijo (D. Šere)

Fig. 1: Part of the "consignment" of dead birds intended for the Italian culinary market (D. Šere).

leto prej na meji z Madžarsko. Na osnovi madžarskega carinskega poročila pa ga niso "mogli prijeti", ker ptiči niso bili skriti oziroma spravljani v prostoru, prirejenem za tihotapljenje, tako kot v našem primeru.

Na podlagi Uredbe o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS 57/93) in mnenja Veterinarske uprave pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je Prirodoslovni muzej Slovenije 10. decembra 1996 prevzel 339 kadavrov (17 vrst) ptic. Kadavre lahko muzej uporabi v študijske, raziskovalne in tudi razstavne namene. Preostale ptice je bilo treba uničiti, za kar je bil pooblaščen Veterinarski zavod Slovenije. Ob tem je treba dodati tudi to, da so bile rdečegrle cipe *Anthus cervinus* pravilno determinirane šele ob končnem pregledu, ko so bile opravljene posebne biometrične meritve in ko je bila na voljo dnevna svetloba. Rdečegrle cipe je v jesenskem perju lahko zelo podobna mali cipi *Anthus pratensis*.

Sicer pa si ob tem tragičnem dogodku lahko zastavimo nekaj vprašanj in mnenj:

Ali je naša zakonodaja v takšnih primerih dovolj jasna in učinkovita?

V jesenskem času bi bilo treba na mejnih prehodih poostri pregledovati živali, še posebno ptic, ki jih prek Slovenije (i)legalno prevažajo predvsem italijanski lovci. Vprašanje je, koliko zaščitenih in ogroženih ptic se skriva v zamrzovalnih skrinjah, v katerih so sicer legalno prijavljene živali, ki sodijo v okvir lovskega zakona (našega ali tujega). Zato bi morali imeti na meji ali njeni bližini ornitologa "na klic", ki bi bil s svojim znanjem v veliko pomoč tamkajšnim carnikom.

Malo je verjetno, da lahko v Romuniji skrivaj pobijejo skoraj 4000 ptičev pa tega nihče ne opazi. Za takšno morijo je bilo potrebno več dni in zanesljivo v sodelovanju z domačimi lovci in pomagači.

Št. vrsta N° species		primerki specimens
1.	Poljski škrjanec <i>A. arvensis</i>	2450
2.	Rdečegrle cipa <i>A. cervinus</i>	810
3.	Ščinkavec <i>F. coelebs</i>	225
4.	Laški škrjanec <i>M. calandra</i>	86
5.	Bela pastirica <i>M. alba</i>	79
6.	Mala cipa <i>A. pratensis</i>	49
7.	Poljski vrabec <i>Pas. montanus</i>	31
8.	Brinovka <i>T. pilaris</i>	25
9.	Škorec <i>S. vulgaris</i>	23
10.	Čebelar <i>M. apiaster</i>	19
11.	Repnik <i>C. cannabina</i>	13
12.	Divji golob <i>C. palumbus</i>	12
13.	Velika sinica <i>P. major</i>	12
14.	Prosenka <i>P. apricaria</i>	9
15.	Turška grlica <i>S. decaocto</i>	7
16.	Pinoža <i>F. montifringilla</i>	7
17.	Lišček <i>C. carduelis</i>	7
18.	Dlesk <i>C. coccothraustes</i>	6
19.	Drevesna cipa <i>A. trivialis</i>	5
20.	Vinski drozg <i>T. iliacus</i>	4
21.	Kovaček <i>P. trochilus</i>	4
22.	Golob duplar <i>C. oenas</i>	3
23.	Zelenec <i>C. chloris</i>	3
24.	Trstni strnad <i>E. schoeniclus</i>	3
25.	Prepelica <i>C. coturnix</i>	2
26.	Sloka <i>S. rusticola</i>	2
27.	Kos <i>T. merula</i>	2
28.	Cikovt <i>T. philomelos</i>	2
29.	Brkata sinica <i>P. biarmicus</i>	2
30.	Sraka <i>P. pica</i>	2
31.	Poljska jerebica <i>P. perdix</i>	1
32.	Kozica <i>G. gallinago</i>	1
33.	Mestni golob <i>C. l. domestica</i>	1
34.	Veliki detel <i>D. major</i>	1
35.	Taščica <i>E. rubecula</i>	1
36.	Pogorelček <i>P. phoenicurus</i>	1
37.	Sivi muhar <i>M. striata</i>	1
38.	Plavček <i>P. caeruleus</i>	1
39.	Šoja <i>G. glandarius</i>	1
40.	Čížek <i>C. spinus</i>	1
Skupaj / Total		3914

Tabela 1: Seznam mrtvih ptic iz Romunije, odkritih v italijanskem kombiju na slovensko-madžarski meji

Table 1: The list of dead birds from Romania discovered in an Italian van on the Slovene-Hungarian border.

Vprašanje je, kakšni zasluži se vrtijo v primerih, ko pridejo ptiči na pravi trg.

Seveda ni treba posebej omenjati, da gre v tem transportu za 99% ptic, ki so zaščitene in ogrožene po vseh mednarodnih konvencijah in nikakor ne sodijo v lovsko pristojnost. Med 3914 pobitimi pticami je bilo kar 2450 poljskih škrjancev, ptic, ki jih marsikje po Evropi in tudi pri nas v Sloveniji že ni več slišati ali videti. Rdečegrlih cip je bilo 810; zanesljivo so bile na selitvi iz Skandinavije, tako da lahko govorimo o izginotvi dela populacije iz teh dežel. V primeru laškega škrjanca (86) pa gre za iztrebljanje domače populacije, saj ta vrsta v Romuniji gnezdi.

Tudi tak genocid nad nedolžnimi ptiči ni ravno v ponos Romuniji, ki si želi vstopiti v Evropsko unijo, kakor tudi ne Italiji, ki že v njej je.

POVZETEK

Na mednarodnem mejnem prehodu med Slovenijo in Madžarsko v Dolgi vasi pri Lendavi so slovenski cariniki 4. decembra 1996 odkrili v posebno predelanem kombiju italijanske registracije 3914 mrtvih ptic (tab. 1). Italijanski voznik je povedal, da jih je pripeljal iz Romunije in da je za omenjeni prevoz dobil 300 DEM. Na meji so mu kombi zaplenili, plačati pa je moral še približno 1500 DEM za carinski prekršek; preostala kazen naj bi mu bila izrečena v Italiji. V transportu je bilo 99% takšnih ptic, ki so danes ogrožene in zaščitene po vseh mednarodnih konvencijah. S seznama ubitih ptic je razvidno, da so ubijali vse, kar jim je prišlo pred puško: od golobov in vrabcev pa tja do čebelarjev, cip in škrjancev.

Pregled in determinacijo teh ptičev je opravil Prirodoslovni muzej Slovenije iz Ljubljane. V raziskovalno-muzejske namene je muzej prevzel 339 ptičev (17 vrst), druge je uničila Veterinarska služba Slovenije.

Ali je mogoče, da v Romuniji "legalno" pobijejo skoraj 4000 ptičev za italijanski kulinarični trg? Tudi takšna

dejanja so kajpak lahko merilo za (ne)vstop Romunije v Evropsko unijo.

SUMMARY

On December 4th 1996, 3,914 dead birds were discovered by Slovene customs officers in a specially reconstructed van with Italian numberplates on the Slovene-Hungarian border at Dolga vas near Lendava (Table 1). The Italian driver stated that the birds were from Romania and that he had been given 300 DEM for the transportation of these "goods". He had his van confiscated and was ordered to pay 1,500 DEM for the committed customs offence; the rest of the penalty was to be imposed on in Italy. This dismal "consignment" included 99% of birds which are today endangered and of course protected by all possible international conventions. The list of the killed birds indicates that the hunters killed everything they could: from pigeons and sparrows to bee-eaters, pipits and larks.

The birds were examined and identified by the Slovene Museum of National History from Ljubljana, e.g. by the author of this article, who eventually appropriated 339 birds (17 species) for research purposes; the rest were destroyed by the Slovene Veterinary Service.

One may of course wonder, how it is at all possible that almost 4,000 birds are "legally" killed in Romania for the Italian culinary market. Well, we can only add that such acts, too, should be a criterion for the rejection of Romania's application to join the EU.

Dare Šere
Prirodoslovni muzej Slovenije
Prešernova 20
SI-1001 Ljubljana

Pojavljanje ribjega galeba *Larus ichthyaetus* v Sloveniji

Occurrence of the Great Black-headed Gull *Larus ichthyaetus* in Slovenia

Luka BOŽIČ

UVOD

Ribji galeb je azijska vrsta galeba, ki le s skrajno zahodnim delom svojega gnezditvenega areala sega v zahodno palearktiko (CRAMP et al. 1983). Tukaj, na meji gnezditvene razširjenosti, je precej redek in nereden gnezdilec. Tako naj bi na tem območju gnezdil redno samo na Krimu in vzhodnih obalah Azovskega morja, vendar vsi avtorji teh gnezdišč ne omenjajo (CRAMP et al. 1983). Leta 1985 je bila ugotovljena gnezditvenost na zaježitvenem jezeru v Zaporožju v Ukrajini (ROBEL & BESCHOW 1994). Vprašljiva oziroma neredno zasedena gnezdišča so še na znameniti delti Volge pri Astrahanu ob Kaspijskem jezeru, visokoležečih jezerih v Azerbajdžanu in na stepskih jezerih v ruskem Predkavkazju (CRAMP et al. 1983, ROBEL & BESCHOW 1994). Težišče strnjene gnezditvene populacije leži na alkalnih, stepskih jezerih Kazahstana in še nekaterih nekdanjih južnih sovjetskih republik. Vzhodna meja areala v obliki manjših raztresenih kolonij poteka v SZ Kitajski, zahodni Mongoliji in severnem Tibetu (CRAMP et al. 1983, LEWINGTON et al. 1991, ROBEL & BESCHOW 1994).

V zunajgnezditvenem obdobju se pojavlja v glavnem ob morskih obalah, opazovanj s celinskih voda pa je razmeroma malo (to seveda velja le za običajni negnezditveni areal), kar pa je najbrž posledica majhnega števila opazovalcev v teh krajih. Prezimovališča se raztezajo na zahodu od Rdečega morja, kjer je maloštevilen, prek Perzijskega zaliva, Arabskega morja do Bengalskega zaliva na vzhodu. Verjetno prezimuje tudi v večjem delu celinske južne Azije (CRAMP et al. 1983). Na jugu se pojavlja do Kenije, kjer v manjšem številu redno prezimuje na obali. V Sredozemlju je reden gost in prezimova-

lec samo v Izraelu (SHIRIHAI 1996), čeprav se morda občasno pojavlja tudi na Cipru (LEWINGTON et al. 1991).

Ime ribji galeb oziroma *Larus ichthyaetus* izhaja iz značilnega načina lova, s katerim si ribji galeb išče hrano, predvsem so to ribe, čeprav lovi tudi druge nižje živali in male sesalce (CRAMP et al. 1983). Pri tem galeb nekaj časa lebdi nad vodno gladino in hitro plahuta, podobno kot čigre, nato pa z vso hitrostjo strmoglavi v vodo za plenom (BARTHEL 1994). *Ikhtus* pomeni v grščini ribo, *aetos* pa orla, ker naj bi pri lovu spominjal na ribjega orla (op. ur.).

POJAVLJANJE V EVROPI

Ribji galeb je v Evropi izjemno redek gost. V evropskem okviru bi se naj redno pojavljal le na romunski obali Crnega morja, čeprav tudi to ni povsem zanesljivo. Opazovanja iz drugih držav prihajajo z vse celine, z izjemo skrajnega severa in zahodnih držav. Tako ni nobenih znanih podatkov z Islandije, Irske, Finske, iz severnega dela Skandinavskega polotoka, Francije, Španije in Portugalske. Iz Velike Britanije je po reviziji nekaterih starih opazovanj znan samo en podatek iz prejšnjega stoletja (ANONIMUS 1995). V tem pogledu je zelo zanimiv podatek z atlantskega otočja Madeira (Portugalska), kjer je bil ribji galeb opazovan leta 1933 (CRAMP et al. 1983, LEWINGTON et al. 1991, ROBEL & BESCHOW 1994). Za opazovanja iz drugih evropskih držav ni izrazitega vzorca: zabeležena so bila v vseh mesecih z izjemo novembra in decembra, vendar z opaznim viškom v juniju (11 opazovanj). Zunaj gnezdišč so zelo redka tudi v državah na meji areala, kjer ribji galebi občasno sicer gnezdiijo (npr. Ukrajina in evropski del Rusije). Največ podatkov je iz Poljske, in sicer pet, najpogostejši pa sta eno ali dve opazovanji v posamezni državi (ROBEL &

BESCHOW 1994). V letu 1996 je bil opazen predvsem porast opazovanj na Madžarskem, kjer je bilo prej znano le eno opazovanje (BARTHEL 1996). Zelo zanimiv je podatek o opazovanju ribjega galeba v drugem poletnem perju 17. 8. 1996 v Dalmaciji na Hrvaškem. Na žalost v nizozemski reviji Dutch birding, kjer je bila notica objavljena, ni naveden natančen kraj opazovanja (Van den BERG 1996).

OPAZOVANJA V SLOVENIJI

Prvo opazovanje

Prva v Sloveniji sta imela priložnost srečati se z ribjim galebom F. Bračko in F. Janžekovič, in slednji je svoje opazovanje opisal takole: "V soboto 10.2.1996 sem vodil skupino dvajsetih učiteljev na opazovanje vodnih ptic. Odločili smo se za obisk akumulacije Melje na Dravi. Bila je ena redkih, ki v ostri zimi ni v celoti zaledenela. Zanimala nas je tudi stara struga za zapornicami, kjer so počivali kormorani, sive čaplje, mlakarice, liske, galebi... Med predstavljanjem posameznih vrst vedoželjnim učiteljem sem zagledal velikega 'belega' galeba s črno glavo. Na prvi pogled je bil videti kot rečni galeb *Larus ridibundus* v poletnem perju, ko pa je lagodno in brez strahu letel mimo nas, sem videl naslednje značilnosti: po velikosti je bil podoben rumenonogemu galebu *Larus cachinnans*; bil je odrasel z belim trupom in srebrnobelemi perutmi, ki so bile na konicah črne; kljun je bil večbarven - osnova in prva polovica kljuna sta bili rumeni, druga polovica pa je bila oranžna s črno progo. Na osnovi teh značilnosti, predvsem pa, ker je bil odrasel osebek v poletnem perju, sem prepoznal azijskega galeba z imenom *Larus ichthyaetus*. Sam sem bil nad izjemnim opazovanjem navdušen, drugim opazovalcem pa se je zdel vsaj toliko zanimiv kot sivi galeb *Larus canus*, ki smo ga malo prej opazovali".

F. Janžekovič je kasneje dodal, da je še istega dne opazoval tudi tri osebe ribjega galeba v prvem zimskem perju, ki so se zadrževali nekoliko nižje ob Dravi. Eden od njih se je na plitvini v bližini Meljskega mostu prehranjeval z ribo. Tega dne ni bil povsem prepričan ali gre v resnici za ribje

galebe, vse dvome v zvezi s kakršnokoli zamenjavo pa je pregnal naslednjega dne, ko je skupaj s še nekaterimi drugimi ornitologi na istem mestu ponovno opazoval enega spolno nezrelega ribjega galeba. Rečemo lahko, da so bili tega dne na stari strugi Drave pod Meljem opazovani štirje ribji galebi.

Drugo opazovanje

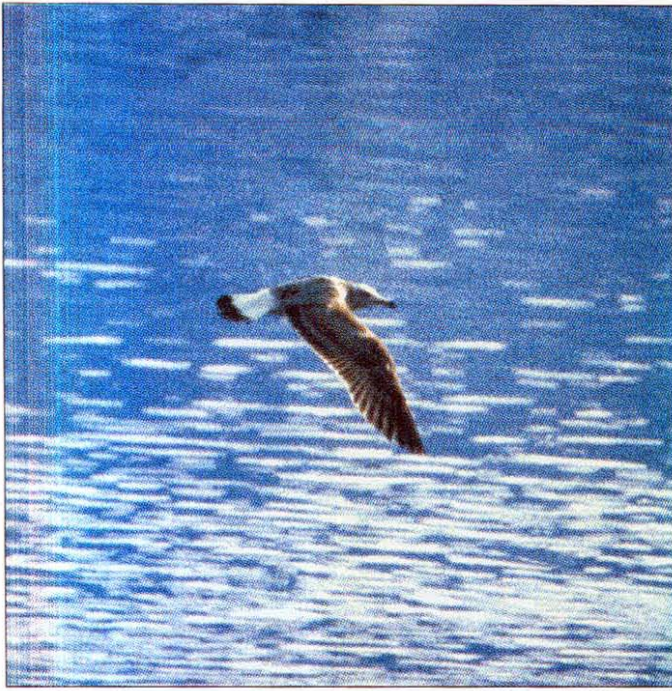
Novica o zanimivem opazovanju se je zelo hitro razširila med slovenskimi ornitologi, tako da se je naslednjega dne, 11.2.1996, pri meljskem jezcu zbrala kar lepa družina opazovalcev. A. Bibič, F. Bračko, D. Denac, F. Janžekovič, B. Rubinič in A. Vrezec so v sončnem jutru opazovali ribjega galeba, ki se je zadrževal med množico rumenonogih galebov. Bil je v prehodnem perju med mladostnim in prvim zimskim perjem. B. Rubiniču je uspelo galeba tudi dokaj uspešno fotografirati. Kasneje se je ptica pričela spretletavati, nato pa je odletela nad tokom reke navzdol.

Okoli 12. ure sem bil v Melju z B. Rubiničem in A. Vrezcem tudi sam. Na naše veliko presenečenje je bil prvi ptič, ki smo ga zagledali, odrasel ribji galeb v skoraj popolnem poletnem perju (le na čelu je imel še nekaj beline). Po natančnem pregledu plitvine, na kateri je počivalo kar precejšnje število galebov, smo ugotovili, da njegovega drugoletnega vrstnika ni nikjer več. Ribji galeb je sprva počival na vodni gladini, po nekajminutnem opazovanju pa je pričel v krogih letati v bližini jezcu. Nato se je usedel na plitvino, ko pa smo se mu z namenom, da ga fotografiramo, preveč približali, se je skupaj z drugimi galebi dvignil in odletel nad reko navzdol. Kljub temu da so se drugi galebi čez nekaj časa pričeli vračati, ribjega galeba nismo več videli.

Do konca februarja je bilo v Melju opravljenih še veliko terenskih obhodov (Bračko in Janžekovič, ustno), vendar ribji galebi niso bili več opaženi.

Tretje opazovanje

Dne 9.3.1996, skoraj mesec dni po spektakularnih dogodkih v Melju, sva bila z D. Denacem na terenu ob Ormoškem jezeru. V okviru rednega mesečnega mo-

Slika 1 in 2: Ribji galeb *Larus ichthyaetus* v prvem zimskem perju. Maribor (Melje), 11.2.1996 (B. Rubinič)

Figs. 1, & 2: Great Black-headed Gull *Larus ichthyaetus* in the first winter plumage. Maribor (Melje). February 11th, 1996 (B. Rubinič)

nitoringa sva spremljala selitev vodnih ptic. Šele sredi dopoldneva sva postala pozorna na osamljenega galeba, ki je že od zgodnjega jutra posedal na manjšem prodnatem otočku na začetku jezera. Sprva mu, misleč da je povsem običajen rumenonogi galeb, sploh nisva posvečala pozornosti. Pogled skozi teleskop pa nama je razkril, da opazujeva ribjega galeba v prvem zimskem perju s sledovi mladostnega perja. Zaradi značilnega vzorca preostalih mladostnih peres na sicer sivem hrbtu domnevava, da sva se srečala z osebkom, ki je bil opazovan vsaj že 11.2.1996 v Melju (verjetno pa že dan prej). Ribji galeb je večino dneva presedel na omenjeni plitvini, nekajkrat pa sva ga opazovala tudi pri zanimivem, že v uvodu opisanem načinu lova. V vodo je strmoglavljaj z višine približno dveh metrov, vendar ni bil nikoli uspešen. Proti večeru, okoli 17. ure, se je pričel spreletavati med mostom in jezerom, nato pa je odletel dlje na jezero.

Četrto opazovanje

Še povsem pod vtisom sobotnega opazovanja sem se v ponedeljek 11.3.1996 odpravil še na Ptujsko jezero. Oblačen, vendar zanimiv dan se je že prevesil v

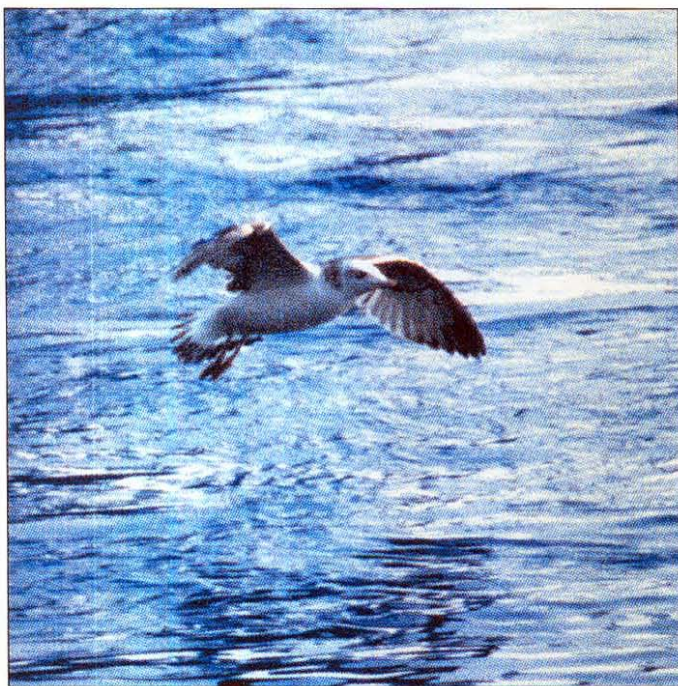
drugo polovico, ko sem prišel do jezua v Markovcih. Med pisano množico rac, teh tukaj v tem času nikoli ne manjka, sem nenadoma na precejšnji razdalji zagledal odraslega ribjega galeba v popolnem poletnem perju. Verjetno je šlo za osebek, opazovan v Melju pred mesecem dni, le da je v tem času povsem zamenjal perje. Ker sem del površine jezera, na katerem je počival ribji galeb, prej že pregledal, ni bilo nobenega dvoma, da je priletel šele pred nekaj minutami. Galeb je nekaj časa sedel na gladini jezera, čez približno pet minut pa se je prestavil za nekaj sto metrov, kjer je nato ostal do konca opazovanja.

Tukaj je treba še dodati, da so bili na Ormoškem in Ptujskem jezeru v mesecu februarju opravljene številni terenski obhodi v različnih delih dneva, ribji galebi pa niso bili opazovani (Štumberger, ustno). Isto velja tudi za vse omenjene lokalitete v naslednjih mesecih od tega opazovanja dalje.

Peto opazovanje

Dne 26.12.1996, ravno v času nastajanja tega članka, sva se z D. Denacem med vračanjem s terena na Ptujskem jezeru mimogrede ustavila še v Melju. Približno

Slika 3: Ribji galeb *Larus ichthyæetus* v prvem zimskem perju. Maribor (Melje), 11.2.1996 (B. Rubinič)

Fig. 3: Great Black-headed Gull *Larus ichthyæetus* in the first winter plumage. Maribor (Melje). February 11th, 1996 (B. Rubinič)

ob 12.30 sva se ustavila ob Dravi pod jezom, kjer je na kamnih, ki molijo iz vode, počivalo večje število galebov. Oko se mi je po nekaj sekundah opazovanja ustavilo na opazno večjem galebu, ki je mirno čepel med skupino rumenonogih galebov. Kar verjeti nisem mogel, da sem se skoraj eno leto po prvem opazovanju ribjega galeba v Melju ponovno srečal s to vrsto, in to spet prav na tej lokaliteti. Galeb, bil je odrasel osebek v zimskem perju, se je v času najinega petnajst minut trajajočega opazovanja bolj ali manj zadrževal na istem mestu in ni kazal kake pretirane aktivnosti. Takoj ko sva prišla domov, sem o opazovanju obvestil nekaj ornitologov, ki so se povečini pri priči odpravili v Melje. Tako so A.Bibič, F.Janžekovič in J.Smole ribjega galeba opazovali od približno 13.30 do 15. ure. V tem času se je galeb le enkrat nekoliko spreletel, drugače pa je ves čas miroval. Zato je še toliko bolj nenavadno, da ga malo po 15. uri, ko je v Melju opazoval F.Bračko, ni bilo nikjer več.

Terenski obhodi, opravljeni v naslednjih dneh, žal niso prinesli ponovnega

opazovanja te zanimive vrste (D.Denac, lastna opazovanja).

Šesto opazovanje

V zelo mrzlem in jasnem dopoldnevu dne 30.12.1996 sem se odpravil na Ptujsko jezero. Več kot polovica jezera je bila zamrznjena, že na samem začetku pa me je presenetilo za ta teren nenavadno majhno število galebov. Ko sem se po opravljenem štetju okoli 13.30 vračal po isti poti mimo velikega otoka, pa je na ledu pri Ranci že počivala jata 550 sivih galebov, ki so medtem kdove odkod prileteli na svoje prenočišče. Nemudoma sem se lotil pregledovanja in kaj kmalu med njimi opazil tudi ribjega galeba. Nedvomno je bil to osebek, opazovan v Melju pred nekaj dnevi. Resnici na ljubo moram povedati, da sem ga zavoljo prejšnjih izkušenj kar nekako pričakoval. Ribji galeb je nekaj časa mirno stal med množico sivih galebov, nato pa se je ulegel in vtaknil glavo pod perje, ne da bi se več menil za okolico. Kakor je malo prej zbujal pozornost med drugimi galebi, tako se je zdaj v hipu popolnoma izgubil v njihovi belini.

Ob 16. uri je pri Ranci opazoval še B.Štumberger, vendar ribjega galeba ni več zasledil.

V tem času so se namreč galebi že pomaknili na sredino jezera, kjer pa jih zaradi pojenjujoče dnevne svetlobe ni bilo več mogoče opazovati.

Sedmo opazovanje

Dne 11.1.1997 sem opazoval ribjega galeba na stari lokaciji, v Melju. Ves čas opazovanja se je zadrževal v plitvi vodi skupaj s približno desetimi rumenonogimi galebi. V primerjavi s prvim opazovanjem v tej sezoni je imel tokrat na glavi že nekoliko več črnine, ki se je od predela v okolici očesa v obliki majhnih črtic širila po skoraj celotni glavi. Kljub temu pa glava od daleč še nikakor ni delovala črna.

Osmo opazovanje

Po uspešno zaključenem terenskem obhodu na Ormoškem jezeru smo se dne 25.1.1997 D.Denac, B.Rubinič, J.Smole, B.Štumberger, A.Vrezec in avtor članka

mimogrede ustavili še na jezu ptujske akumulacije v Markovcih. Tam smo ribjega galeba opazovali okoli poldneva, in to približno pol ure. Z glavo pod perutjo je počival na vodi, oddaljen približno 300 metrov od jezerskega brega.

Deveto opazovanje

Dne 6.2.1997 ga je B.Štumberger spet opazoval v Markovcih, vendar tokrat precej bliže bregu, tako da je bila lepo vidna že precej razvita črnina na glavi. Ta je bila po Štumbergerjevih besedah na desni strani glave celo bolj izrazita. V času opazovanja je ribji galeb nekajkrat poizkusil ujeti ribo, vendar mu to ni uspelo.

PREPOZNAVA RIBJIH GALEBOV NA TERENU

Pravilna določitev ribjega galeba, seveda z izjemo odraslega osebka v poletnem perju, zahteva kar nekaj pozornosti, predvsem pa izkušenj z drugimi vrstami galeb. Vendar menim, da v primeru, ko so opazovalne razmere ugodne in imamo možnost primerjave predvsem z rumenonogim galebom, ni posebej težavna. Seveda velja to le za tipično obarvane osebke.

Ribji galeb je po velikosti nekoliko večji od rumenonogega, kar je v neposredni primerjavi tudi povsem očitno. Nekateri avtorji (npr. BARTHEL 1994) navajajo, da lahko po velikosti dosega tudi morskega galeba *Larus marinus*, vendar pri opazovanih osebkih jaz sam in tudi drugi opazovalci nismo dobili takšnega vtisa. Seveda je pri tem treba upoštevati, da je lahko velikost pri galebih precej variabilna. Za ribjega galeba, opazovanega dne 9.3.1996 na Ormoškem jezeru, bi celo zelo težko trdil, da je bil sploh kaj večji od rumenonogega galeba (vendar brez primerjave). Pač pa se je razlika v velikosti med vsemi opazovanji lepo videla pri odraslem osebku v Melju. Predvsem je bil na vodi počivajoči ribji galeb višji in z opazno močnejšim kljunom, kot ga ima rumenonogi galeb. Razlika v debelini kljuna je bila po moji oceni takšna, kot je na primer med kljunom rumenonogega in rjavega galeba *Larus fuscus*. Tudi to bi si upal trditi samo za odraslega galeba. Pri

petem opazovanju se mi je ob neposredni primerjavi z rumenonogim galebom zdel kljun ribjega galeba tudi izrazito daljši, s čimer se je strinjal tudi soopazovalec. Nasprotno pa osebek v letu kljub primerjavi ni deloval opazno masivnejši. Morda je bil za odtenek večji od rumenonogega galeba, vendar v primeri z morskim galebom še vedno z razmeroma dolgimi in ozkimi perutmi ter elegantnim letom. F. Janžekoviču se pri prvem opazovanju na primer ni zdel nič večji od rumenonogega galeba.

Pomembna in že na prvi pogled opazna razlika, po kateri so se ribji galebi razlikovali od vseh podobnih večjih vrst galeb, se mi zdi nenavadna akrocefaloidno oblikovana glava z izrazito ravnim čelom, ki morda nekoliko spominja na progastokljunega galeba *Larus audouinii*, ki pa ga takrat praktično še nisem poznal, tako da je ta opazka nastala kasneje. Morda se mi je ta značilnost zdela celo nekoliko izrazitejša pri drugoletnem osebku.

Kot sem že zapisal, je odrasel osebek v poletnem perju s svojimi priročniško prepoznavnimi značilnostmi nezamenljiv. Posebej bi poudaril le barvno enkratno strukturiran kljun, ki ga omenja že Janžekovič, in črno glavo z belimi polmeseci. Te so v zimskem perju zaradi prevladujoče beline na glavi nekoliko slabše vidne, a vendarle s teleskopom brez težav opazne. Zabrisana črna lisa okoli očesa v tem času spominja na črnoglavega galeba *Larus melanocephalus*, s tem da so bile pri naših opazovanjih vidne tudi že številne majhne črne pikice, na gosto posejane po vsej glavi. Verjetno je to že prvo znamenje golitve zimskega perja (glej spodaj). Bela očesca na samem koncu peruti so precej večja kot pri rumenonogem galeb, kar je dobro vidno že na tleh. Precej dolge noge pa so se mi zdele bolj svetle barve, podobne limonini. Rdeči obroček na kljunu je bil zbledel in manj izrazit kot v poletnem perju.

Zanimivo je, da je bil opazovani odrasel osebek že 10. februarja 1996 oziroma 6. februarja 1997 skoraj čisto v poletnem perju, saj je v tem času večina rečnih in tudi drugih galeb še povsem v zimskem perju (lastna opažanja). Vendar je po

literaturi (CRAMP et al. 1983) takšen, za naše razmere zgoden čas golitve zimskega perja pri tej vrsti povsem običajen. V tem pogledu je bolj zanimiv osebek, ki je bil še 9. marca vsaj po obarvanosti sodeč z ostanki mladostnega perja na hrptu. Normalno se mladostni osebek delno pregolijo najkasneje do konca prvega koledarskega leta (CRAMP et al. 1983). BARTHEL (1994) celo pravi, da je ta enakomerna obarvanost hrpta v tem času prav pri ribjem galebu nekaj posebnega med velikimi galebi. Od tega povprečja se pri nas opazovani galeb torej kar precej oddaljuje.

Med značilnostmi, pomembnimi za določitev omenjenega spolno nezrelega osebaka, bi omenil predvsem ob straneh vratu in deloma na glavi prevladujoče rjave tone (ta barva kaže še na mladostno perje), specifično oblikovano temno liso okoli očesa, bela polmeseca, ki sta bila sicer precej slabše vidna kot pri odraslem osebkju, saj sta se verjetno šele pričela razvijati, in predvsem nekakšen na prsni prekinjen komat rjave barve, ki je potekal od zatilja do strani spodnjega dela vratu. Črna obroba na koncu repa je bila zelo izrazita, široka in, jasno, odsekano ločena od beline preostalega dela repa. Ta prehod je pri rumenonogem galebu bolj postopen. V letu me je spominjal na črnoglavega galeba, le da je bil nekoliko manj kontrasten. Zamenjava s to vrsto je seveda že zaradi velikosti popolnoma nemogoča. Kljun je bil svetel, le konica je bila izrazito črna in ostro ločena od obarvanosti preostalega dela kljuna. To je vsekakor značilno, saj imajo rumenonogi galebi te starosti običajno kljun v celoti temen, oziroma je temen večji del. Ti dobijo takšen kljun, kot ga je imel opazovani ribji galeb, praviloma šele v drugem letu (Rubinič ustno, lastna opazovanja). Na sicer sivem hrptu je imel galeb še precej neenakomerno razporejenih svetlo rjavih mladostnih peres, kar je, kot sem že zgoraj omenil, precej neobičajno.

SKLEP

Vsa zgoraj navedena opazovanja ribjih galebov, če seveda strnemo prva štiri v eno in zadnjih pet v drugo opazovanje, so

prvi in drugi podatek o pojavljanju te vrste v Sloveniji. Prav tako ne obstaja noben znan podatek iz obdobja več kot 50 let v preteklosti (komisija za redkosti DOPPS 1989). To je že enajsta vrsta galeba, registrirana na slovenskem delu reke Drave, ki s to številko verjetno nima para daleč naokoli.

Poleg same favnistične pomembnosti pa lahko iz teh opazovanj izluščimo tudi nekatere druge zanimive ugotovitve.

Vsekakor že na prvi pogled v obeh primerih zbuja pozornost dolgo zadrževanje ribjih galebov na območju reke Drave. Pri tem je treba upoštevati tudi, da drugo, ki poteka v fazi zaključevanja tega članka, lahko še vedno traja.

Če pogledamo druga evropska opazovanja, ugotovimo, da je to pri ribjem galebu dokaj običajen pojav. Najbolj nenavadna so v tem smislu opazovanja iz Madžarske, Nizozemske in Nemčije. V slednjih dveh primerih se je domnevno isti odrasli osebek celo več let vračal na isto lokacijo. Na Nizozemskem so bila takšna leta 1974 - 1976, v Nemčiji pa 1991 - 1994, pri čemer leta 1993 ni bil opažen. V obeh državah je bil vsako leto opazovan povprečno en mesec, s tem da je bil v tem času ponavadi opažen na vsaj dveh različnih krajih (ROBEL & BESCHOW 1994 ; BARTHEL 1996). To zelo spominja na naša opazovanja, kjer je bil ribji galeb poleg Melja (4 opazovanja) opažen še štirikrat na Ptujskem jezeru (cca. 25 km po Dravi od Melja) in enkrat na Ormoškem jezeru (skoraj 50 km od Melja). Verjetno se je poleg Melja redno zadrževal vsaj še na Ptujskem jezeru, kjer je morda celo redno prenočeval skupaj s številnimi drugimi galebi. Tako bi si lahko razlagali tudi nenadni, nepričakovani odhod ribjega galeba z Melja okoli 15. ure dne 30.12.1996. Ob upoštevanju nekaterih drugih dejstev se zdi mogoča domneva, da je bil tudi pri nas opazovani odrasli osebek obakrat isti. V letu 1996 sta se poleg več osebkov, opazovanih v Hortobagyju, v času od 22.7. do 18.10. dva ribja galeba zadrževala še pri kraju Feherto na madžarski strani Nežiderskega jezera. En osebek je bil odrasel, drugi pa ne natančneje določen spolno nezrel osebek (BARTHEL 1996). Ta dva ribja galeba bi

morda lahko bila, nekaj mesecev prej in nato eden še nekaj mesecev kasneje, pri nas opazovana osebk. To se spričo ne prevelike razdalje med Nežiderskim jezerom in slovensko Dravo, veliko redkostjo vrste v tem delu Evrope in glede na njegovo očitno klatsko naravo niti ne zdi prevelika špekulacija. Pač pa bi pričakovali še kakšno opazovanje s prilegarjočega se dela Avstrije.

Vzrok za to dolgotrajno pojavljanje istega ribjega galeba na dokaj ozkem prostoru je verjetno v tem, da se osebek, ki se izgubi tako daleč zunaj svojega običajnega areala, tudi zelo težko vrne nazaj. Lep primer so številni ameriški in drugi klatski, ki predvsem zaradi vremenskih in verjetno tudi nekaterih drugih, bolj specifičnih vzrokov vsako leto v velikem številu priletijo na Britansko otočje in mnogi tam tudi ostanejo za vedno. Zelo redkim se v novem okolju posreči gnezditi (LEWINGTON et. al. 1991). Drugod je situacija zaradi manj ugodnega geografskega položaja držav in manjšega števila opazovalcev sicer manj očitna, v osnovi pa verjetno velja podobno.

ZAHVALA

Franc Janžekovič, Borut Rubinič in Borut Štumberger so s svojimi kritičnimi pripombami in nasveti pripomogli h končni obliki tega članka. Borut Rubinič je odstopil tudi svoje fotografije.

A. Bibič, F. Bračko, D. Denac, J. Smole, A. Vrežec in zgornji trije avtorji pa so s svojimi terenskimi obhodi pripomogli k tako velikemu številu opazovanj.

Vsem najlepša hvala.

LITERATURA

ANONIMUS (1995): Bird News. July 1995. Birding World 8 (7): 246.

BARTHEL, P.H. (1994): Die Bestimmung der Fischmowe *Larus ichthyaetus*. Limicola 8 (2): 64-78.

BARTHEL, P.H. (1996): Bemerkenswerte Beobachtungen. Wegzug 1996. Limicola 10 (6):

BERG, A. van den (1996): WP Reports. Dutch birding 18(5):262-271.

BIRDING WORLD (1995): Bird News. July 1995. Birding World 8 (7): 246.

CRAMP, S. et al. (1983): The Birds of the

Western Palearctic. Vol. III. Oxford University Press. Oxford.

GRANT, P.J. (1986): Gulls. A Guide to the Identification. T & A D Poyser, Calton.

HARRIS, A., SHIRIHAI, H., CHRISTIE, D. (1996): The MacMillan Birder's Guide to European and Middle Eastern Birds. MacMillan. London.

HARZ, I., HARZ, M., WIETSCHKE, U. (1994): Die Fischmowe - eine neue Art für Deutschland. Limicola 8 (2): 49-50.

KOMISIJA ZA REDKOSTI PRI DRUŠTVU ZA OPAZOVANJE IN PROUCEVANJE PTIC SLOVENIJE (1989): Seznam dosedaj ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. Acrocephalus 10 (41-42): 75-80.

LEWINGTON, I., ALSTROM, P., COLSTON, P. (1991): A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe. HarperCollins.

ROBEL, D., BESCHOW, R. (1994): Eine Fischmowe *Larus ichthyaetus* in Brandenburg. Limicola 8 (2): 51-62.

SHIRIHAI, H. (1996): The Birds of Israel. Academic Press.

ZIMMERMAN, D. et. al. (1996): Birds of Kenya and Northern Tanzania. Christopher Helm. London.

POVZETEK

Ribji galeb *Larus ichthyaetus* je azijska vrsta galeba, katere gnezditveni areal se razprostira v grobem od Črnega morja na zahodu pa do Kitajske na vzhodu. Vrsta se izjemoma pojavlja tudi v Evropi, kjer je bila registrirana v večini držav z izjemo skrajnega severa in zahoda ter nekaterih ornitološko slabše obdelanih predelov kontinenta, vendar gre v večini primerov le za posamezna opazovanja.

V letih 1996 in 1997 so bili ribji galebi prvič doslej opaženi tudi v Sloveniji, in sicer na treh različnih lokalitetah na subpanonskem območju reke Drave v SV Sloveniji. Dne 10.2.1996 sta F. Bračko in F. Janžekovič opazovala odrasel osebek ribjega galeba v skoraj popolnem poletnem perju na akumulaciji Melje v predmestju Maribora. Naslednjega dne je skupina sedmih ornitologov na istem kraju opazovala dva ribja galeba, od katerih je bil eden že dan prej opazovani odrasel osebek, drugi pa je bil osebek v prvem zimskem perju s sledovi mladostnega perja na hrbtu. Slednjega je uspelo B. Rubiniču tudi uspešno fotografirati. Dne 9.3.1996 je bil isti spolno nezrel osebek opazovan na Ormoškem jezeru, kakšnih 50 km nižje po reki, 11.3.1996 pa isti odrasel osebek na Ptujskem jezeru, približno 25 km navzdol. Tega dne je bil odrasel osebek že v popolnem poletnem perju.

Dne 26.12.1996, torej več kot devet mesecev po zadnjem prejšnjem opazovanju, se je ribji

galeb ponovno zadrževal na Melju, kjer je bil opazovan še 11.1.1997. Na Ptujskem jezeru je bil isti osebek opazovan 30.12.1996 ter 25.1. in 6.2.1997, vendar je vsaj pri prvem opazovanju na jezero priletel šele popoldne. Ta ribji galeb je bil pri prvem opazovanju v zimskem perju, pri vsakem naslednjem opazovanju pa je bilo dobro vidno precej hitro napredovanje mene v poletno perje.

Na podlagi redkosti vrste in podobnih opažanj oziroma izkušenj iz drugih evropskih držav, avtor članka domneva, da je bil v zimi 1996/97 opazovani odrasel ribji galeb prav tisti osebek, ki je bil tukaj opazovan že v začetku leta 1996. V tem pogledu je zelo zanimivo zadrževanje enega odraslega in enega spolno nezrelega ribjega galeba na madžarski strani Nežiderskega jezera, v času od 22.7. do 18.10.1996. Prav mogoče je, da sta bila to osebkata, opazovana nekaj mesecev prej v Sloveniji, od katerih se je eden tja kasneje tudi vrnil. Temu v prid prav gotovo govori veliko število terenskih dni opravljenih v tem času na območju reke Drave, ko ribji galeb kljub intenzivnemu opazovanju ni bil registriran.

Kljub temu da večina opazovanj izvira iz Melja in Ptujkega jezera, se ribji galeb na nobeni izmed lokacij ni zadrževal stalno, nekatera opažanja pa kažejo na to, da je vsaj občasno (če ne celo vedno), prenočeval na Ptujskem jezeru, ki je znano prenočišče za večino galebov s širšega območja reke Drave. Dvakrat je bil ribji galeb opazovan pri značilnem lovu rib, vendar je bil obakrat neuspešen.

V članku je podrobneje predstavljena tudi prepoznavna ribjega galeba na terenu in primerjava z nekaterimi drugimi vrstami galebov, predvsem rumenonogim *Larus cachinnans*.

SUMMARY

The Great Black-headed Gull *Larus ichthyæetus* is an Asian species, its breeding area spreading roughly from the Black Sea in the west to China in the east. The species occurs also in Europe, although only exceptionally and individually.

In 1996 and 1997 these gulls were recorded for the very first time in our country as well, namely at three different localities in the sub-Pannonian part of the Drava river in NE Slovenia.

On February 10th 1996, an adult individual in its almost full summer plumage was recorded by F. Bračko and F. Janžekovič at Melje reservoir in the suburb of Maribor. On the following day, a group of seven ornithologists observed, in the very same area, two individuals of this species, one of them being the adult observed on the previous day, the other

one a juvenile in first winter plumage with tracks of juvenile plumage on the mantle. On March 9th 1996, the same juvenile was seen at Lake Ormož, some 50 km down the river, and on March 13th 1996 the same adult at Lake Ptuj, some 25 km from Melje reservoir. On that day the adult was already in full summer plumage.

On December 26th 1996, i.e. more than nine months after the last observation, the great Black-headed Gull was again seen at Melje reservoir, and yet again on January 11th 1997 at the same place. At Lake Ptuj, however, the same individual was recorded on December 30th 1996 as well as on January 25th and February 6th, except that during the first observation (at least) it got there only in the afternoon. During the first observation this individual was in winter plumage, but during each subsequent observation a rather rapid moulting progress towards summer plumage was noted.

On the basis of similar observations and experience from other European countries as well as on the fact that this species occurs very rarely in this part of the world, the author of this article presumes that the adult observed in the winter of 1996/97 was the one observed here already in the beginning of 1996. Very interesting in this respect is the occurrence of an adult and a sexually immature individual from July 7th to October 18th 1996 on the Hungarian side of Lake Neusiedler. It is very possible that these were the individuals which had previously been seen in Slovenia, one of which then returned here. In favour of such presumption speaks the great number of field days covered at that time in the region of the Drava river, when Great Black-headed Gull was not registered in spite of some very careful and intensive search for it.

Although the majority of observations were made at Melje reservoir and Lake Ptuj, the Great Black-headed Gull did not dwell there constantly, while some other observations indicate that it roosted, at least occasionally, at Lake Ptuj which is a well known roosting place for the majority of gulls from the wider region of the Drava river. The Great Black-headed Gull was twice observed during its characteristic search for fish, but was unsuccessful both times.

The article also presents a more detailed identification of this gull in the field and a comparison with some other gull species, particularly with the Yellow-legged Gull *Larus cachinnans*.

Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor

Popis prezimujočih sivih čapelj *Ardea cinerea*, velikih kormoranov *Phalacrocorax carbo* in labodov grbcev *Cygnus olor* v Sloveniji v obdobju 1994-97

Survey of the wintering Grey Herons *Ardea cinerea*, Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* and Mute Swans *Cygnus olor* in Slovenia between 1994 and 1997

Iztok GEISTER

Uvod

Komisija za kartiranje in štetje ptic pri Društvu za opazovanje in proučevanje ptic je v letu 1994 pričela s februarскими popisi sivih čapelj in kormoranov in z njimi nadaljevala vse do letošnjega leta. Rezultati popisov v letih 1994-95 so bili objavljeni v *Acrocephalusu* št. 72 (GEISTER 1995). V letu 1996 se je dvema popisnima pticama pridružila še tretja, labod grbec. Pričujoče poročilo vsebuje tako rezultate popisov zadnjih dveh let (1996-97) kot tudi rezultate popisov prvih dveh let (1994-95). Le takšen dolgoročni pregled ponuja zgovornejšo sliko dogajanja.

Metoda

Raziskovalna naloga je bila opravljena v obliki ankete; leta 1994 (18.,19.,20.2.),

leta 1995 (10.,11.,12.2.), leta 1996 (16.,17.,18.2.) in leto 1997 (7.8.,9.2.).

Za čas popisa je bila izbrana sredina februarja, to je obdobje, ko se ptice popisovanih vrst domnevno zbirajo v večje jate pred odhodom v gnezditvena območja (GEISTER 1995). Domnevo je potrdilo tudi zbiranje podatkov o prezimujočih kormoranih v Sečoveljskih solinah za obdobje od novembra do marca. Izkazalo se je, da je bilo število velikih kormoranov v obdobju 1988 do 1994 vedno najvišje v februarju (izjema je januar 1989). (ŠKORNIK 1995). Podatke pričujoče ankete je potemtakem razumeti kot maksimalne, kar pa hkrati ne pomeni, da je bilo število osebkov posamezne vrste vso zimo enako, prej nasprotno.

Vprašalnik se v štirih letih ni bistveno spreminjal. Podrobneje je bil že opisan v objavi izpred dveh let (GEISTER 1995).

Slika 1: Veliki kormorani med počitkom na Dravi (F. Bračko)
Fig. 1: Great Cormorants resting on the Drava river (F. Bračko)

Povečalo se je število vprašancev, od 250 v letu 1994 na 600 v letu 1997, medtem ko je število prejetih odgovorov ostalo približno enako (glej tabelo 3).

REZULTATI

reka river	km km	odsek 1996 section 1996	% %	odsek 1997 section 1997	% %
DRAVA	142	142	100	142	100
Meža	42	-	-	-	-
Dravinja	73	50	68	-	-
Pesnica	65	-	-	-	-
MURA	95	10	10	9	9
Ščavnica	56	-	-	-	-
Ledava	68	-	-	-	-
SAVA	221	75	40	50	23
Sava Bohinjka	41	20	50	20	50
Tržiška Bistrica	27	-	-	-	-
Kokra	34	-	-	-	-
Sora	9	-	-	-	-
Poljanska Sora	43	-	-	15	35
Selška Sora	32	5	16	-	-
Kamniška Bistrica	33	5	15	-	-
Ljubljanica	41	10	24	6	15
Savinja	102	102	100	50	49
Mirna	44	-	-	-	-
Krka	94	50	53	50	53
Sotla	86	-	-	5	6
Kolpa	118	3	3	3	3
SOČA	96	-	-	17	18
Vipava	44	-	-	13	30
Idrijca	60	5	8	-	-
REKA	51	-	-	-	-
DRAGONJA	30	5	16	5	16
skupaj/total	1787	497	28	385	22

Tabela 1: Večje slovenske reke s popisanimi odseki v letih 1996-97
Table 1: Larger Slovene rivers with sections surveyed in 1996-1997

leto year	reka river	potok stream	travnik meadow	ribnik pond	zadrž. reservoir	jezero lake	morje sea	drugo other
1994	29	2	3	3	7	10	3	2
1995	26	3	5	9	6	10	3	2
1996	30	4	2	4	7	5	3	1
1997	36	4	1	1	3	11	4	1

Tabela 2: Število popisanih lokalitet glede na značaj vodišča
Table 2: Surveyed localities as per their water body character

	1994	1995	1996	1997
število pregledanih lokalitet	52	53	49	51
number of surveyed localities				
število poročil o sivi čaplji	46	45	44	48
number of reports on Grey Herons				
število poročil o velikem kormoranu	23	17	20	32
number of reports on Great Cormorants				
število poročil o labodu grbcu			21	25
number of reports on Mute Swans				

Tabela 3: Število pregledanih lokalitet in lokalitet, kjer so bile vrste odkrite v letih 1995-97

Table 3: Number of surveyed localities and numbers of localities where species were recorded during 1995-1997

leto/načrtna razdelitev štetja	A	B	C	D
year/count up allocation				
1995	26	9	25	2
1996	29	10	16	1
1997	25	16	16	1

Tabela 4: Načrtna razdelitev štetja sive čaplje na lokalitetah. Oznake pomenijo: A = prehranjevališče, B = v letu, C = počivališče in D = prenočišče.

Table 4: Counting of Grey Herons as per their different activities. A = feeding, B = in flight, C = resting, D = roosting

leto/načrtna razdelitev štetja	A	B	C	D
year/count up allocation				
1995	7	4	10	4
1996	13	9	6	2
1997	8	21	9	3

Tabela 5: Načrtna razdelitev štetja velikega kormorana. Za oznake glej tabelo 4!

Table 5: Counting of Great Cormorants as per their different activities. A = feeding, B = in flight, C = resting, D =roosting

Slika 2: Veliki kormorani se vračajo z Moščanskega jezera na prenočišče pod Ravnico na Savi. (I. Geister)

Fig 2: Great Cormorants returning from Lake Moste to their night quarters below Ravnica along the Sava river. (I. Geister)

leto/načrtna razdelitev štetja year/count up allocation	A	B	C	D
1996	13	9		
1997	13	2	4	1

Tabela 6: Načrtna razdelitev štetja laboda grbca. Za oznake glej tabela 4!

Table 6: Counting of Mute Swans as per their different activities. A = feeding, B = in flight, C = resting, D=roosting

leto/grupacija year/group size	ind.	2-3	4-10	11-50	51-100	101-500
1995	15	18	11	4		
1996	22	10	6	2		
1997	22	7	5	2		

Tabela 7: Pogostostna razdelitev velikostnih skupin sive čaplje na prehranjevališču

Table 7: Frequency distribution of Grey Heron's size groups on feeding site

leto/velikost skupine year/group size	ind.	2-3	4-10	11-50	51-100	101-500
1995	5	3	6	3	2	3
1996	1	5	7	4	3	2
1997	4	6	7	5	5	2

Tabela 8: Pogostostna razdelitev velikostnih skupin velikega kormorana na prehranjevališču

Table 8: Frequency distribution of Great Cormorant's size groups on feeding site

leto/velikost skupine year/group size	ind.	2-3	4-10	11-50	51-100	101-500
1996	3	10	5	5		
1997	1	11	10	3		

Tabela 9: Pogostostna razdelitev velikostnih skupin laboda grbca na prehranjevališču

Table 9: Frequency distribution of Mute Swan's size groups on feeding site

vrsta/leto species/year	1994	1995	1996	1997
siva čaplja/Grey Heron	1	1	5	4
veliki kormoran/Great Cormorant	1	1	4	3
labod grbec/Mute Swan	-	-	1	1

Tabela 10: Število najdenih mrtvih ptic v dneh popisa

Table 10: Number of dead birds during survey days

porečje/leto catchment/year	1994	1995	1996	1997
Mura	13	?	9	11
Drava	179	156	56	68
Sava	131	142	86	153
Savinja	5	81	57	24
Krka	25	30	23	45
Kolpa	-	9	15	-
Vipava (Soča)	-	18	7	26
Primorje	-	10	2	23
drugo/other	104	6	15	5
skupaj/total	457	449	270	355

Tabela 11: Število v februarju popisanih sivih čapelj v Sloveniji v obdobju 1994-97. Legenda: ? = ni podatka, - = vrednost podatka je 0.

Table 11: Numbers of the wintering Grey Herons in Slovenia during 1994-1997

porečje/leto catchment/year	1994	1995	1996	1997
Mura	330	?	356	202
Drava	559	661	1280	1560
Sava	736	889	1039	1170
Savinja	-	-	-	200
Krka	105	75	170	227
Kolpa	?	5	130	140
Soča	1	7	4	15
Primorje	6	76	10	105
drugo/other	3	-	-	-
skupaj/total	1740	1713	2989	3619

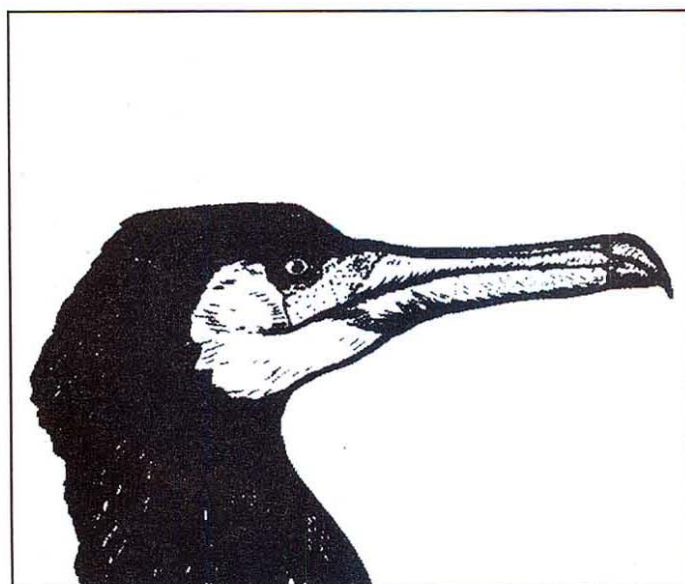
Tabela 12: Število v februarju popisanih velikih koromoranov v Sloveniji v obdobju 1994-97: ? = ni podatka, - = vrednost podatka je 0.

Table 12: Numbers of the wintering Great Cormorants in Slovenia during 1994-1997

porečje/leto catchment/year	1996	1997
Mura	16	47
Drava	110	228
Sava	32	43
Savinja	1	5
Krka	47	51
Vipava		2
skupaj	206	376

Tabela 13: Število v februarju popisanih labodov grbcev v Sloveniji v obdobju 1996-97

Table 13: Numbers of wintering Mute Swans in Slovenia during 1996-1997

RAZPRAVA

Splošne ugotovitve

V obdobju 1996-97 sta bili v celoti pregledani le Drava in Savinja, približno na pol pa Sava, Krka in Dravinja (v letu 1996).

Nepregledanih je ostalo precej rek, daljših od 25 km: v porečju Drave Meža z Mislinjo, pritoki Dravinje: Oplotnica, Ložnica, Polskava in njen pritok Framski potok, Pesnica, v porečju Mure Ščavnica in Ledava; v porečju Save Tržiška Bistrica, Kokra, Sora, Kamniška Bistrica s Pšato, pritoki Ljubljanice (Pivka, Iška in Gradaščica), pritoki Savinje (Paka, Bolska, Ložnica) in Voglajna s Hudinjo, Mirna, pritoka Krke (Temenica in Radulja), Sotla z Bistrico, Kolpa z Lahinjo; v porečju Soče Idrijca; Reka in Dragonja (tabela 1).

Pregledane dolžine rek so bile v primerjanih dveh letih sicer različne (v letu 1996:482 km in v letu 1997:385 km), vendar so bile ptice popisane na istih odsekih. Razlika v dolžini ne samo, da je zanemarljiva, narekovala jo je najverjetneje izkustvena racionalizacija, spoznanje iz prejšnjih treh popisnih let, da so nekateri odseki za popis nezanimivi. H krčenju popisnih lokalitet popisovalce nagovarja tudi spoznanje, da je najzaneslivejše popisovanje na prenočiščih (velja predvsem za čaplje in kormorane). Pričakovati je, da bo v prihodnje takšen način popisovanja povsem prevladal.

V sestavu vodišč so v celotnem štiriletнем popisu prevladovali rečni odseki, zelo malo je bilo popisanih potokov in jarkov, kjer pa se prehranjuje domnevno veliko sivih čapelj (tabela 2).

V letu 1996 je bilo med popisanimi vodišči 8 gojitvenih, od tega 5 na tekočih vodah v dolžini 35 km (7%) in v letu 1997 6 na tekočih vodah v dolžini 78 km (20 %).

Vrnjenih je bilo povprečno 51 izpolnjenih vprašalnikov. Poročil o sivi čaplji je bilo 46, o velikem kormoranu 23 in o labodu grbcu prav tako 23 v povprečju.

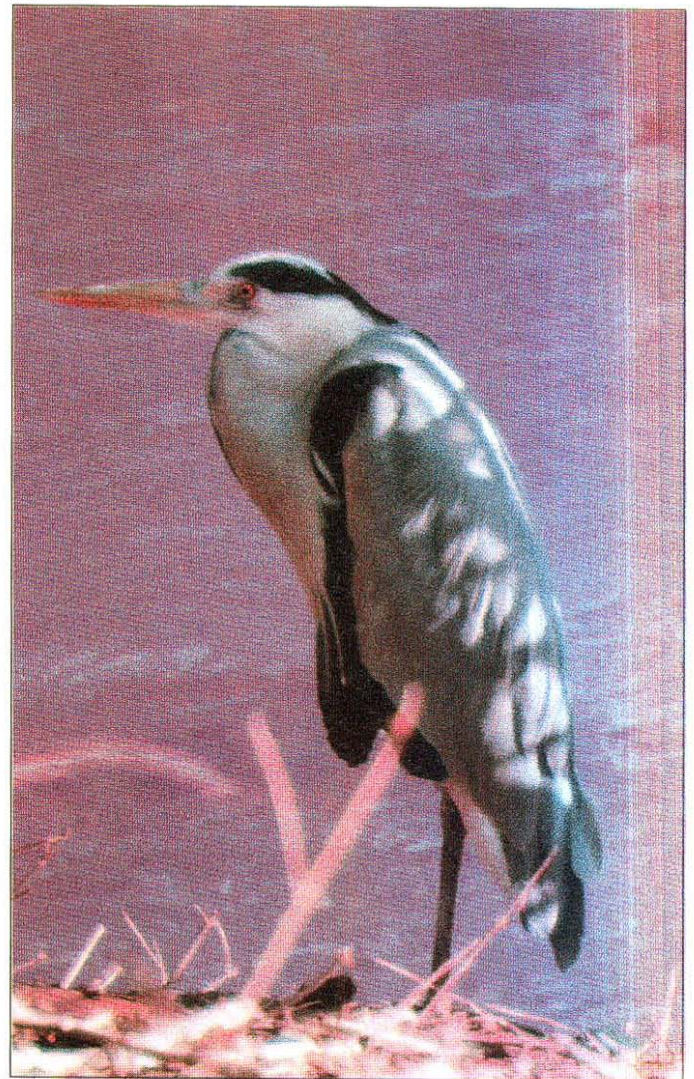
Labodi grbci

Labodi grbci so bili največkrat opazovani na prehranjevališčih. Najpogosteje

so se prehranjevali po pari, kar je sicer nekoliko zabrisano zaradi formulacije najmanjše skupine, v kateri naj bi bili dva do trije osebki. Število prezimujočih labodov grbcev povsod po Sloveniji narašča: v primerjavi z letom 1996 se je v letu 1997 povečalo na Savi za 50 %, na Dravi za 100 % in na Muri za 300 %. Le na Krki se je število prezimujočih labodov grbcev zgolj neznatno povečalo.

Sive čaplje

Največ poročil o sivi čaplji je s prehranjevališč in počivališč, najmanj pa s prenočišč. Na prehranjevališčih so bile sive čaplje sicer velikokrat opazovane po 2-3 skupaj, največkrat pa vendarle posa-

Slika 3: Siva čaplja na vodnem zadrževalniku Vrbje pri Žalcu (M. Vogrin)

Fig 3: Grey Heron on the impounding reservoir Vrbje near Zalec (M. Vogrin)

mično. Število prezimujočih sivih čapelj v Sloveniji po občutnem zmanjšanju v letu 1996 spet narašča, vendar še ne dosega ravni iz obdobja 1994-95. Pri tem je treba upoštevati, da se glavnina prezimujoče populacije zadržuje ob potokih, zato ob rečnih odsekih preštete sive čaplje po moji oceni sestavljajo kvečjemu desetino populacije. V letu 1996 se je število na Dravi prešteti sivih čapelj zmanjšalo v primerjavi z letom 1995 za dve in na Savi za eno tretjino, vendar se je v primerjavi z letom 1996 v letu 1997 povečalo na Dravi za okrog 10%, medtem ko je na Savi doseglo dozdej najvišjo vrednost. Za skoraj 100 % je število v zadnjem letu naraslo na Krki, medtem ko se je na Savinji zmanjšalo od leta 1995 za skoraj 200 %.

Veliki kormorani

Število prezimujočih velikih kormoranov v Sloveniji še naprej narašča. V letu 1997 se je v primerjavi z letom 1994 povečalo za več kot 100 %. Največje povečanje je opaziti na Dravi (skoraj trikratno!), medtem ko na Savi število narašča zmerneje. Od leta 1995 število vztrajno narašča tudi na Krki, v zimi 1996/97 je veliki kormoran množično prezimoval na Savinji. Na Dravi, Savi, Savinji in Krki je položaj pregleden, premalo pa je raziskano prezimovanje na Muri, Kolpi in Soči.

Verodostojnost podatkov o opazovanju velikih kormoranov na prehranjevališču, počivališču ali v letu je vprašljiva zaradi sprotne delitev domicilne jate. Tako so trije ločeni popisovalci 9. 2. 1997 na Trbojskem jezeru prešteli različno število velikih kormoranov: prvi 208, drugi 304 in tretji 508 ptic. Toda če kdo misli, da je le na prenočišču mogoče zanesljivo prešteti vse kormorane z določenega rečnega odseka, se moti. Tako so trije ločeni popisovalci v letu 1997 na prenočišču velikih kormoranov v Tremarjih ob Savinji prešteli prenočujoče kormorane neverjetno različno: prvi 20-30 (12 popisov), drugi 100-200 (3 popisi) in tretji 300-350 (15 popisov). Seveda je teoretično mogoče, da se v dveh mesecih niso nikoli srečali, da je torej bilo število prenočujočih ptic vsakič drugačno. Toda razlike so prevelike in variacije se gibljejo v treh dobro ločenih količinskih razredih.

Kljub izgubljenemu zaupanju v preštovanju velikih kormoranov na prenočiščih sem dodatno (po opravljeni anketi in na osnovi podatkov iz ankete) zbral tudi te podatke. Ob primerjanju podatkov, zbranih z anketo s podatki, zbranimi s štetjem vodnih ptic, je potalo očitno, da se februarški podatki (7. - 9. 2. 1997) precej razlikujejo od januarških (11. 12. 1. 1997), podrobnosti o tem glej v prispevku B. Štumbergerja na str. 29, kar pomeni, da število prenočujočih ptic iz meseca v

Slika 4: Veliki kormorani v stari strugi Drave (F. Bračko)

Fig 4: Great Cormorants in the old bed of the Drava river (F. Bračko)

reka river	kraj locality	1994	1995	1996	1997	drevje ali naprava kjer prenočujejo roosting place	popisovalec observer
Savinja	Tremarje	-	-	180-220 (6)	300-350 (15)	bukve	V. Andoljšek
Mura	Razkrižje	-	-	-	35-115 (5)	črni topoli	B. Vajndorfer
Krka	Mršeča vas	240-400 (4)	210-380 (4)	240-400 (4)	251-550 (4)	beli topoli bele vrbe dobi	J. Pečnik
Kolpa	Log pri Metliki	-	5-60 (10)	15-125(13)	20-135 (4)	beli topoli	N. Bednaršek
Sava	Ravnica	-	405-580 (6)	-	-	smreke	I. Geister
Sava	Naklo	56 (3)	-	-	-	beli topoli	I. Geister
Sava	Hotič	-	220-305 (4)	527-670 (4)	360-450 (2)	beli topoli	D. Fekonja
Sava	Šentjur na Polju	32-104 (7)	33-380 (6)	48-320 (7)	100-420 (3)	beli topoli	M. Gobec
Drava	Črešnjevce ob Dravi	-	-	-	80-360 (7)	bukve, smreke	F. Bračko
Drava	Miklavž pri Mariboru	-	-	248-900 (13)	-	beli topoli, bele vrbe	F. Bračko
Drava	Ptujsko jezero	-	-	650 (1)	1200 (1)	stebri daljnov. peščeni otok	F. Bračko
skupaj/total		328-560	873-1705	1908-3285	2346-3580		
povprečje/average		444	1289	2596	2963		

Tabela 14: Prenočišča velikega kormorana v Sloveniji v obdobju 1994-97. Za vsako prenočišče je navedeno najmanjše in največje število prenočujočih ptic. V oklepaju je število popisov.

Table 14: Great Cormorants' night quarters in Slovenia during 1994-1997. For each quarter the smallest and the largest numbers of roosting birds are given. Numbers in brackets indicate number of surveying days. Key: bukve=beech, črni topoli=black poplar, beli topoli=white poplar, bele vrbe=white willow, dobi=common oak, smreke=spruce, stebri daljnov.=power line pillars, peščeni otok=sandy island.

mesec (če ne tudi pogosteje, kot dajo misliti prej omenjene razlike) zelo niha. Kot poročajo popisovalci, se to dogaja predvsem zaradi vznemirjanja in preganjanja počivajočih in prenočujočih ptic. S takšnim početjem se hvalijo predvsem ribiči. Zaradi takšnega početja veliki kormorani celo opuščajo velika skupinska prenočišča; tako so v zimi 1995/96 opustili prenočišče pod Ravnico na Savi in prenočišče na Dravi pri Miklavžu. Nadomestno prenočišče za Ravnico na Savi ni znano, z Miklavža pregnane ptice pa zdaj prenočujejo na Ptujskem jezeru.

Z naraščanjem števila prezimujočih velikih kormoranov narašča tudi število znanih prenočišč. Tako je dozdej znanih 11 prenočišč, največ na Savi (4) in Dravi (3), po eno pa na Krki, Kolpi, Savinji in Muri (glej tabelo 14). Primerjava podatkov s prenočišč (januar, februar) s podatki ankete (trije dnevi v februarju) kaže zanimive odmike: v letu 1994 je bila na malo znanih prenočiščih odkrita le ena tretjina

vseh popisanih velikih kormoranov, v letu 1995 se je število izenačilo, v letu 1996 je pričelo število popisanih ptic zaostajati za številom prenočujočih, v letu 1997 pa je ta razlika domala splahnela.

Sicer pa je največ poročil o velikem kormoranu bilo v letu 1995 s počivališč, v letu 1996 s prehranjevališč in v letu 1997 s preleta nad reko. Razumljivo, da je bilo v vsem obdobju najmanj poročil s prenočišč. Pri lovu so se kormorani združevali v različne velike skupine, od najmanjših (2-3) do velikih 100-500 osebkov), lovili pa so tudi posamično.

ZAHVALA

V letu 1996 so pri popisu sodelovali: Gregor Andric, Smiljan Bačani, Branko Bakan, Marija Bavdaž, Nina Bednaršek, Franc Bračko, France Brun, Mile Budič, Lenart Cenčič, Milena Cerar, Drago Cerlini, Franc Dečman, Milena Fakin, Dare Fekonja, Iztok Geister, Marjan Gobec,

Matjaž Godec, Patricija Golob, Marja Guček, Dijana Mohar, Tomaž Jančar, Jure Juvanc, Franci Janžekovič, Matjaž Kerček, Tone Kladnik, Marija Sodja Kladnik, Rajko Koradžija, Franc Kosi, Boris Kozinc, Aleš Kus, Zvonko Lončarevič, Ervin Longger, Tomaž Mihelič, učenci OŠ Šmarje pri Jelšah, učenci OŠ Šmarjeta v Šmarjeških Toplicah (Robi Keruc, Irena Perše, Sebastijan Požuh, Miran Turk in mentor Jože Pečnik), učenci OŠ Radlje ob Dravi (mentorica Breda Bobovnik), učenci OŠ Ormož (Valentina Cestar, Boja Čačić), Matija Rant, Andrej Sovinc, Dare Šere, Rudolf Tekavčič.

V letu 1997 so pri popisu sodelovali: I. A. Božič, Franc Bračko, Henrik Ciglič, Milan Cerar, Franc Dečman, Milan Fakin, Dare Fekonja, Iztok Geister, Marjan Gobec, Nataša Gorenc, Janez Gregori, Andrej Hudoklin, Bojana Jureš, Aleš Kadunc, Dane Katalinič, Boris Kočevcar, Janez Kolenko, Martin Košir, Boris Kozinc, Franc Kosi, Edvard Krešna, Marjan Kumelj, Boris Leskovic, Zvonko Lončarevič, Hrvoje Oršanič, učenci OŠ Janka Ribiča Cezanjevci, učenci OŠ Savo Kladnik Sevnica (Besih Dautbegovič, Beno Krejan, Matej Traven in mentor Dušan Klenovšek), Irena Pavlin, Zdravko Podhraški, Jože Prah, Darja Remsko, Katarina Senegačnik, Andrej Sovinc, Dare Šere, Marko Šere, Rudi Tekavčič, B. Vajndorfer.

Dodatna pojasnila glede prenočevanja velikih kormoranov za celotno obdobje 1994-97 so poslali: Viktor Andoljšek, Nina Bednaršek, Franc Bračko, Dare Fekonja, Marjan Gobec, Jože Pečnik in Branko Vajndorfer.

Vsem najlepša hvala!

Za kritični pregled rokopisa se zahvaljujem dr. Davorinu Tometu.

LITERATURA

GEISTER, I. (1995): Popis prezimujočih sivih čapelj *Ardea cinerea* in velikih kormoranov *Phalacrocorax carbo* v Sloveniji v letih 1994 in 1995. *Acrocephalus* 72: 130-137.

SKORNIK, I. (1995): Prezimovanje velikega kormorana *Phalacrocorax carbo* na slovenski obali. *Falco* 9:13-16.

POVZETEK

Povprečno 50 ornitologov je v obdobju 1994-97 vsako leto februarja popisovalo po vsej Sloveniji prezimujoče sive čaplje in velike kormorane, od leta 1996 tudi labodove grbce.

Popisi kažejo, da se število prezimujočih velikih kormoranov še nadalje povečuje. Od leta 1994 do 1997 se je povečalo s 1740 na 3619 osebkov. V tem obdobju je bilo odkritih 11 obrečnih prenočišč, ki pa zaradi preganjanja niso stalne.

Število sivih čapelj se je v letu 1997 (355) v primerjavi z letom 1996 (270) sicer povečalo, toda število ni presegalo števila iz leta 1994 (457).

Število labodov grbcev se je v letu 1997 (376) povečalo glede na leto 1996 (206).

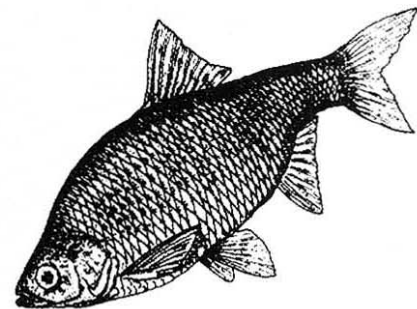
SUMMARY

Each February from 1994 to 1997, the wintering Grey Herons and Great Cormorants were surveyed all over Slovenia by some 50 ornithologists; from 1996 on Mute Swans were surveyed as well.

The surveys show that the numbers of the wintering Great Cormorants are still increasing; from 1994 to 1997 they increased from 1740 to 3619 birds. In this period, 11 night quarters were discovered along our rivers but eventually turned out to be not permanent due to human disturbance and persecution.

As far as Grey Herons are concerned, their numbers indeed increased in 1997 (320) compared with those in 1996 (270), but did not exceed those from 1994 (457).

In 1997 the Mute Swans increased in numbers (376) in relation to those in 1996 (206).

Iztok Geister, *Kocjančiči* 18, 6276 Pobegi

Prezimovanje črnih lisk *Fulica atra* v Strunjanski laguni

Wintering of the Common Coot *Fulica atra* in the Strunjan Lagoon

Lovrenc LIPEJ, Tihomir MAKOVEC

UVOD

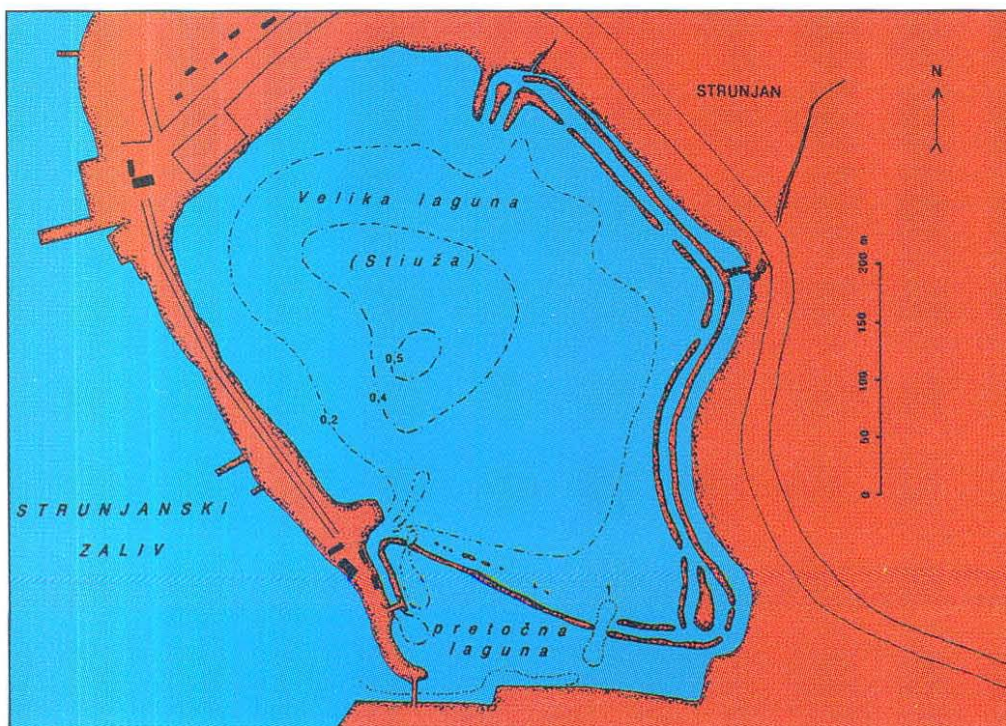
Z ornitološkega vidika so lagune najpomembnejši naravni biotop za prezimujoče ptice v severnem Jadranu (BOLDREGHINI et al., 1992). V Sloveniji takih lagun sicer ne premoremo, imamo pa druge oblike močvirij, ki so primerljivega pomena, kot npr. Sečoveljske soline in Škocjanski zatok. Okroglo vodno telo z morskovo vodo v Strunjanu nekateri označujejo kot Veliko ali Strunjansko laguno (VUKOVIČ, 1986), vendar je treba poudariti, da je to umetni biotop, ki so ga v začetku tega stoletja uporabljali kot ribogojnico.

Doslej je bilo v Strunjanski laguni opravljenih le nekaj ekoloških raziskav, ki so obravnavale predvsem morskoro floro in favno (AVČIN et al., 1973, VUKOVIČ, 1986). Objavljenih podatkov o ornitofavni Strunjanske lagune je bolj malo (KRUŠNIK et al., 1994, BAKIČ et al., 1995).

Namen tega prispevka je podati rezultate o prezimovanju črne liske *Fulica atra* v Strunjanski laguni in komentirati pomen tega močvirja z vidika ptičjega prezimovališča. Obenem želiva nadgraditi podatke mladinske raziskovalne naloge Bakiča in sodelavcev (1995), ki je nastala pod mentorstvom Jane Cmošije in piscev tega prispevka in je bila objavljena v sklopu mladinskih raziskovalnih nalog v periodiki Annales.

OPIS OBRAVNAVANEGA OBMOČJA

Strunjanska laguna in soline so nastale z nalaganjem flišnih nanosov in ilovnatih usedlin Strunjanskega potoka. Strunjanski lagunski sistem sestavljata predvsem dva predela; velika in pretočna laguna (slika 1). Velika laguna (Stjuža), ki pokriva skoraj 7 ha in je globoka do 0,5 m, je z morjem povezana s pretočno laguno. Pred II. svetovno vojno so jo uporabljali za ekstenzivno gojenje rib (vallicoltura), ki je še danes značilna za nekatere severnoja-

Slika 1: Zemljevid obravnavanega območja (T. Makovec)
Fig 1: Map of the dealt with area (T. Makovec)

dranske italijanske lagune. Izmenjava morske vode je zaradi ozkih kanalov počasna, včasih pa nepopolna (VUKOVIČ, 1986). **Obmorski del lagunske brežine** je porasel z alohtonim nasadom alepskega bora *Pinus halepensis*, druge dele pa porašča halofitna vegetacija in trstičje.

REZULTATI IN RAZPRAVA

Podatki, ki so osnova temu prispevku, temeljijo na občasnih terenskih obiskih Strunjanske lagune v letih 1995-1996 in priložnostnih obiskih Strunjanske lagune v letih pred tem obdobjem.

V Strunjanski laguni redno prezimuje najmanj 14 vrst ptic (BAKIČ et al., 1995), od katerih so najbolj številne črne liske *Fulica atra* in rečni galebi *Larus ridibundus*. Največje število rečnih galebov sva opazila v marcu 1995, ko se je v laguni zadrževalo 276 osebkov. Obe vrsti v laguni tudi prezimujeta.

Prezimovanje črnih lisik

Črne liske se v Strunjanski laguni množično pojavijo v oktobru. V naslednjih mesecih se njihovo število poveča in februarja doseže višek (tab. 1). Ž začetkom pomladi črne liske postopno odletijo proti svojim gnezdiščem. Ko se začne pomlad, črne liske v več naletih odletijo proti svojim gnezdiščem.

Pozimi 1995/1996 je bilo v Strunjanski laguni največ 136 (december 1995) in 143 črnih lisik (februar 1996), pozimi 1994/1995 pa je bil številčni višek dosežen v februarju, ko jih je v Strunjanski laguni prezimovalo 181 (BAKIČ et al., 1995).

Ob priložnostnem opazovanju 7.2.1988 sva naštel 188 ptic, kar je doslej največje zabeleženo število za Strunjansko laguno. Iztok Škornik, ki je v obdobju 1982-1986 redno spremljal število prezimujočih črnih lisik v Skocjanskem zatoku (ŠKORNIK, 1987), navaja, da se abundančni višek praviloma pojavlja marca. Domneva, da je ta številčni vrh posledica vrnitve črnih lisik, ki so prezimovale južneje.

Belični osebki črne lisike

V novembru 1995 je LL med prezimujočimi črnimi lisikami opazil popolnoma

datum date	število črnih lisik number of observ. coots	opazam. alb. lisike observ. of albino coots	popiso- valec obser- ver
28.10.1995	70	-	LL
26.11.1995	106	+	LL
27.11.1995	105	+	LL
2.12.1995	136	+	TM
10.12.1995	101	+	LL
7.1.1996	120	+	LL
14.1.1996	134	+	LL & TM
21.1.1996	127	+	LL
10.2.1996	118	+	LL
18.2.1996	143	+	IG
24.2.1996	132	+	LL
25.2.1996	132	+	LL
2.3.1996	94	-	LL
13.3.1996	71	-	LL
17.3.1996	16	-	LL

Okrajšave: IG = I. Geister, TM = T. Makovec in LL = L. Lipej

Tabela 1: Podatki o črnih lisikah *Fulica atra* v Strunjanski laguni pozimi 1995/96

Table 1: Numbers of the wintering Common Coot *Fulica atra* in the Strunjan lagoon in 1995/96.

bel osebki črne lisike (z manjšo, komajda opazno črno liso na levi peruti). O beličnih (albinističnih) primerkih črne lisike je v ornitološki literaturi zelo malo podatkov. O popolnem beličnem osebku črne lisike poroča le ILČEV (1989) iz Celjabska spomladi leta 1979. Drugi osebki, o katerem poroča, je delni albin; najden je bil pri jezeru Čani v zahodni Sibiriji in je danes shranjen v zoološki zbirki leningrajskega muzeja. Obenem navaja, da se albinistični osebki pojavijo v frekvenci manj kot eden na milijon ptic. Luka Božič (in litt.) je 25. marca 1996 na Ptujskem jezeru v množici 1550 črnih lisik opazoval popolnega albina. Glede na navedeno frekvenco pojavljanja albinističnih primerkov pri črni lisiki (ILČEV, 1989), je povsem možno, da je opazoval isti osebki, ki je Strunjansko laguno zapustil že konec februarja (tab. 1). Luka Božič je imel priliko opazovati 1. 9.

1995 tudi lisast, 70% belični osebek v množici 500 normalno obarvanih črnih lisk na Ormoškem jezeru. O delnem beličnem osebkju (nekaj belih lis na trupu) poročata tudi PERCO & UTMAR (1989) iz severnojadranske lagune Valle Cavanata. Ta osebek je tam redno prezimoval od 1984/85 do 1987/88.

Pri opazovanju črnih lisk v laguni nisva zasledila, da bi bile nestrpne do beličnega osebkja, in tudi rečni galebi ga niso vznemirjali. Pač pa je LL 27. novembra opazoval, kako je belično lisko napadlo nekaj osebkov rumenonogega galeba *Larus cachinnans*, in sicer takoj zatem, ko se je nekoliko oddaljila od skupine. Ko se ji je posrečilo spet priti v skupino, je galebi niso več vznemirjali. Takega vedenja nisva zasledila pri osamljenih osebkjih normalno obarvanih črnih lisk.

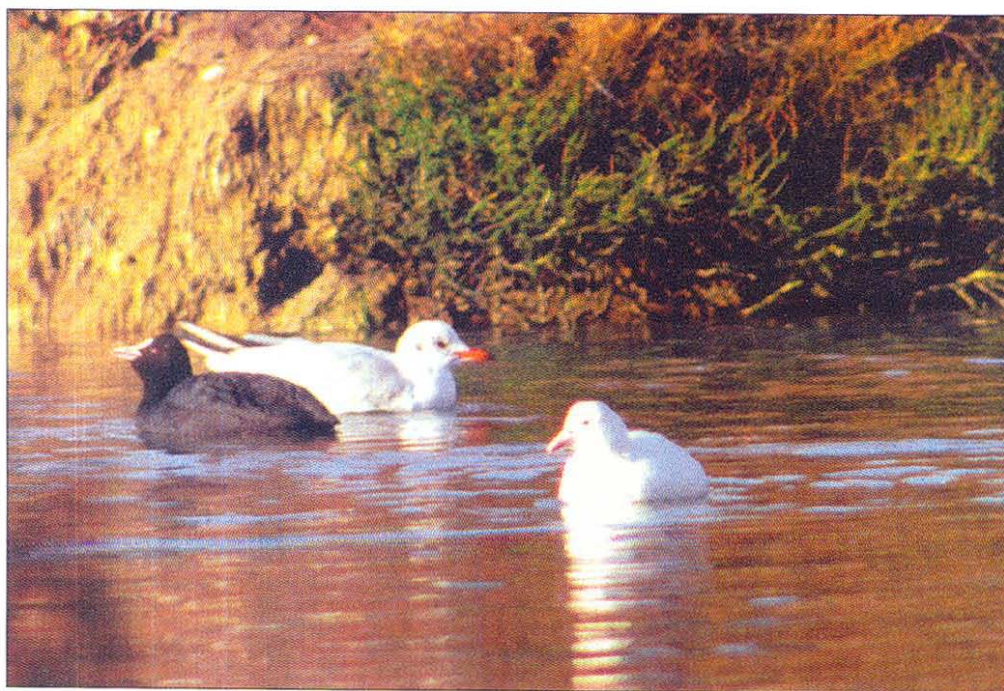
Pomen Strunjanske lagune za prezimovanje črnih lisk

Van VESSEM in sodelavci (1992) poročajo, da se je v Sredozemlju in Črnem morju število prezimujočih črnih lisk v zadnjih dvajsetih letih prepolovilo. Tako naj bi danes po njihovi oceni v Sredozemlju prezimovalo le še 1,5 milijona črnih lisk. Nastale spremembe povezujejo z degradacijo ali popolno izgubo pomembnih mokrišč in s pretiranim lovom (van VESSEM et al., 1992; ATTA & SORENSEN, 1992).

Število prezimujočih črnih lisk se je v zadnjem desetletju drastično znižalo tudi v slovenskih obalnih mokriščih (SOVINC, 1994). V Strunjanski laguni po naših podatkih prezimuje od 150 do 200 osebkov črne liske, kar je v primerjavi z zgoraj navedenimi podatki za Sredozemlje zanemarljivo. Glede na podatke italijanskih ornitologov, ki za severno-jadranske lagune navajajo okoli 20.000 prezimujočih osebkov (PERCO & UTMAR, 1989), število prezimujočih lisk v Strunjanski laguni ne preseže 1% navedenega števila. Povsem drugače pa je, če pogledamo število prezimujočih lisk po posameznih severnojadranskih mokriščih. Tako več kot 200 črnih lisk prezimuje le v 12 od 45 severno-italijanskih mokrišč.

Gostota prezimujočih črnih lisk znaša od 140 do 270 ptic na 10 ha mokrišča. Dobljena gostota se dobro ujema s podatkom ŠKORNIKA (1987), ki je za Škocjanski zatok v obdobju 1982-1986 znašala 150 črnih lisk/10 ha. SOVINC (1994) za te gostote navaja, da so podobne vrednostim za srednjo Evropo ali celo višje od njih.

V Slovenski Istri prezimujejo črne liske še v Sečoveljskih solinah, Škocjanskem zatoku in na izlivu reke Rižane pri Ankaranu. Obe jezera v Fiesi sta za črne liske neprimerni, saj sta pregloboki. Na izlivu reke Rižane prezimuje največ 30 črnih lisk. V Škocjanskem zatoku, kjer je svojčas prezimovalo do 3.500 črnih lisk (ŠKORNIK,

Slika 2: Popolni belični (albinistični) osebek črne liske *Fulica atra* v Strunjanski laguni (T. Makovec)

Fig 2: An utterly albinic variant of the Common Coot *Fulica atra* in the Strunjan Lagoon (T. Makovec)

1987), danes prezimuje do 400 osebkov (14.1.1997), navadno pa od 40 do 200 osebkov. Na naši obali so danes za črne liske tako najpomembnejše prezimovališče Sečoveljske soline, kjer v zadnjih treh letih prezimuje od 350 do 800 osebkov (lastni podatki); največ jih je bilo opaženih 3.12.1995, in sicer 1.150.

ZAHVALA

Zahvaljujeva se Slavku Polaku za risbo albinističnega primerka črne liske in Iztoku Škorniku za podatke in družbo med nekaterimi terenskimi pregledi. Luki Božiču se zahvaljujeva za podatke o opazovanju beličnih osebkov v severovzhodni Sloveniji, ki nama jih je nesebično odstopil. Posebno zahvalo sva dolžna Borutu Rubiniču, ki naju je oskrbel z nekaterimi strokovnimi članki, in Iztoku Geistru za neizmerno potrpežljivost.

LITERATURA

ATTA, G.A. & U. G. SORENSON. (1992). Waterbird populations and the loss and degradation of wetlands in Egypt. In: Finlayson, M., T. Hollis & T. Davis (Eds.). Managing Mediterranean wetlands and their birds. Proc. IWRB int. Symp. Grado, Italy, 125-129.

AVČIN, A., I. KERŽAN, L. KUBIK, N. MEITHAVČIN, J. ŠTIRN, P. TUŠNIK, B. VRIŠER in A. VUKOVIČ. (1973). Akvatični ekosistemi v Strunjanskem zalivu. I. Preliminarno poročilo. Prispevki k znanosti o morju 5: 168-215.

BAKIČ, A., J. CESNIK, M. DRINOVEC, D. ĐUKIČ, A. HRVATIN, T. JEREB, A. JURAGA, N. LIPOVEC, D. MAZALIN & M. ZADNIK. (1995). Prezimovanje ptic v Strunjanski laguni. Annales 7: 251-254.

BOLDEGHRINI, P., R. SANTOLINI, L. CASINI & F. MONTANARI. (1992). Wintering waterfowl and wetland change in the Po Delta. In: Finlayson, M., T. Hollis & T. Davis (Eds.). Managing Mediterranean wetlands and their birds. Proc. IWRB int. Symp. Grado, Italy, 188-193.

KRUŠNIK, C., L. LIPEJ, T. TURK, R. TURK, B. PEROŠA, Z. SOTLAR & T. UMEK. (1994). Izlivni odseki morske obale (Debeli rtič - izliv Dragone). Razvojno-raziskovalna naloga. MBP. Institut za biologijo. 59 str.

ILTČEV, V. D. (1989). Handbuch der V(gel der Sowjetunion. Band 4: Galliformes & Gruiformes. Wittenberg Lutherstadt : Ziemsen

PERCO, Fa. & P. UTMAR. (1989). Il censimento degli acquatici svernanti nelle principali zone umide del Friuli-Venezia Giulia, fino al (1987). Fauna 1(1):4- 31.

SOVINC, A. (1994). Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba Slovenije. 452 str.

ŠKORNIK, I. (1987). Prezimovanje črne liske *Fulica atra* v Škocjanskem zatoku v letih 1982-1986. *Acrocephalus* 7(33):31-36.

VESSEM, J. van, M. E. MOSER & P. ROSE (1992) Waterbird populations and the loss and degradation of wetlands in Egypt. In: Finlayson, M., T. Hollis & T. Davis (Eds.). Managing Mediterranean wetlands and their birds. Proc. IWRB int. Symp. Grado, Italy, 125-129.

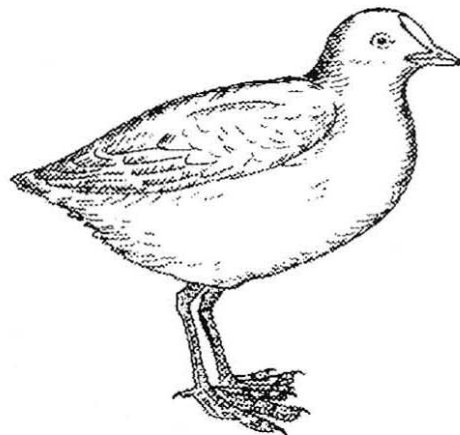
VUKOVIČ, A. (1986). Vpliv fekalnih odpadnih voda na vegetacijo lagunarnih področij. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, 133 str.

POVZETEK

Avtorja sta spremljala dinamiko prezimovanja črnih lisk *Fulica atra* v Strunjanski laguni v obdobju 1995-1997. Hkrati poročata o pojavljanju popolnega beličnega (albinističnega) osebkca črne liske pozimi 1995/96. Ugotavljata, da je Strunjanska laguna kljub razmeroma majhnemu številu prezimujočih ptic pomembno mokrišče za prezimovanje črnih lisk, saj je njihova gostota na enoto površine visoka.

SUMMARY

During 1995-1997, the authors regularly monitored the Common Coot's *Fulica atra* wintering dynamics in the Strunjan Lagoon. In the article they also report on the occurrence of an utterly albinic variant of the Common Coot in the winter of 1995/96. They further assess that the Strunjan Lagoon is, in spite of relatively small numbers of birds wintering there, an important wetland for the wintering Coots, since their density per area unit is fairly high.

Lovrenc Lipej, Znanstveno raziskovalno središče, Garibaldijeva 18, 6000 Koper
Tihomir Makovec, Ornitološko društvo Ixobrychus, Gasilska 6, 6000 Koper

Nenavadno vedenje dolgorepk *Aegithalos caudatus* v ledenem dežju

Unusual behaviour of Long-tailed Tits *Aegithalos caudatus* in heavy sleet

Anton BRANCELJ

Opisani dogodek morda bolj sodi v rubriko "saj ni res, pa je", a je vsekakor dobra vzpodbuda za opazovanje življenja okoli nas.

Slovenijo je v drugi polovici decembra 1996 zajel hladen val, ki ga je spremljala obilica snega, pomešana z dežjem. Rezultat je bil poleg razmeroma debele snežne odeje še žled. Ta je ponekod prekril veje dreves le s tanko skorjico, ponekod pa tudi z nekaj centimetrov debelim oklepom. Pri tem tudi Ljubljana ni bila izjema. Taka situacija se je v Ljubljani ponovila tudi v zgodnjih jutranjih urah 4. januarja 1997. Ponoči in zjutraj je padal droben dež in se na podlagi sproti spreminjal v led. Veje so bile kmalu prekrite z okoli centimeter debelim ledenim oklepom, na spodnji strani vej pa so ponekod visele še nekaj centimetrov dolge ledene sveče.

Ravno ko sem v krmilnico vrgel nekaj mešanice semen za ptice, sem na bližnji brezi, okoli 3 m od okna, opazil skupino sedmih do desetih majhnih ptic z nenavadno dolgimi repi. Kasnejše preverjanje v literaturi mi je potrdilo, da so to dolgorepke - *Aegithalos caudatus*. Med njimi so zbujele pozornost štiri, ki so imele glavo enotno svetlo sive barve, medtem ko so imele preostale na vsaki strani glave črno progo, teme pa je bilo sivo. Najprej sem pomislil, da so to osebki drugega spola ali mladiči. Najprej sem po literaturi presodil, da naj bi bili to pripadniki severnih populacij oz. podvrsta *A. c. caudatus*, medtem ko naj bi osebki s črto pripadali južnim populacijam oz. podvrsti *A. c. rosaceus*. Vendar pa so nadaljnja poizvedovanja pokazala, da je v Evropi znanih pravzaprav okoli 20 podvrst dolgorepk.

Vendar moje pozornosti ni pritegnila toliko razlika med osebki kot njihovo vedenje. Občudoval sem njihovo lah-

kotno spreletavanje in akrobatsko obešanje na veje, prekrite z debelo plastjo ledu. Viseč z glavo navzdol ali lebdeč v zraku so iskale hrano po spodnjih, nezaledenelih delih vej ali na deblu. Občasno so nekatere med njimi sedle na vejo, rahlo razširile peruti, jih stresale in s kljunom poravnavale perje. Zatem so se lotile tudi repa in tudi tam ravnale razmršeno perje. Opravilo je bilo razmeroma zapleteno, saj je njihov rep v primerjavi s telesom dolg. Med natančnim opazovanjem sem opazil, da imajo vsi osebki bolj ali manj razmršen rep. Vsaj pri eni ptici pa je bilo eno repno pero blizu vrha razločno nalomljeno. V tem času je še vedno močno pršelo.

Sledil je prizor, zaradi katerega je nastal tale zapis. Na vejo so se usedle tri dolgorepke in začele druga drugi poravnavati repna peresa. Tem se je kmalu pridružila še četrta, medtem ko je peta opazovala dogajanje s strani. Vzajemno čiščenje perja, še zlasti repov, je trajalo kako minuto. Nato so ptice odletele. V tem času ni bilo med njimi opaziti nobenega agresivnega ali obrambnega vedenja. Nasprotno, ptica, ki ji je druga čistila rep, je pri tem sodelovala, in sicer je obračala rep tako, da ga je druga lahko čistila po vsej dolžini. Kmalu zatem je ledeni dež prešel v sneženje. Ptice so se zadrževale v okolici hiše še več kot eno uro, vendar podobnega vedenja ni bilo več opaziti. Zanimivo je bilo še to, da so pri tem sodelovale ptice obeh "podvrst".

Ob opisanem dogodku se pojavljata dve vprašanji. Prvo je, zakaj so imele ptice razmršeno perje, vsaj ena pa celo nalomljeno konico repnega peresa? Onesnaženje zraka - ostanki nezgorele nafte, saje, pepel, ipd., ki je razmastilo perje živali in porušilo njegovo strukturo, tako da se je nanj lahko nabiral žled? Mogoče odtod nalomljeno repno pero - ptica (ali njena tovarišica) je že prej poskušala odstraniti

ledeni oklep na repu. Glede na podatke iz literature je menjava perja izključena.

Drugo vprašanje pa je, ali so se ptice "zavedale" problema, ki ga imajo sovrstnice zaradi žleda? So ji ga očistile zato, da se njene letalne sposobnosti ne bi zmanjšale, kar bi vodilo v smrt? So morda pričakovale protiuslugo?

Dolgorepke so znane kot zelo socialne živali. Njihovi medsebojni odnosi so tako izdelani, da par, ki je izgubil leglo, pomaga drugim pri vzgoji. Druženje v tesne gruce je znano tudi pri prenočevanju. Mogoče je zgoraj opisani dogodek le eden od tistih manj opaznih drobcev, ki ga doslej še nismo imeli priložnosti opazovati. Vsekakor pa je to še ena potrditev tega, da nas narava vedno znova preseneti.

LITERATURA

BOŽIČ, I., (1983): Ptici Slovenije. Lovska Zveza Slovenije. Ljubljana.

BRUUN, B., (1975): The Hamlyn Guide to Birds of Britain and Europe. The Hamlyn Publishing Group, Ltd., London.

CRAMP, S., et al., (1993): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol. VII., Oxford University Press, Oxford.

POVZETEK

Avtor je 4. januarja 1996 v Ljubljani opazoval jato dolgorepk (7-10 ptic) na brezi, obdani z oklepom poledenelega dežja. Hrano so iskale po spodnjih nezaledenih delih vej in na deblu. Občasno so si čistile in ravnale razmršeno perje, tudi repno. Nenadoma pa so štiri dolgorepke pričele čistiti repna peresa druga drugi, kar je trajalo kakšno minuto. Ptica, ki ji je druga čistila rep, je pri tem sodelovala, obračala je rep tako, da ga je druga lahko čistila po vsej dolžini. Opisani dogodek je nedvomno še en dokaz izjemno razvitega socialnega življenja pri tej ptičji vrsti, ki pa je v skrajnih življenjskih razmerah lahko odrešilno.

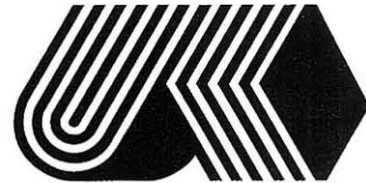
SUMMARY

On January 4th 1996 the author observed, in the City of Ljubljana, a flock of

Long-tailed Tits (7 to 10 birds) on a birch tree encased in frozen rain. They were looking for food on the bottom unfrozen parts of the birch's branches and on its trunk.

Occasionally they engaged in grooming and straightening their dishevelled feathers, including those on their tails. Suddenly, however, four of these birds began to clean each other's tail feathers and continued to do so for a minute or so. The bird which had its tail cleaned by the other, willingly cooperated in this activity, i.e. by turning its tail in such a manner as to allow the other bird to clean it along its entire length. The described event is yet another positive proof of this species' extremely well developed social life which, however, can be in extreme life conditions even redemptive.

Anton Brancelj, Inštitut za biologijo, Ljubljana, Večna pot 111, 1000 Ljubljana

UNIVERZA V MARIBORU
UNIVERZITETNA KNJIŽNICA MARIBOR
UNIVERSITY OF MARIBOR LIBRARY

Gospejna ulica 10
p.p. 223
2000 Maribor
SLOVENIJA
Telefon: 062/25-851
Telefax: 062/227-558
Telex: 33328 UKM SI

*Ornitološke revije
s celega sveta prejete
kot zamenjava
za Acrocephalus
in druga ornitološka
literatura, so nam na
voljo v Univerzitetni
knjižnici Maribor.*

Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji

Results of the mid-winter waterfowl census in January 1997 in Slovenia

Borut ŠTUMBERGER

UVOD

Vsako leto poteka sredi januarja, v soboto in nedeljo, najbližjo 15. dnevu v mesecu, na vseh stoječih in tekočih vodah ter obalnih morjih severne poloble mednarodno štetje vodnih ptic - International Waterfowl Census (IWC). Akcijo v svetovnem merilu koordinira organizacija Wetlands International (prej IWBR). Osnovni cilji IWC so:

- ugotoviti velikost populacije vseh vrst vodnih ptic po posameznih selitvenih poteh - tako imenovane "flyway-populacije" kakor njihovo razširjenost zunaj gnezditvenega obdobja,
- ugotoviti kratkoročna in dolgoročna nagnjenja tako imenovane "flyway-populacij" z namenom ustvariti sistem hitrega obveščanja za varovanje vodnih ptic,
- lokalizirati mednarodno pomembna mokrišča.

Da bi dobili dober zimski kvantitativni pregled nad razširjenostjo vodnih ptic brez podvajanja števil, je bilo štetje v notranjosti Slovenije opravljeno 11./12. in na obali 18./19. januarja. Medijsko odmevna in operativno dobro izvedena akcija nacionalnega cenusa vodnih ptic v organizaciji DOPPS je pritegnila številne opazovalce. Komunikacija, hiter pretok novic in možnost takojšnjega preverjanja podatkov s 189 udeleženci štetja je potekala z mobilnimi telefoni in podporo družbe Mobitel. Predstavljeni rezultati januarskega štetja temeljijo na 135 zbranih poročilih z vseh koncev države. Iz ornitološkega in naravovarstvenega vidika so mednarodno podkrepljen argument, s katerim bomo lahko v nacionalnem merilu uveljavljali zahteve po primernejši skrbi za ohranitev vodnih ptic in njihovega življenjskega prostora (npr. ornitološko pomembna območja - IBA, nezavarovana območja brez varstve-

nih režimov ipd.). Štetje v Sloveniji je bilo jubilejno, deseto zapored.

METODA

Med skupino vodnih ptic, vključenih v štetje in zajetih na osnovi standardizirane-ga obrazca, sodijo vse vrste slapnikov, ponirkov, viharikov, kormoranov, čapelj, labodov, gosi, rac, tukalic in pobrežnikov, vključno z galebi in čigrami ter orlom belorepcem. Zbrani so tudi podatki za vodomca in povodnega kosa; ti dve vrsti na listi Wetlands International nista navedeni. Šteje so bile vse vrste vodnih ptic.

Na dveh doslej najpomembnejših prezimovalnih območjih za vodne ptice v Sloveniji, reki Dravi in obalnemu morju z mokrišči, je štetje potekalo po posebej predvidenem načrtu: v soboto so lokalni opazovalci, ki dobro poznajo terenske razmere, prehodili na kartah vnaprej določene odseke in tako obdelali celotno dolžino reke oz. obale. Na "vročih točkah", npr. na dravskih akumulacijah, v Škocjanskem zatoku in Sečoveljskih solinah, je štetje opravila skupina opazovalcev; razen kvantitativnih je bilo tako mogoče dobiti tudi izvrstne kvalitativne podatke. Kot se je izkazalo po obdelavi izpolnjenih poročil, je bilo zaradi dobre razmestitve terenskih opazovalcev skoraj povsem enako opravljeno šteje tudi drugod; tako je bila zagotovljena visoka stopnja primerljivosti rezultatov med posameznimi območji.

Z izjemo obale, Primorske in Gorenjske so bili kormorani preštet na skupinskih prenočiščih; ista metoda, upošteva je posebnosti vedenja v času štetja, je bila uporabljena še pri goseh (glej razpravo). Zanimivi in pozornost vzbujajoči podatki so bili pisno ali telefonsko preverjeni in tako vključeni ali pa izločeni iz obdelave.

Zaradi predstavitve, obdelave in razlage so lokalitete z vodnimi pticami v

Sloveniji v rezultatih združene v števna območja: 1. Mure, 2. Drave, 3. Savinje s pritoki, 4. spodnje Save s pritoki, 5. zgornje Save s pritoki 5. Notranjske in Primorske in 6. obalnega morja z mokrišči. V diskusiji obravnavani podatki za posamezne vrste imajo zgolj informativen namen. Enako velja za opis vremenskih razmer, povzetih po vremenskih napovedih Hidrometeorološkega zavoda Slovenije.

ZALEDENELOST VODNIH POVRŠIN IN VREMENSKE RAZMERE

V času štetja so bile stoječe vode v vzhodni polovici Slovenije zamrznjene; ribniki in zadrževalniki na Dravskem polju, v dolini Pesnice in Ščavnice v SV Sloveniji so bili zamrznjeni v celoti. Celo nekatere velike pretočne akumulacije na Dravi in Savi so bile vsaj delno pod ledom: Ptujsko jezero 1/2, Ormoško jezero 1/4, Trbojsko jezero 3/4. Brez ledu so bile reke brez večjih pregrad in le Sava pod Krškim je bila tu in tam zamrznjena do 1/2. Na drugih lokalitetah je bila zaledenelost vodne površine takšna: Cerkniško jezero 3/4, akumulacija Klivnik pri Ilirski Bistrici 1/2, akumulacija Vrhovo nezaledenela, ribnik Nazarje pri Savinji nezaledenel, Bohinjsko jezero 3/4, Blejsko jezero 1/4, akumulacija Moste nezaledenela, Šobec - Lesce 1/2, Zbiljsko jezero 1/4, Koseški bajer zaledenel, akumulacija Melje in Mariborski otok nezaledenela, akumulacije v dravski dolini nad Falo pa 1/4. Nezaledenela so bila vsa obalna mokrišča, akumulacija Vogršček v Vipavski dolini in zajezitve Soče.

11. januarja 1997 je bila notranjost Slovenije pokrita z debelo snežno odejo. Najnižje jutranje temperature so bile okoli -4, na Primorskem okoli 6 stopinj Celzija. V osrednji Sloveniji je občasno rahlo snežilo, v južnih in vzhodnih delih države pa je občasno snežilo tudi močno. Naslednji dan je bilo vreme oblačno in v notranjosti se je razjasnilo šele v ponedeljek. Iz evropske prognostične karte je bilo razvidno, da je na vremensko dogajanje pri nas vplival sredozemski ciklon. Hkrati se je nad ostalo Evropo krepil anticiklon. Ta je kasneje

zaznamoval vreme pri nas in je ob koncu tedna pričel slabeti. 18. januarja, na dan štetja vodnih ptic ob obali, se je ob morju zadrževala nizka oblačnost, sonce pa se skoraj ni pokazalo. Najnižje jutranje temperature so bile okoli 3, v notranjosti pa do -7 stopinj Celzija.

Za razumevanje rezultatov štetja je treba na kratko omeniti vremenske okoliščine v Evropi in v Sloveniji pred štetjem: sredi decembra je bilo nad Atlantikom obsežno ciklonsko območje z več frontami, nad Alpami, Balkanom in Sredozemljem pa območje visokega zračnega pritiska z lepim vremenom. Najnižje jutranje temperature so bile v notranjosti Slovenije okoli 0, ob morju pa okoli 5 stopinj Celzija. Malo pred novim letom je po poslabšanju s snežnimi padavinami Slovenijo zajel val hladnega vremena. Območje nizkega zračnega pritiska se je pomaknilo nad vzhodno Sredozemlje, nad Alpami pa se je zgradilo območje visokega zračnega pritiska. Najnižje jutranje temperature so v notranjosti države dosegle -17, ob morju do -7 stopinj Celzija. To obdobje hladnega vremena, ki se je razpotegnilo še v prve januarske dneve, je odločilno vplivalo na zaledenelost stoječih in počasi tekočih voda v času štetja. Nizke temperature je v začetku hladnega obdobja stopnjeval močan veter, tako da je npr. Ptujsko in Ormoško jezero še dva do tri dni pred štetjem led pokrival v celoti, reko Dravo pa do polovice. V začetku hladnega vremena, ob koncu decembra 1996, je bil v SV Sloveniji opazovan zimski beg kanj, galeb in kormoranov v smeri proti zahodu (Božič, ustno; lastna opazovanja).

REZULTATI: tabele od 1 do 8

RAZPRAVA

V Sloveniji je bilo prešteti skupno 34.469 vodnih ptic 58 različnih vrst. Najpomembnejše območje za vodne ptice v času štetja je bila reka Drava s 14.179 osebki 37 vrst. Absolutna večina ptic je bila tu zbrana na odseku med Selnico nad Mariborom in Središčem ob Dravi, kjer reka zapusti Slovenijo. Na obalnem morju

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	SKUPNO TOTAL
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>		2			6	8
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>		20	8			28
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		1		1	1	3
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>		4	7	1	5	17
njivska gos	<i>A. fabalis</i>	120	4				124
beločela gos	<i>A. albifrons</i>			33			33
labod grbec	<i>C. olor</i>		16		2	10	28
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>		46		12	8	66
krehlja	<i>A. crecca</i>		4				4
zvonec	<i>B. clangula</i>					2	2
mali žagar	<i>M. albellus</i>		1				1
črna lisca	<i>F. atra</i>		10			20	30
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>		2	1			3
vodomec	<i>A. atthis</i>		2				2
SKUPNO/TOTAL		120	112	49	16	52	349

1) B. Vajndorfer (ustno po inform.) / Mura: Krog, na polju, 2) F. Kosi / Mura: Veržej, 3) B. Vajndorfer / J. Kolenko / Mura: most v Razkrižju, 4) F. Kosi / Ž. Salamun / akumulacija Gajševci zaledenela, 5) M. Kocbek / gojitveni ribnik Podgradje

Tabela 1: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Mure (z ribniki in zadrževalniki).

Table 1: Results of the waterfowl census carried out in the Mura region (with pools and reservoirs)

Opomba: V tabeli so prazna polja puščena zgolj zaradi boljšega pregleda; na števnem območju ali lokaliteti vrsta ni bila registrirana. Opomba velja za vse tabele.

in sredozemskih mokriščih je bilo prešteti 8.671 osebkov 45 vrst. Daleč najpomembnejša lokaliteta so Sečoveljske soline z obdajajočo morsko površino Piranskega zaliva, kjer je bila prešteta več kot polovica vodnih ptic števnege območja. Zgornja Sava s pritoki (od Litije navzgor) je po doslej znanih podatkih (npr. Zimski ornitološki atlas Slovenije) s 4.613 osebki 32 vrst nemajhno presenečenje cenzusa: rezultati so pokazali, da je bilo v preteklosti to števno območje verjetno podcenjeno in predvsem nesistematično obdelano. Na Notranjskem in Primorskem smo našli 3.102 vodnih ptic 27 vrst, od tega več kot polovico na Cerkniškem jezeru, na spodnji Savi pa 2.629 osebkov 18 vrst. Iz rezultatov je razvidno, da ima za vodne ptice posebno težo tudi reka Krka. Kot presenečenje štetja moramo omeniti Savinjo, kjer so terenski opazovalci z 863 osebki 16 vrst "odkrili". majhno in ne nepomembno območje vodnih ptic, kot razočaranje pa Muro; 349 prešteti ptic 13 vrst in samo pet srčnih popisovalcev - premalo za ornitološko in naravovarstveno utemeljena prizadevanja na najpomembnejši slovenski reki! Števno območje Mure je edino, ki v štetju ni bilo zadovoljivo obde-

lano. Na mejni Muri so vodne ptice prešteli avstrijski kolegi.

Najštevilnejša vrsta med štetjem je bila raca mlakarica, sledili pa so ji črna lisca, rečni galeb, veliki kormoran, rumenonogi galeb, krehljc, njivska gos in sivka (>1.000 osebkov). Opaženi so bili po en ribji galeb, velika bobnarica, mandarinka, rjavka, črna raca in dva osebka morskega galeba, malega galeba, črnoglavega galeba, zelenonogega martinca, račke nevestice in pritlikavega kormorana. Na osnovi zaupljivega vedenja gre v primeru mandarinke in para račk nevestic z veliko verjetnostjo za ubežnice, ki so ušle nevestnemu gojitelju.

S favnističnega vidika je januarsko štetje v grobem pokazalo na nekaj značilnosti in zanimivosti: število rdečegrlih in polarnih slapnikov je bilo v notranjosti Slovenije pričakovano majhno, na obalnem morju pa nepričakovano majhno. Najpomembnejšo števno območje za malega ponirka je sicer reka Drava, a ga je bilo opaziti v velikem številu tudi drugod v notranjosti Slovenije; na obalnem števnem območju je bilo prešteti le nekaj osebkov. Glede na sorazmerno majhno površino spet vzbuja pozornost nadpovprečno ve-

VRSTA SPECIES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	SKU. TOTAL
rečegri slapnik								2														2
polarni slapnik				1				1														2
čopasti ponirek	34	1	3	60	19	13	1	13		1	1	21	2	24								21
mali ponirek	151	410	28	60	19	23	376			17	134	31	6	5								385
veliki kormoran																						973
velika bela čaplja																						39
siva čaplja	13	2		18	9	10	11	5		3	36	22	6	10			28	6	3	2		184
velika bobnarica				1																		1
siva gos													32									32
beločela gos													11									11
njivska gos													876		230							1142
labod grbec			6	57			43				40	4	39	6							7	202
račka nevestica			2								7	3										2
mlakarica			325	79	8	101	141	1885		3	752	78	782	191							18	4780
krehlja			4	15	61		552				112		204	10								958
konopnica								1			1		11									13
navadna žvižavka								4				3	3									10
dolgorepa raca													4									4
sivka			186	354	10	2	10	148			21	3	218	3								955
čopasta črnica			6	347	2	4	318				16		30	1								724
beloliska								2					1									5
zvonec			14	8	6	5	98	197		2	157	96	78	14								661
mali žagar							7	36		1	8	19										110
strednji žagar								10														10
veliki žagar			26	11	1	5	8	13		18	9		1									91
orel belorepec											3											5
mokož												2										2
zelenonoga tukalica											4	14	1									19
črna lisika			32	14	100	127	70	21	100	203	2	21	318	24	223	48						1303
pikasti martinec			1			5					14	6	26									26
kozica											4	3	2									9
rečni galeb			17	576	103	81	54	93			27	4	51									1006
sivi galeb			4	11	2		375				5	2	6									405
rumenonogi galeb			3	30			28				7		11									79
ribji galeb																						1
morski galeb			1	1	1			1			2											1
vodomec																						6
SKUPNO/TOTAL	271	994	1568	811	180	244	462	4313	5	228	1654	195	2632	315	230	11	48	6	3	7	2	14179

1) F. Pračko / Drava: Dravograd - Ruše, 2) F. Janžekovič / B. Weižer / Drava: Mariboško jezero, 3) F. Janžekovič / Weižer / B. Jureš / D. Repsko / S. Bačani / Drava: akumulacija Melje, 4) L. Božič / Stara Drava: Melje - Starše, 5) D. Kerček / Stara Drava: Starše - Hajdoše (izliv), 6) F. Bračko / Drava: kanal Melje - Zlatoličje, 7) S. Burjan / S. Pejnkliher / Drava: kanal Zlatoličje - Ptuj, 8) D. Denac / J. Smole / Drava: Ptujsko jezero / Stumberger, zvečer šteje koronarov in galebov, 9) B. Stumberger / Drava: kanal Markovci - Formin, 10) B. Stumberger / Drava: kanal Formin - Ormož, 11) B. Stumberger / Stara Drava: Markovci - Ormož, 12) L. Korosec / Hajdinska in Turmška studenčnica, 13) D. Denac / J. Smole / Drava: Ormoško jezero, 14) B. Kočevar / Stara Drava: Jez v Ormožu - Stejšišče ob Dravi, 15) L. Korosec / B. Weižer / njivske gosi se pasejo na polju pri KPD Rogoza, letijo čez Ptuj, 16) J. Kočevar / B. Stumberger / njivske gosi se pasejo na polju pri Dravi, 17) R. Jeromec / B. Stumberger / zadrževalnik Medvedce: med 1. in 10. 1997 se je na polju zadrževala fata do 300 njivskih gosi, 18) B. Stumberger / zadrževalnik Požeg, 19) B. Stumberger / ribniki Rače, 20) F. Janžekovič / ribnik Pernica, 21) F. Janžekovič / ribnik Gracaišče, F. Janžekovič / ribniki spodnja Pernica, Končanik in Pristava brez vodnih ptic, J. Polner / kaskadni ribniki Hrastovec in Jernejski ribniki brez vodnih ptic

Tabela 2: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Drave (z ribniki in zadrževalniki)

Table 2: Results of the waterfowl census carried out in the Drava region (with pools and reservoirs)

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	SKUP. TOTAL
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>								2		2
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>							18	1		19
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>								230		230
siva čavplja	<i>A. cinerea</i>	11	4			1	3	4	5	2	30
siva gos	<i>A. anser</i>			1							1
njivska gos	<i>A. fabalis</i>			2							2
labod grbec	<i>C. olor</i>					1	1			19	21
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>		31	2	26	6	105	246	87	16	519
krehlja	<i>A. crecca</i>			1				1			2
sivka	<i>A. ferina</i>					4					4
čopasa črnica	<i>A. fuligula</i>								1		1
srednji žagar	<i>M. serrator</i>							1			1
črna liska	<i>F. atra</i>			1	5	6		2			14
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>							13			13
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>							2			2
vodomec	<i>A. atthis</i>		1							1	2
SKUPNO/TOTAL		11	36	7	32	18	108	287	345	19	863

1) J. Kolar / Dreta: most na Kropi - most v Delcah, 4) M. Finkšt / Dreta: Nazarje - Šmartno, 3) M. Cerar / ribnik v Nazarjah pri Savinji, 4) M. Sodja-Kladnik / Savinja: sotočje z Dreto - Celinski jez (Mozirje), 5) M. Cerar / Lava nad Delejevim jezerom v Mozirju, 6) M. Kronovšek / Savinja: šaleški most - do višine akumulacije Vrbje (Vrbje prazno), 7) M. Dušak / V. Breznik / Savinja: naselje Petrovče - izliv Ložnice, 8) V. Andoljšek / Savinja: na območju mesta Celje do konca Tremerskega polja, štetje kormoranov na prenočišču, 9) J. Vrtačnik / Hudinja: Celje - Vojnik

Tabela 3: Rezultati štetja vodnih ptic na števnom območju Savinje (z ribniki in zadrževalniki).
Table 3: Results of the waterfowl census carried out in the Savinja region (with pools and reservoirs)

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	SKUPNO TOTAL
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		2			5	2		9
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	38	60	14			12		124
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	26	180			41	1008	15	1270
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		2	17				1	20
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	34	4	21	6	13	3	1	82
njivska gos	<i>A. fabalis</i>			18					18
labod grbec	<i>C. olor</i>	13	45	30			6		94
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	22	150	12	37		72	8	301
sivka	<i>A. ferina</i>		5		35		44		84
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		5				5		10
beloliska	<i>M. fusca</i>						1		1
zvonec	<i>B. clangula</i>						20		20
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>			2					2
črna liska	<i>F. atra</i>	13	250		221		80		564
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>			17		18	6		41
sivi galeb	<i>L. canus</i>			6			30		36
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>						6		6
vodomec	<i>A. atthis</i>			9				1	10
SKUPNO/TOTAL		146	703	151	299	72	1295	26	2692

1) M. Kunelj / Krka: Žužemberk - Soteska, 2) A. Hudoklin / Krka: Soteska - izliv v Savo, 3) I. Ivančič, A. Perše, R. Sinkovec, N. Starič, A. Majcen, M. Macedoni, G. Koritič, R. Lužar, D. Pungersič, M. Prah, V. Lopatič, J. Pečnik (lokalni koordinator) / Krka s pritoki Radovljo, Prinovcem, Laknico, Toplico / podatki so razlika odbita od prešteti vrednosti pod stolpcem 1 in 2 / belorepca sta bila opazovana nad Krškim poljem (J. Pečnik), 4) H. Oršanič / Sava: Krško (most) - Mostec (Brod na Mostecu), 5) D. Brglez / Sava: Brestanica - Roža, 6) M. in J. Gobec / T. Jančar / Sava: HE Vrholovo, število kormoranov na prenočišču (408 osebkov), drugi letijo v veliki jati proti toku, 7) T. Arko / Kolpa: Grgelj - Dol

Tabela 4: Rezultati štetja vodnih ptic na števnom območju spodnje Save.
Table 4: Results of the waterfowl census carried out in the Lower Sava region

VRSTA SPECIES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	SKUP. TOTAL	
rdečegrli slapnik					1																				1	
polarni slapnik																									3	
čopasti ponirek	6						13			1							1								26	
črnogri ponirek	1		7			1	179	2		2		2			7	13	13				1				1	
mali ponirek	2		2										450		10						15	15	2		257	
veliki kormoran				241																					701	
velika bela čaplja	36	4	1	2	2	2	2	2	2	2	150	44	15		6					6	4	24	22	19	189	
siva čaplja																		50							200	
siva gos										17					8						52				77	
njvska gos										10											3				13	
beločela gos																									43	
labod grbec	98	212	56	36		44	226	4	3	93		51	150	13	20	14	92			297	12	1	4	64	78	15618
mlakarica													1				3								110	
krehlja																									1	
konopnica							1																		35	
navadna žvižgavka							35																		73	
sivka	1		7				63													2					80	
čopasta črnica	1	6	5			9	46										13								6	
beloliska						6	30													1	6				38	
zvonec						62	7																		69	
veliki žagar																									2	
mokož																									2	
zelenonoga tukalica							2																		26	
črna liska	32	58	18		4	309			2			2		1	3					10	19	5			485	
kozica																									7	
mali galeb							17			1															1	
rumenonogi galeb										4															21	
rečni galeb	4	4					282			11	1	4	1				40			8					355	
sivi galeb	9						202																		211	
vodomec									2					1											3	
povodni kos	7																								7	
SKUPNO / TOTAL	200	282	100	37	241	129	1451	6	20	131	150	101	619	15	69	27	203	50	445	114	12	28	86	97	4613	

1) T. Mihelič / Bohinjsko jezero, 2) B. Kozinc / Sava: akumulacija Moste, 4) B. Kozinc / rekreativno jezero Šobec - Lesce, 5) H. Ciglič / Sava: Globoko - Ravnica, 6) H. Ciglič / T. Mihelič / Sava: Kranj - jez Trbojskega jezera, 7) A. Vrežec / T. Mihelič / B. Andrijačič / Sava: Zbiljsko jezero, 8) I. Koprivec / Sava: izliv Sore v Savo, 9) F. Urbanič / Sava: Vikriče - Medno, 10) D. Fekonja / D. Sere / K. Senegačnik / M. Košir / Sava: Stožice - Tomarcevski prod, 11) D. Fekonja / A. Strgarek / Sava: Ljubljana - Sentjakob, 12) A. Sovinc / B. Majstorovič / Sava: sotočje z Ljubjanico - Jevnica, 13) D. Fekonja / Sava: Hotič, štetje kormoranov na prenočišču, 14) J. Gregorič / Horjulšica: Breže od žage pri drevesnici do mostu na Lesno brdo (3,5 km), 15) D. Seže / Išiča: Črna vas - izliv v Ljubjanico / K. Senegačnik / Išiča med Ljubljano in Igornj, 16) A. Sovinc / mlakarice na bajeju pri Igu; poniki v kanalu pri Čmi vasi, 17) D. Tome / Ljubljana: Ljubljana, Črna vas, Podpeč, Vrhnika (5 km) / Senegačnik / Ljubljana: Podpeč, 18) M. Jankovič / 11. 1. 1997 na obrežju Ljubljane pri Lipe - Podpeč jata gosi, 19) M. Košir / B. Majstorovič / Ljubljana: Nove Fuzine (grad) in Studenec (1,5 km) / L. Jakopin / Ljubljana: ob Fuzinah, 20) B. Majstorovič / Lj Ljubljana: Pod Ježo, Sige, Vevče, 21) B. Majstorovič / Ljubljana: Zavogljje (Sostro), 22) B. Majstorovič / Ljubljana: Mrzle Doline (Zalog) - sotočje Ljubljane s Savo, 23) P. Grošelj / Selška Sora: Zelezniki - Skofja Loka, 24) P. Grošelj / Poljanska Sora: Ziri - Skofja Loka, S. Osle / Koseški bajer - Ljubljana, brez vodnih ptic

Tabela 5: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju zgornje Save (z ribniki)
Table 5: Results of the waterfowl census carried out in the Upper Sava region (with pools)

lika gostota malih ponirkov na Zbiljskem jezeru. Stevilo čopastih ponirkov v vzhodni polovici države je bilo nepričakovano majhno in je naraščalo proti zahodu, kjer je bilo na obalnem morju prešteta absolutna večina ptic. Sivogrli ponirki so bili opaženi samo v zahodni polovici Slovenije. Nacionalno prepričljivo najpomembnejše števno območje za črnogrlega ponirka je obalno morje; v notranjosti je bil opazovan en sam osebek, in sicer na Ljubljani. Veliki kormoran je številčno presenetil edino na števnom območju spodnje Save s pritoki in Savinje. Velika bela čaplja je bila opazovana po vsej Sloveniji razen ob Savinji. Siva čaplja kaže značilen enakomeren razpršitven vzorec. Najpomembnejšo območje za laboda grbca je bila reka Drava; močna populacija je bila prešteta tudi na Krki. Značilnost

januarskega štetja so nedvomno tri vrste gosi: siva, njivska in beločela. Poročila o goseh so prišla iz nižin vseh števnih območij, razen iz Notranjske in Primorske. Spale so tako na poljih (v času sneženja se na pašnem območju pustijo čez noč celo zasnežiti) kot na rekah. Na edinem in tradicionalnem prenočišču na Ormoškem jezeru je bilo prešteto 867 njivskih, 11 beločelih in 39 sivih gosi. Precejšnja številčna razlika za celotno Slovenijo gre prav na račun številnih skupin gosi iz drugih števnih območij. Duplinske gosi so bile pričakovano preštete le na obalnih mokriščih. Absolutna večina rac sivk, čopastih črnih in zvoncev je bila prešteta na reki Dravi, absolutna večina navadnih žvižgavk in vse race žličarice pa na obali. Kot dva močna centra za krehelja in črna lisko sta se izkazali številni območja obale in

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	SKUP. TOTAL
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>													1		1
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>	4		24					1							29
sivogrli ponirek	<i>P. griseigena</i>	2		4												6
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>			1			18		4					70	15	108
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	2	15				1		25	1						44
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>			2					3	4						9
siva čaplja	<i>A. cinera</i>	5	9	7		3	1	4	25	13				2	5	74
labod grbec	<i>C. olor</i>	2														9
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	190	45	80		8	20	12	121	17	26	3	70	1500	65	2239
krehlja	<i>A. crecca</i>											9		8		17
mandarinka	<i>A. galericurata</i>												1			1
konopnica	<i>A. strepera</i>													2		2
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>													3		3
sivka	<i>A. ferina</i>	22												1		23
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>	2												20		22
beloliska	<i>M. fusca</i>													1		1
zvonec	<i>B. clangula</i>	4												25		29
mali žagar	<i>M. albellus</i>													11		11
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>													2		2
črna liska	<i>F. atra</i>	8										3		120		131
črnoglavi galeb	<i>L. melanocephalus</i>			1												1
mali galeb	<i>L. minutus</i>													1		1
sivi galeb	<i>L. canus</i>													4		4
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>	5		7			23		18							53
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>	2		38	210				26							276
kozica	<i>G. gallinago</i>					2				3						5
povodni kos	<i>C. cinclus</i>		1													1
SKUPNO/TOTAL		248	70	164	210	13	63	16	223	38	26	100	71	1771	89	3102

1) P. Grošelj / Soča: akumulacija Most na Soči, 2) P. Grošelj / D. Bon / Soča: Most na Soči - Solkan (akumulacija HE Plave brez vodnih ptic), 3) L. Kebe / R. Gregorič / A. Figelj / P. Grošelj / akumulacija Vogršček, 4) P. Grošelj / Nova Gorica - mesto, 5) E. Cargnelutti / Idrijca, 6) L. Kebe in R. Gregorič / Vipava: ob izlivu potoka Lijak, 7) M. Pregelj / Renče nad jezom reke Vipave v Renčah, 8) P. Grošelj / M. Fakin / gramoznica - mrtvica Vipave (Renče - Bilje - Miren), 9) E. Krašna / Vipava: izviri - Dolenje (Ajdoščina), 10) B. Surina / akumulacija Klivnik pri Ilirski Bistrici, 11) S. Polak / Stržen pri Postojni, 12) S. Polak / Pivka: pred Postojnsko jamo, 13) L. Kebe / S. Polak / B. Rubinič / J. Kus / Cerkniško jezero, 14) M. Perušek / reka Ribnica, M. Perušek / Rudniško jezero brez vodnih ptic

Tabela 6: Rezultati štetja vodnih ptic na števnom območju Notranjske in Primorske.

Table 6: Results of the waterfowl census carried out in the Notranjska and Primorska region

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	SKUP. TOTAL
rdečegrli slapnik	<i>G. stellata</i>								2					2
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>		3		3			4		1		9		20
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>	122	8	11	3			13		1	4	75		237
sivogrli ponirek	<i>P. griseigena</i>								1			1		2
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>								1					1
črnogrli ponirek	<i>P. nigricollis</i>		36	10	4	2		2	4	4	12	24		98
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>		2					10	4			1		17
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>			88	2	2	1	7	6	4		35		145
pritlikavi kormoran	<i>P. pygmeus</i>		2											2
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		12	3										15
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>		42	5					7				15	69
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>		50	31				1	3			3	25	113
siva gos	<i>A. anser</i>												14	14
beločela gos	<i>A. albifrons</i>												70	70
njivska gos	<i>A. fabalis</i>												11	11
duplinska gos	<i>T. tadorna</i>		14	2									2	18
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	505	17			1			18			7	355	903
krehlja	<i>A. crecca</i>	325	47										457	829
konopnica	<i>A. strepera</i>		13											13
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>	610	10										32	652
raca žličarica	<i>A. clypeata</i>		5										65	70
sivka	<i>A. ferina</i>												6	6
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		1											1
rjavka	<i>A. marila</i>												1	1
črna rasa	<i>M. nigra</i>											1		1
beloliska	<i>M. fusca</i>		3									12		15
zvonec	<i>B. clangula</i>		11	9								8		28
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		24	7	2	2		2		1	4	24		66
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>												7	7
črna liska	<i>F. atra</i>	1012							125			56	270	1463
beločeli deževnik	<i>C. alexandrinus</i>		3											3
priba	<i>V. vanellus</i>		9	40										49
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>		1	15									7	23
veliki škurh	<i>N. arquata</i>		3										1	4
rdečenogi martinec	<i>T. totanus</i>		6	72									3	81
zelenonogi martinec	<i>T. nebularia</i>								1			1		2
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>		2	4								2		8
kozica	<i>G. gallinago</i>		16	1										17
črnoglavi galeb	<i>L. melanoc.</i>							1						1
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>	10	690	60	20	6	5	4	244	11	81	135	550	1816
sivi galeb	<i>L. canus</i>		3	6							7	1	40	57
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>	260	940		10	18		5	40	11	90	285	36	1695
morski galeb	<i>L. marinus</i>		1											1
vodomec	<i>A. atthis</i>		5	2				1			2			10
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>			1	2	2			2	6	2			15
SKUPNO/TOTAL		270	4471	448	54	36	6	39	459	39	202	680	1967	8671

1) B. Rubinič / smetišče Dragonja, 2) B. Rubinič / B. Mozetič / T. Trilar / Sečoveljske soline - stari del, 3) D. Šere / D. Fekonja / K. Senegačnik / B. Vidic / T. Mihelič / Sečoveljske soline - novi del, 4) B. Rubinič / Obala: Lucija - Piran, 5) A. Vrezec / Obala: Piran - Fiesa, 6) A. Vrezec / Fiesa - jezero, 7) A. Vrezec / Obala: Fiesa - Strunjan, 8) A. Vrezec / L. Cenčič / Strunjanske soline (z okolico in gojiščem školjk), 9) A. Vrezec / Obala: Strunjan - Izola (rtič Ronek), 10) B. Rubinič / Obala: Izola in smetišče Korte, 11) B. Rubinič / Obala: Izola - Koper, Ankarana - Zaliv Polje, Debeli rtič, 12) A. Vrezec / D. Šere / B. Vidic / D. Fekonja / Škocjanski zatok

Tabela 7: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju obalnega morja in mokrišč

Table 7: Results of the waterfowl census carried out in Slovene coastal waters and their appertaining wetlands

VRSTA SPECIES	ŠTEVNO OBMOČJE COUNT AREA	MURA	DRAVA	SAVINJA	SPODNJA SAVA	ZGORNJA SAVA	NOTR. IN PRIMOR.	OBALA	SKUPNO TOTAL
rdečegrli slapnik	<i>G. stellata</i>		2			1		2	5
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>		2			3	1	20	26
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	8	385	19	124	257	108	17	918
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		21		9	26	29	237	322
sivogrli ponirek	<i>P. griseigena</i>					2	6	2	10
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>			2				1	3
črnogrli ponirek	<i>P. nigricollis</i>					1		98	99
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	28	973	230	1270	701	44	145	3391
pritlikavi kormoran	<i>P. pygmeus</i>							2	2
velika bobnarica	<i>B. stellaris</i>		1						1
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>							69	69
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>	3	39		20	2	9	15	88
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	17	184	30	82	189	74	113	689
labod grbec	<i>C. olor</i>	28	202	21	94	43	9		397
njivska gos	<i>A. fabalis</i>	124	1142	2	18	77		11	1374
beločela gos	<i>A. albifrons</i>	33	11			13		70	127
siva gos	<i>A. anser</i>		32	1		200		14	247
duplinska gos	<i>T. tadorna</i>							18	18
račka nevestica	<i>A. sponsa</i>		2						2
mandarinka	<i>A. galericurata</i>						1		1
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>		10			35	3	652	700
konopnica	<i>A. strepera</i>		13			1	2	13	29
krehlja	<i>A. crecca</i>	4	958	2		110	17	829	1920
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	66	4780	519	301	1568	2239	903	10376
dolgorepa raca	<i>A. acuta</i>		4						4
žličarica	<i>A. clypeata</i>							70	70
sivka	<i>A. ferina</i>		955	4	84	73	23	6	1145
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		724	1	10	80	22	1	838
rjavka	<i>A. marila</i>							1	1
crna raca	<i>M. nigra</i>							1	1
beloliska	<i>M. fusca</i>		5		1	6	1	15	28
zvonec	<i>B. clangula</i>	2	661		20	38	29	28	778
mali žagar	<i>M. albellus</i>	1	110				11		122
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		10	1				66	77
veliki žagar	<i>M. merganser</i>		91			69			160
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>		5		2		2		9
mokož	<i>R. aquaticus</i>		2			2			4
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>		19			26		7	52
črna liska	<i>F. atra</i>	30	1303	14	564	485	131	1463	3990
beločeli deževnik	<i>C. alexandrinus</i>							3	3
priba	<i>V. vanellus</i>							49	49
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>							23	23
kozica	<i>G. gallinago</i>		9			7	5	17	38
veliki škurh	<i>N. arquata</i>							4	4
rdečenogi martinec	<i>T. totanus</i>							81	81
zelenonogi martinec	<i>T. nebularia</i>							2	2
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>	3	26						29
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>							8	8
črnoglavi galeb	<i>L. melanocephalus</i>						1	1	2
mali galeb	<i>L. minutus</i>					1	1		2
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>		1006	13	41	355	276	1816	3507
sivi galeb	<i>L. canus</i>		405	36	211	4	57	713	
ribji galeb	<i>L. ichthyaeus</i>		1						1
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>		79	2	6	21	53	1695	1856
morski galeb	<i>L. marinus</i>		1					1	2
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>							15	15
vodomec	<i>A. atthis</i>	2	6	2	10	3		10	33
povodni kos	<i>C. cinclus</i>					7	1		8
SKUPNO/TOTAL		349	14179	863	2692	4613	3102	8671	34469

Tabela 8: Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji

Table 8: Results of the waterfowl census carried out in Slovenia in January 1997

Drave. Konopnica je bila maloštevilno zastopana le na najpomembnejših območjih za vodne ptice. To velja tudi za belolisko. Sklop žagarjev kaže, da je v času štetja v Sloveniji za male žagarje daleč najpomembnejšo območje subpanonska Drava, za srednje žagarje obala (letos je prvič srednji žagar v nekoliko večjem številu prezimoval tudi na Ptujskem jezeru) in za velike žagarje celotni tok Drave in zgornja Sava; na slednjem območju so bili veliki žagarji zbrani skoraj izključno na Trbojskem jezeru. V državi smo našli kar devet (9) orlov belorepcev; več kot polovico na reki Dravi. Majhno število zelenonogih tukalic in mokožev je treba pripisati tudi ekološkim zahtevam teh dveh vrst; na velikih rekah, kjer je bilo štetje pretežno opravljeno, se zadržujejo le posamezni osebki. Kot najpomembnejše območje za pobrežnike so se pričakovano izkazala obalna mokrišča. Tu velja omeniti neobičajno zadrževanje dveh zelenonogih martincev. Notranjost Slovenije se lahko pohvali edino s kozico in pikastim martincem. Zadnji je edina vrsta pobrežnika, ki ni bila opazovana na števni območju obale. Prešteto število vseh vrst galebv v notranjosti Slovenije je pod pričakovani; izjema je sivi galeb na Zbiljskem jezeru. Sicer pa je sivi galeb praktično edina vrsta, ki je pogostejša v notranjosti države; absolutna večina rumenonogih in več kot polovica rečnih galebv je bila namreč prešteta na obali. In za konec: na obalnem morju so se v pričakovanem številu zadrževale kričave čigre, število vodomcev pa je bilo povsod presenetljivo majhno.

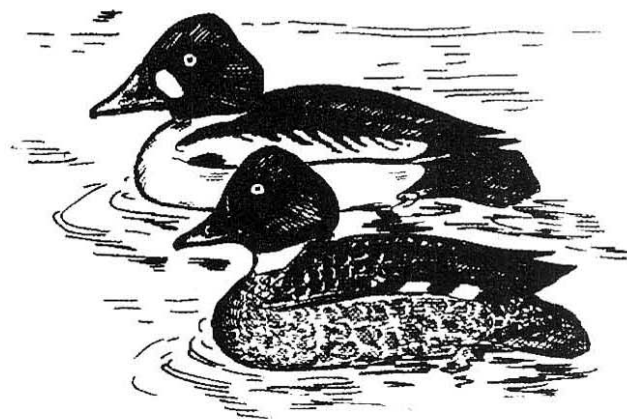
ZAHVALA

Akcijo januarskega štetja vodnih ptic je bilo mogoče opraviti le z nesebično in prostovoljno pomočjo sodelujočih. Podatki iz nekaterih poročil so zaradi prevelikih datumskih odmikov, nerealnih podatkov ipd. le delno upoštevani. Selektiven pristop je bil potreben za zagotovitev neoporečnosti štetja. To pa nikakor ne zmanjšuje prispevka in vloge vsakega posameznika. Vsem udeležencem štetja gre torej najtoplejša zahvala za opravljeno delo. Po-

sebna zahvala pa velja družbi Mobitel, ki je s svojo podporo bistveno pripomogla k naravovarstvenem in kulturnem dejanju - štetju vodnih ptic.

Poročevalci rezultatov štetja:

Branko Vajndorfer, Janez Kolenko, Kosi Franc, Slavko Polak, Borut Rubinič, Boštjan Surina, Edvard Krašna, Leon Kebe, Radoš Gregorič, Janko Porok, Valentin Schein, Slava Jakopin, Janez Dragulič, Janez Zrnec, Miran Pregelj, Miro Kunstek, Jana Kus, Andrej Figelj, Marjan Kunelj, Andrej Hudoklin, Hrvoje Oršanič, Darko Brglez, Jolanda in Marjan Gobec, Miha Kronovšek, Miran Cerar, Marija Sodja Kladnik, Al Vrezec, Dare Šere, Bogdan Vidic, Tomaž Mihelič, Dare Fekonja, Katarina Senegačnik, Lenart Cenčič, Boris Kozinc, Henrik Ciglič, Martin Košir, Davorin Tome, Boris Kočevar, Jure Kočevar, Damijan Denac, Jakob Smole, Borut Stumberger, Luka Korošec, Suzana Burjan, Štefanija Peinkihner, Franc Bračko, Danilo in Matjaž Kerček, Luka Božič, Franc Janžekovič, Bojan Weizer, Bojana Jureš, Darja Remsko, Andrej Strgaršek, Tomaž Mihelič, Barbara Andrijanič, Smiljan Bačani, Tomaž Jančar, Irena Ivančič, Andreja Perše, Rok Šinkovec, Nejc Starič, Andrej Majcen, Melita Macedoni, Goran Koritič, Rok Lužar, Diana Pungeršič, Matic Prah, Vlado Lopatič, Jože Pečnik, Sava Osole, Željko Salamun, Andrej Sovinc, Ludvik Jakopin, Boža Majstorovič, Peter Grošel, Milan Fakin, Darjo Bon, Miro Perušek, Tomi Trilar, Marko Jankovič, Janez Gregorič, Rene Jeromel, Vinko Podobnik, Vukoje Živkovič, Alojz Volland, Albin Cerovšek, Alojz Cerjak, Miro Finkšt, Janez Kolar, Alojz

Hanžekovič, Franc Kranjc, Franc Pogelšek, Vinko Andoljšek, Rajko Čatež, Boris Dolničar, Janez Vrtačnik, Marjan Dušak, Vojko Breznik, Franc Lihteneger, Jože Grudnik, Aleksander Jančič, Berto Kavčič, Franc Šuc, Tomaž Arko, Milan Čeferin, Stane Tesner, Davor Haver, Jurij Krošelj, Jože Jalovec, Branko Jerič, Štefan Hamonajec, Mirko Preglau, Franc Potisk, Jank Šlauer, Milan Cehnar, Gustl Švikart, Jakob Cehnar, Jože Polner, Franc Urbančič, Ivan Koprivec, Jože Kukec, Dominik Špan, Stane Lunder, Franc Klenovšek, Branko Kneževič, Igor Pirh, Rudi Janoževič, Srečko Sitar, Milan Petje, Drago Lindner, M. Kocbek, J. Moravec, D. Jerebič.

POVZETEK

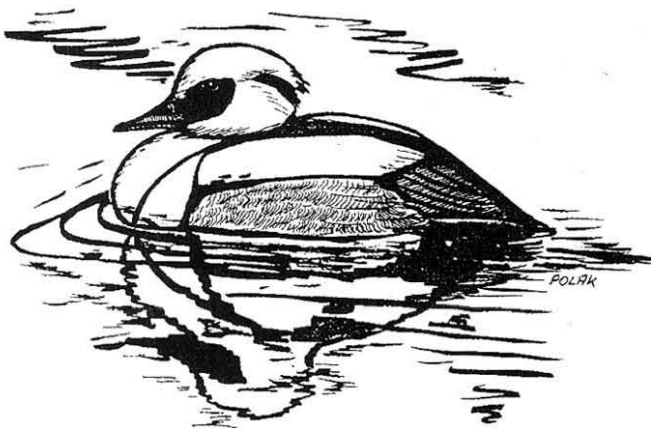
Štetja vodnih ptic v januarju 1997 (IWC) se je v Sloveniji udeležilo 189 popisovalcev. Območje Slovenije je bilo razdeljeno na šest števnih območij: 1. Mura, 2. Drava, 3. Savinja s pritoki, 4. spodnje Save s pritoki, 5. zgornje Save s pritoki, 6. Notranjske in Primorske in 7. obalnega morja z mokrišči. Na vseh števnih območjih v notranjosti Slovenije je bilo štetje opravljeno 11. in 12., na obali s prilegajočimi mokrišči pa 18. in 19. januarja. Štete so bile vse vrste vodnih ptic. Na osnovi 135 poročil iz vse države je bilo preštetih 34.469 vodnih ptic 58 različnih vrst. Kvantitativno so za vodne ptice v državi najpomembnejša števna območja Drava, obalnega morja z mokrišči in zgornje Save s pritoki. V notranjosti države je bila absolutna večina

ptic prešteta na tekočih odsekih rek in velikih rečnih pretočnih akumulacijah. Najštevilnejša vrsta med štetjem je bila raca mlakarica, sledili pa so ji črna lisca, rečni galeb, veliki kormoran, rumenonogi galeb, kreheljc, njivska gos in sivka.

SUMMARY

In the waterfowl census carried out in Slovenia in January 1997, 189 observers took part. For this purpose the territory of Slovenia was separated into six main counting regions: 1. the Mura, 2. the Drava, 3. the Savinja with its tributaries, 4. the Lower Sava with its tributaries, 5. the Upper Sava with its tributaries, 6. the Notranjska and Primorska, and 7. coastal waters with their appertaining wetlands. In the regions of the Slovene interior the census was carried out on January 11th and 12th, on the coast with its wetlands on January 18th and 19th.

All waterfowl species were counted. On the basis of 135 reports from the entire country, 34,469 aquatic birds belonging to 58 different species were recorded, most of them in the regions of the Drava, coastal waters with their appertaining wetlands and the Upper Sava with its tributaries. In the interior of the country, the absolute majority of birds were counted on running river waters and at impounding reservoirs. The most numerous species was the Mallard, followed by the Common Coot, Black-headed Gull, Great Cormorant, Yellow-legged Gull, Common Teal, Bean Goose and Common Pochard.

Borut Štumberger, 2282 Cirkulane 41

Iz ornitološke beležnice

From the ornithological notebook

VELIKI KORMORAN *Phalacrocorax carbo*
GREAT CORMORANT - One caught 3 and another 2 *Ictalurus nebulosus* on 19th October 1995 at Pernica reservoir

Dne 19. oktobra 1995 sva opazovala ptice na Perniški akumulaciji. V njej intenzivno vzrejajo toplovodne vrste rib (krap, amur, sivi in srebrni tolstolobik). Ribe v Perniško akumulacijo pripeljejo iz ribogojnice v Račah v drugem letu starosti in jih izlovijo v naslednjem letu.

Med 9.45 in 10.15 uro sva se posvetila dvema velikima kormoranoma *Phalacrocorax carbo*, ki sta priletela na zgornjo akumulacijo. Prvi je bil odrasel, drugi pa mlad. Takoj po pristanku na vodi sta začela loviti. V pol ure opazovanja je odrasli kormoran ulovil 3 in mladi 2 ameriška somiča *Ictalurus nebulosus*. Pol ure kasneje sva na spodnji akumulaciji opazovala še dva kormorana, kako sta požrla vsak svojega somiča.

Akumulaciji so v tistih dneh začeli prazniti zaradi izlova rib. Kormorani so morali plavati med ribami drugih vrst, ki pa se jih niso lotili. Opazovala sva krape, ki so se metali iz vode le nekaj metrov stran od počivajočih ptic.

Ameriški somiči v Perniški akumulaciji za ribogojce nimajo ekonomske vrednosti. Ulovljene somiče v velikih količinah že med izlovom žive izpuščajo v reko Pesnico. Ker somiči konkurirajo ekonomsko zanimivim vrstam bentoške favne, bi morali biti s stališča ribogojcev kormorani v Pernici dobrodošli. Vrste rib, ki jih gojijo v akumulaciji, so namreč zaradi velikosti prevelike, da bi lahko bile običajen plen za kormorane. *Andrej Šorgo, Ptujška 91, 2327 Rače, Franc Janžekovič, Maistrova 10, 2000 Maribor*

VELIKI KORMORAN *Phalacrocorax carbo*
GREAT CORMORANT - Albino on 25th December 1995 on pond at Rače

Na božični dopoldan, 25. 12. 1995, je bilo nebo nad Račami zastrto z nizkimi oblaki, občasno pa je padlo tudi nekaj kapelj dežja. Ker je topel veter v zadnjih dnevih odtalil vodne površine na Dravskem polju, sem se odločil za obisk Račskih ribnikov. Ko sem ob 10.45 uri stopil iz gozda pri Malem ribniku, se je z njega dvignila jata 12 kormoranov in odletela proti Požegu. Med njimi je bil tudi zelo svetel umazano belo rjav kormoran s svetlim kljunom. Barva je bila približno takšna, kot jo imajo mladi labodi, ki so zamenjali kakšne tri četrtine perja. Po nekaj minutah se je jata, v kateri je bilo sedaj 16 ptic, vrnila in začela krožiti nad Velikim ribnikom, kjer je nato tudi pristala. Po samo nekaj minutah so se ptice ponovno dvignile in odletele proti Dravi. Svetlobne razmere, bližina ptice in čas, ki sem ga imel za opazovanje, so omogočali natančno določitev. Po značilnem letu in silueti, ko je bila ves čas možna primerjava z drugimi kormorani, ni bilo nobenega dvoma, da je bila opazovana ptica veliki kormoran *Phalacrocorax carbo*, imel pa sem to šrečo, da sem prvič videl albina. *Andrej Šorgo, Ptujška 91, 2327 Rače*

MALA BELA ČAPLJA *Egretta garzetta*
LITTLE EGRET - On 13th April 1996 at Medvedce near Pragersko

13.4.1996 je snežilo, temperature pa so se spustile na +3°C. Ta dan sem si izbral za obisk vodnega zadrževalnika Medvedce pri Sestržah. Že ob prihodu mi je pot preletela smrdokavra *Upupa epops* in slutil sem, da se mi obeta ornitološko zanimiv dan. Ko sem prišel do jezera, sem pričel s teleskopom prečesavati teren. Med mnogimi racami, ki so počivale na bregu, sem zagledal tudi malo belo čapljo, ki je stikala za hrano v obrežni plitvini. Podatek je spričo maloštevilnih opazovanj male bele čaplje na Štajerskem zanimiv.

Tisti dan sem ob zbiralniku Medvedce opazoval še nekaj zanimivih vrst, predvsem gre tu omeniti še druge predstavniki

ke redu *Ciconiformes*: črno štokljo *Ciconia nigra*, ki je sprva dremala, potem pa se je šla prehranjevat na bližnjo njivo skupaj s sivimi čapljami *Ardea cinerea* (vseh skupaj jih je bilo okoli 60), vmes pa sem opazil še 2 osebkata velike bele čaplje *Egretta alba*. Od drugih vrst naj omenim še 3 male škurhe *Numenius phaeopus*, 2 zelenoga martinca *Tringa nebularia* in 4 vrste ujed, ki so se tisti dan pojavile na območju zadrževalnika Medvedce: močvirski lunj *Circus pygargus* (1 samec), rjavi lunj *Circus aeruginosus* (2 samca), kanja *Buteo buteo* (4) in 2 ribja orla *Pandion haliaetus*. Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana

ŽLIČARICA *Anas clypeata*

NORTHERN SHOVELER - 49 (26 males and 23 females) on 24th December 1996 at Mariborsko jezero

Žličarica sodi med tiste vrste rac, ki jih na spomladanski in jesenski selitvi redno srečujemo, so pa redke in zelo maloštevilne pozimi. Tudi z območja reke Drave je o tej vrsti le nekaj pravih zimskih podatkov o tej, medtem ko lahko posamezne pozne oziroma zgodnje preletnike občasno opazujemo na večjih akumulacijskih jezerih v mesecih novembru in februarju. Do sedaj ni znan noben primer o prezimovanju te vrste na Štajerskem.

Sam sem žličarico prvič opazoval pozimi na Mariborskem jezeru, in sicer dne 24.12.1995 eno samico, ki pa je že naslednji dan ni bilo več.

Natanko čez eno leto, torej 24.12.1996, sem se na istem jezeru, le da tokrat kakšen kilometer više ob Dravi, ponovno srečal s to vrsto. Tokratno srečanje je bilo seveda veliko bolj razburljivo, saj sem naštel kar 49 osebkov, ki so v strnjeni skupini plavali sem ter tja na sredini jezera. Po natančnejšem ogledu jate sem ugotovil, da opazujem 26 samcev in 23 samic. Od teh so bili vsaj trije samci prvoletni, nadaljnji trije pa so še kazali znake pozno poletnega (eklipnega) perja. Med njimi je bilo tudi deset navadnih žvižgavk *Anas penelope* (trije odrasli samci, en prvoleten samec, šest samic). Čez nekaj časa so se vse race dvignile in dvakrat zaokrožile nad jeze-

rom, nakar so se ponovno spustile na vodno gladino.

Zanimivo je, da so se žličarice pri drugem opazovanju pojavile točno en dan pred nenadnim poslabšanjem vremena in nastopom izjemno nizkih temperatur. V kasnejših dneh niso bile več opažene. To je doslej največja jata te vrste, opazovana na območju reke Drave, čeprav so verjetno števila v posameznih optimalnih preletnih dneh v času spomladanske selitve tudi večja. Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor

ČOPASTA ČRNICA *Aythya fuligula* **TUFTED DUCK** - 12 females with 78 young on 4th August 1993 at Ptujsko jezero

Omitološka opazovanja v začetku avgusta na Ptujskem jezeru praviloma ne prinašajo večjih razburjenj. Kvečjemu jih prinašajo brezvestni ljudje, ki z motornimi čolni neusmiljeno divjajo po jezeru ter ogrožajo kolonijo gnezdečih rečnih galebov *Larus ridibundus* in navadnih čiger *Sterna hirundo*, a to je že druga zgodba.

Podobna situacija je bila tudi vročega sončnega popoldneva dne 4.8.1993. Tega dne so našo pozornost zbudile predvsem številne čopaste črnice, še posebej nekatere samice, ki so za seboj vodile različno število puhastih mladičev. Našteli smo jih dvanajst, skupno pa so vodile 78 mladičev. Večjih starostnih razlik med mladiči, razen pri eni samici, nismo opazili. Najštevilnejša družina je štela 11 otrok, opazili pa smo še eno z desetimi, eno z devetimi, dve z osmimi, eno s sedmimi, eno s šestimi, eno s petimi, dve s štirimi in dve s tremi mladiči. Vse so se zadrževale na območju med obema otokoma, kjer v vodi bogato uspeva vodna kuga *Elodea canadensis*. Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor

SOKOL SELEC *Falco peregrinus* **PEREGRINE FALCON** - On 6th February 1997 at Vonarsko jezero (river Sotla)

Dne 6. 2. 1997 popoldan sem se odpravil na svoj prvi omitološki ogled nekdanjega Vonarskega jezera na reki Sotli.

Jezero je brez vode in zelo zaraščeno. Moj namen je bil opazovati in prešteti sive čaplje *Ardea cinerea*, a ker ni bilo nikjer nobene, sem se odpravil na bližnji hriboček, kjer so vsako leto gnezdile. Naštel sem se okrog 80 gnezd (med njimi je bila kaka polovica navideznih - začetek graditve gnezda). Toda sivih čapelj tudi tukaj ni bilo.

Ko sem zapuščal to območje in hodil po travniku, sem opazil, da proti meni leti ujeta. Hitro pogledam skozi daljnogled in opazujem:

- spodnja stran svetla, z okrastim nadhimom,
- zgornja stran, kolikor se je dalo videti, temna, skoraj črna,
- izrazito dobro vidni črni brki,
- peruti na koncu koničaste,
- rep proti koncu rahlo razširjen,
- velikost od glave do konca repa približno takšna kot pri sivi vrani.

Doma sem nato ugotovil, da sem najbrž opazoval sokola selca *Falco peregrinus*.

Ujeta je bila opazovana v letu.

Na poti domov sem nato opazoval še skupino 5 brinovk *Turdus pilaris*, 3 kanje *Buteo buteo*, 7 liščkov *Carduelis carduelis*, 5 sinic dolgorepk *Aegithalos caudatus* in morda kot posebno zanimivost skupino 4 velikih sinic *Parus major*, med katerimi je ena imela na nogi svetel aluminijast obroček. Ta sinica je bila zanimiva tudi zato, ker je bil pas, ki poteka vzdolž trebuha, na prsih za približno 2 cm prekinjen, na trebuhu pa se je spet videl.

Tako sem preživel ob opazovanju ptic lepo sončno popoldne in ugotovil, da z malo pozornejšim opazovanjem lahko odkriješ zelo zanimiva pernata bitja. Zdravko Podhraški, Na livadi 16 a, 3250 Rogaška Slatina

KOSEC *Crex crex*

CORN CRAKE - Singing male on 11th May 1996 at Studenice near Poljčane

Ko sem se 11.5.1996 v delno jasni noči ob 23.30 vračal z opazovanja sov na Boču, sem se mimogrede ustavil še na vlažnih travnikih blizu vasi Studenice pri Poljčanah. Na moje presenečenje je v takrat še visoki travi pel kosec, ki sem ga na tem

mestu že nekaj let poprej večkrat iskal. Verjetno bi tu lahko tudi gnezdil, a mu je zgodnja košnja nekaj dni zatem to preprečila. Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana

POLOJNIK *Himantopus himantopus*
BLACK-WINGED STILT - On 28th April 1996 at Cerknjsko jezero

Dne 28.4.1996 sem na Cerknjskem jezeru pri Gorenjem jezeru opazoval samico polojnika, ki je brodira v plitvi vodi skupaj s približno 30 togotniki *Philomachus pugnax* in enim črnim martincem *Tringa erythropus*. Po meni znanih podatkih, je polojnik tukaj precej redek gost.

Naslednjega dne, 29.4.1996, sem se srečal s še enim zanimivim preletnikom. Tega dne sem s travnika v bližini Levišč splašil rjavo cipo *Anthus campestris*. Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor

SLOKA *Scolopax rusticola*

WOODCOCK - On 1st November 1996 at Modraže in Dravinja walley

V Dravinjski dolini sem imel le enkrat priložnost opazovati sloko. 1.11.1996 sem se o mraku vračal s terena v bližini zaselka Hrastje pri Modražah. Hodil sem ob robu gozda in nenadoma zagledal srednje veliko ptico z dolgim kljunom, ki je letela nad drevesnimi krošnjami, ki so bile takrat že gole. Zlahka sem v njej prepoznal sloko. Podatek je spričo prvega opazovanja v Dravinjski dolini zanimiv, šlo pa je za značilen pozno jesenski prelet. Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana

KASPIJSKA ČIGRA *Sterna caspia*

CASPIAN TERN - 2 on 15th April 1996 at Ptujsko jezero

Lep sončen 15.4.1996 je obetal zanimiva ornitološka doživetja. Poleg nadvse primerne datuma je k temu pripomoglo še slabo vreme z deževjem v prejšnjih dneh.

Na gladini Ptujskega jezera je plavalo veliko število najrazličnejših zanimivih vodnih ptičev, kot so na primer številni črnogri ponirki *Podiceps nigricollis*, dva

BELOLIČNA ČIGRA *Chlidonias hybridus*
WHISKERED TERN - 4 on 8th September
 1994 at Ormoško jezero

Bil je lep sončen dan, ko sem se 8.9.1994 odpravil na obisk Ormoškega jezera. Že takoj na začetku jezera me je presenetilo 24 labodov grbcev *Cygnus olor* različnih starosti. Družina (2 odrasla in 4 mladi) labodov je počivala na jezerskem bregu, tako da sem jih brez težav fotografiral. Na sredini jezera sem skozi teleskop med mlakaricami *Anas platyrhynchos* (cca. 250) in kreheljci *Anas crecca* (cca. 50) opazoval še 3 samice rač žličaric *Anas clypeata* in 4 čopaste črnice *Aythya fuligula*. Nekje na sredini poti ob jezeru pa sem opazil belolično čigro, ki je vztrajno preletavala plitvino ob bregu jezera in iskala hrano. Kasneje so se ji pridružile še 3 čigre iste vrste. Zanimivo je, da so bile vse štiri še v mladostnem perju.

Po pregledu jezera, kjer sem opazoval še 4 male martinice *Actitis hypoleucos*, 3 rumenonoge galebe *Larus cachinnans* in še nekaj drugih vrst ptic, sem se odpravil v lagune, ki so bile videti zelo klavrno, saj so bile polne buldožerjev in tovornjakov, tako da se je vse skupaj zdelo kot razdejano gradbišče. Tu sem opazoval še 1 samico rjavega lunja *Circus aeruginosus*, 1 mladostnega škrjančarja *Falco subbuteo*, 2 mala deževnika *Charadrius dubius*, 10 močvirskih martincev *Tringa glareola* in 5 kozic *Gallinago gallinago*. Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana

PEGASTA SOVA *Tyto alba*
BARN OWL - Breeding pair on 1996 in
 Plečnik's Church at Črna vas near Ljubljana

6.5.1996 mi je Borut Rubjinič sporočil, da je na Plečnikovi cerkvi v Črni vasi opazoval par pegastih sov. Odločil sem se, da si bom zanimivi ptici tudi sam ogledal, in tako sem se še iste noči odpeljal tja. Ob 23.00 sem se odpravil na obhod okoli cerkve. Tu me je prestrašil glasen krik samca pegaste sove, ki je čepel nekje na bližnjem drevesu, videti pa ga zaradi teme nisem mogel. Zato sem stekel k avtu po kasetofon in kaseto z oglašanjem te sove. Kasetofon sem prižgal in ga postavil

rdečegrļa slapnika *Gavia stellata* (en odrasel v zimskem perju, en v drugoletnem zimskem perju), kar je zanju zelo pozen datum pojavljanja, 11 rjavk *Aythya marila* (5 samcev, 6 samic), dva rjava galeba *Larus fuscus* (en odrasel, en prvoleten), 33 malih galebcev *Larus minutus* in številni pobrežniki, med katerimi so zbudjali pozornost predvsem čmorepi kljunač *Limosa limosa*, dva (2) črna martinca *Tringa erythropus* in en jezerski martinec *Tringa stagnatilis* (prvi podatek za Ptujsko jezero), ter dve (2) smrdokavri *Upupa epops*. Med pevkami velja omeniti samca belovratega muharja *Ficedula albicollis*, in samca kupčarja *Oenanthe oenanthe*.

V bližini markovškega jezera sta me presenetili dve (2) kaspjski čigri *Sterna caspia*, ki sta me preleteli sledeč levemu nasipu jezera. Odleteli sta nad staro strugo reke navzdol, vendar sta se že čez nekaj minut vračali. Nato sta se skoraj ves čas mojega terenskega obhoda spreletavali po jezeru, dokler se nista sredi popoldneva umirili na plitvini malega otoka. Tu sem zagledal še štiri njune vrstnice, skupaj torej šest (6) osebkov. Vse so bile že popolnoma v poletnem perju.

Kaspjska čigra je tipična vrsta, vsaj kar se dravskih podatkov tiče, katere opazovanja so skoraj vedno povezana s slabim vremenom. Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor

na stopnišče pred sprednjim (osvetlenim) delom cerkve, sam pa sem se umaknil v avto. Ni dolgo trajalo, ko je izza cerkve silovito priletel samec pegaste sove. Nekajkrat je zaokrožil, nato pa se je spustil na višino enega metra nad kasetofonom in nekaj časa lebdel nad njim. Ko je uvidel "potegavščino", je odletel nazaj v smeri, od koder je priletel.

Opisani poskus kaže na odlično razvit sluh pri pegasti sovi in sposobnost natančnega lociranja vira oddajanja zvočnih signalov.

Pegasti sovi sta leta 1996 v Plečnikovi cerkvi v Črni vasi tudi gnezdili. *Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana*

VELIKI SKOVIK *Otus scops*
EURASIAN SCOPS OWL - On 1st

June 1996 singing at Hrastje near Poljčane

Maja 1996 sem opravil več popisov oziroma opazovanj sov na različnih koncih Slovenije. Tako sem sove opazoval oziroma poslušal tudi 5.5.1996 v zaselku Hrastje pri Poljčanah. Ob gozdu na hribu, kjer ležijo Hrastje, sem okoli 23.00 zaslišal skovikanje enega in malo pozneje še drugega velikega skovika. Sovi sta bili od mene oddaljeni kakih 50 do 80 metrov, zato sem ju skušal izzvati s posnetkom skovikovega oglašanja. A žal sem s tem povzročil ravno nasprotni učinek od pričakovanega. Skovika sta se oglašala še približno deset minut, potem pa sta utihnila.

Poslušana osebka bi lahko imel za preletnika, če se mi ne bi 1.6.1996 ob 2.00 ponoči spet ponudila priložnost poslušati petje velikega skovika. Tako je omenjena vrsta upravičeno dobila status možne gnezdilke na področju Dravinjske doline, kar je pomemben podatek za to v celinski Sloveniji redko sovjo vrsto. *Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana*

ČRNA ŽOLNA *Dryocopus martius*
BLACK WOODPECKER - on 8th April 1995
flying above Lake Ptuj

8.4.1995 je bilo na Ptujju pretežno jasno, vendar zelo vetrovno vreme. Kljub temu sva se z B. Rubiničem odločila za sprehod

okoli akumulacijskega jezera, in imela sva kaj videti. Med okoli tisoč petstotimi mlakaricami *Anas platyrhynchos* sva na jezeru med drugim opazovala še samca in samico tatarske žvižgavke *Netta rufina*, okoli 20 regelj *Anas querquedula*, okoli 50 kreheljcev *Anas crecca*, 10 rac žličaric *Anas clypeata*, 15 zvoncev *Bucephala clangula* in še nekaj drugih vrst rac, vmes pa sva opazovala še nekaj vrst galebov: 6 malih *Larus minutus*, kakih 1500 rečnih *Larus ridibundus*, 3 sive *Larus canus* in 10 rumenonogih galebov *Larus cachinnans*.

Ko sva tako zagreto preštevala ptice na jezeru, naju je glasno preletela črna žolna. Nenavadno je bilo potem opazovati, kako je letela prek jezera proti nasprotnemu bregu, saj sva jo dotlej poznala le iz gozdnatih predelov.

Pozneje sva na jezerskem nasipu opazovala še nekaj pobrežnikov, kot so mali deževnik *Charadrius dubius* (4), togotnik *Philomachus pugnax* (4), pikasti martinec *Tringa ochropus* (2) in mali martinec *Actitis hypoleucos* (6). Za konec naj omenim še ribjega orla *Pandion haliaetus*, ki sva ga opazovala, ko je letel nekje nad Šturmovci. *Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana*

SIRIJSKI DETEL

Dendrocopos syriacus

SYRIAN WOODPECKER - 2 males and a female on 11th January 1997 near Maribor

Dne 11.1.1997 sem popisoval vodne ptice med Staršami in Meljem (Maribor) ob reki Dravi. V kraju Trčova pri Malečniku sem okoli 13. ure zaslišal meni nepoznano oglašanje, ki je prihajalo iz bližnjega sadovnjaka. Kljub prepričanju, da gre najverjetneje samo za velikega detla *Dendrocopos major*, sem sklenil, da si stvar podrobneje ogledam. Kar nekaj časa sem potreboval, preden sem zagledal skrivnostnega ptiča, a sem bil toliko bolj presenečen, ko sem prepoznal samico sirijskega detla. Med opazovanjem se mi je nekajkrat zazdelo, da nekoliko stran slišim še eno takšno oglašanje. Na odgovor pa mi ni blo treba dolgo čakati, saj je čez nekaj časa od nekod priletel še samec in se pridružil samici pri kljuvanju v staro

jablano. Takoj ko je ta odletel, sem na drugem drevesu zagledal še enega samca. Nato sta se oba začela spreletavati po sadovnjaku, pri tem pa sta se ves čas oglašala. Oglašanje je bilo popolnoma drugačno, veliko bolj mehko od oglašanja velikega detla, čeprav pri mojem prvem srečanju s to vrsto leta 1993 v Šturmovcih nisem dobil takšnega vtisa. Tudi nenehno spreletavanje z drevesa na drevo mi je delovalo nekoliko neobičajno za detla nasploh. Pri tem sem poleg značilne manjkajoče prečne črte na glavi opazil še svetlo rožnato podrepno perje, ki se pri opazovanju z bližine precej razlikuje od živo rdeče obarvanosti zadka pri velikem detlu.

Ceprav zimska opazovanja ponavadi niso najbolj primerna za ustvarjanje mnenj o domnevni možnosti gnezditve, v tem primeru govorita v prid tej domnevi vsaj dve dejstvi. Najprej zbuja pozornost opazovanje treh osebkov na eni sami lokaliteti, nato pa še zelo agresivno vedenje enega izmed samcev sirijskega detla do samca velikega detla, ki se mu je po naključju preveč približal. Morebitno gnezditev v omenjenem sadovnjaku ali bližnji okolici bom prav gotovo preverjal v primernejšem času, saj mi ni znano, da bi bila v novjšem obdobju poznana gnezditev sirijskega detla v Sloveniji. *Luka Božič, Pintarjeva 16, 2106 Maribor*

KMEČKA LASTOVKA *Hirundo rustica*
BARN SWALLOW - 4 nests in a public garage on August 1996 in Ljubljana

V Ornitološkem atlasu Slovenije Iztoka Geistra lahko o kmečki lastovki *Hirundo rustica*, med drugim preberemo tudi to, da "je še po drugi svetovni vojni gnezdila po naših mestih, kjer so imele na zunaj mestne hiše zadaj dvorišče in hlev. To agrarno lice naših mest je seveda danes preteklost". Nadalje avtor citira Schiavuzzija (1842), ki je za Piran ugotavljal, "da prihajajo kmečke lastovke v mesto le loviti žuželke, ne pa da bi gnezdile", in Schulza (1890), ki je za Ljubljano navedel, "da so v Ljubljani redke".

Ker sem si zapomnil te trditve, sem bil spomladi (aprila 1996) toliko bolj presečen, ko sem opazoval štiri pare kmečkih lastovk, ki so pričele v garaže 15 let starega trnovskega naselja med Trnovsko in Vogelno ulico znašati gradivo za gnezda. Za osnovo (podlago) so si izbrale cevaste kovinske ščitnike za električni kabel, pritrjen na stropne betonske nosilce. Tu sem si lahko kmalu ogledal 4 značilna gnezda kmečkih lastovk. Od petih garažnih vhodov so si lastovke izbrale za gnezdenje zadnja dva vhoda, kjer so na kovinskih nosilcih zgradile po dve gnezdi. V prvem primeru (zadnji vhod) sta gnezdi med seboj oddaljeni okrog 4,5 m, v drugem (predzadnji vhod) pa le 2 m. Gnezda so na višini 3 m in obrnjena proti jugu. Od roba vhoda v garažo so odmaknjena 4 m. Omenil bi še, da sta bili v avgustu (ko to pišem), aktivni le zadnji dve gnezdi na zadnjem garažnem vhodu, ki sta tudi na pogled nekoliko višji. To sem ugotovil po lastovičjih iztrebkih na asfaltu pod gnezdi in ker sem poleg gnezd v slabem vremenu tam opazil počivati kmečko lastovico. Pod gnezdom v predzadnjem garažnem vhodu iztrebkov v avgustu nisem opazil. Iz tega sklepam, da je šlo tu za drugo (ali celo tretjo) gnezditev v tem letu?

Slika, ki mi jo ponujajo pogled na leteče mušice loveče in oglašajoče se lastovke med obema blokoma v Trnovem me navdaja z občutkom, da se je kmečka lastovka pričela navajati na izrazito mestno življenje in da ni več redka v mestu. Skratka, menim, da ni več toliko odvisna od bližine hleva. V Trnovem vem le še za 2 hleva z nekaj glavami živine (blizu trnovske cerkve), ki pa po mojem trdnem prepričanju kaj malo vplivata na splošne prehranske razmere in mikroklimo v tem stanovanjskem okolišju.

Opisani primer se tudi ne ujema najbolj z navedbami Schiavuzzija in Schulza. Ker velja za vse lastovke, da se rade vračajo na mesta izvalitve, predvidevam, da bo gnezd naslednje leto še več, da se bo številčnost kmečke lastovke torej povečevala. Tako imenovani lastovičji "homing" ali visoka stopnja zvestobe rodnemu mestu je za nadaljevanje opisanega pojava gnezd v mestu dobro znamenje. Vse kaže,

da ima ta vrsta lastovke znatno večjo ekološko naravno plastičnost, ki ji bo omogočila ohranitev in verjetno tudi povečanje številnosti, čeprav v slabših, dosedaj neznačilnih razmerah, na katere pa so se očitno "odločile" prilagajati. Zato zavzemajo slabše, a še zadovoljive ekološke niše, kar prej zanje ni bilo značilno.

Nekje sem bral, da s svojim gnezdrom in življenjem v njem prinaša lastovka srečo v hišo. Če gre to v našem primeru za avtomobilsko garažo, jih bodo ljudje še toliko bolj veselo sprejeli. Ob vsem skupaj pa je zaželeli srečo predvsem tem drobnim, ljubkim pticam ob izbiri novih domov (brez bližine hlevov). Vedno bolj se zavedam pomena zadnjega stavka iz Geistrove knjige: "Čeravno se zavedamo povezanosti kmečke lastovke z mikroklimatsko ugodnim in prehransko bogatim hlevom, pa o tej strukturi spremembi in njenih morebitnih posledicah za kmečko lastovko ne vemo tako rekoč nič." Boris Leskovic, Trnovska 8, 1000 Ljubljana

TAŠČIČNA PENICA *Sylvia cantillans*
SUBALPINE WAABLER - Male on 15th April
 1996 at Ljubljansko barje

V nedeljo 15. aprila 1996 sem se z avtom odpeljal opazovat ptiče, in sicer v Parte ob Iščici na Ljubljanskem barju. Peš sem hodil ob Iščici, v smeri proti Igu. Vreme je bilo zelo hladno in vetrovno. Nad Iščico se je spreletavalo veliko kmečkih lastovk *Hirundo rustica*, ki so lovile hrano nad vodo. Nekje na sredini poti je na suhem drevesu ob vodi sedelo večje število kmečkih lastovk. Takrat sem na grmu nedaleč proč opazil samca (♂) taščične penice *Sylvia cantillans*. Spoznal sem ga po rdečkastem grlu in prsih in po značilni podočesni beli progji. Opazoval sem ga z daljnogledom, z razdalje približno desetih metrov. Mislim, da je bila ta vrsta do sedaj na Barju ugotovljena štiri ali petkrat. Ko sem opazoval še naprej ob Iščici, sem opazil tudi črnega škarnika *Milvus migrans* in smrdokavro *Upupa epops*. Bogdan Vidic, Ižanska cesta 160, 1000 Ljubljana

VRBJA LISTNICA *Phylloscopus collybita*
CHIFFCHAFF - 2 on 5th December 1996 in
 Ljubljana

V četrtek 5.12.1996 se temperatura v Ljubljani že drugi dan zapored ni dvignila nad ničlo. Dan je bil meglen, drevje prekrito z belim ivjem, na tleh je ležalo nekaj centimetrov umazanega snega, ki je zapadel še v novembru. Ob Tržaški cesti v Ljubljani sem okoli 13. ure zavil v knjigarno in pred poslovno stavbo na tleh v kotu zagledal ptico, ki me je po vedenju spominjala na taščico. Na asfaltu je iskala hrano; kot sem ugotovil kasneje, jo je zanimal odvržen grozd črnih jagod, morda izabele. Splašena je hitro odletela v zavetje drevja in grmovja, ki obrašča v beton okovano strugo Glinščice. Na tleh, pod vejami razraščajoče se nedotike, je ležalo nekaj drobnih jabolk.

Vsako zimsko srečanje z vrbjo listnico, redko zimsko gostjo v notranjosti Slovenije, je seveda zanimivo. Tudi zato, ker bi v poudarjeni sivini njenega perja lahko prepoznali katero izmed vzhodnih podvrst. Zadovoljen sem odšel v knjigarno, prelistal nove knjige, kupil nekaj pisal in se napotil nazaj k parkiranemu avtomobilu. Po drevju sem oprezal za redko zimsko gostjo in se nasmehnil: iz kota poslovne stavbe, tam pri grozdju, je s tal spet zletela listnica in za njo še ena. Dve vrbji listnici!

Ponavadi se v prvi polovici novembra konča prelet vrbjih listnic prek naših krajev (z izjemo Primorja, kjer jih nekaj tudi prezimi). Zaradi toplih dni v sredini novembra je bilo letos vrbjih listnic, poznih preletnic, v tem času več kot v drugih letih. Nekatere so se izdale celo s kratkim, čeprav preprostim petjem. Ob razveseljivem srečanju z dvema listnicama pa me je vendar do večera skrbelo, ali bosta drobni ptici sploh preživeli tako hladno noč, kot se je obetala. Andrej Sovinc, Pod kostanji 44, 1000 Ljubljana

VRBJA LISTNICA *Phylloscopus collybita*
CHIFFCHAFF - On 12th December 1996 in
 Ljubljana

Dne 12.12.1996 sem v samem centru Ljubljane, pred zgradbo SCT, opazoval vrbjo listnico. Spreletavala v manjšem

sestoju grmovja in se pri tem oglašala. Opazoval sem jo sicer brez daljnogleda, vendar sem razločno videl rumenkasto obarvano perje, tako da je možnost o kakšni sibirski podvrsti (te so sive, brez rumenih ali zelenih tonov) izključena. Je pa opazovanje kljub temu zanimivo kot eden izmed maloštevilnejših zimskih podatkov. *Luka Božič, Pintarjeva 16, 2000 Maribor*

VELIKI STRNAD *Miliaria calandra*
CORN BUNTING - 2 singing males and a female on 2nd March 1997 at Mestni log near Metlika

Vsakiokrat, ko dobim priložnost, obiščem Mestni log pri Metliki, ki je bil opisan že v 75-76 št. *Acrocephalus*.

2. marca 97 je bilo ob 8h zjutraj sončno

in mirno ozračje okrog 0 stopinj C. Med približevanjem skupini osamljenih vrh in grmovja sredi travnikov me je preletela ptica, velika kot dlesk, in se usedla na najvišji vrh. Njeno petje me je spominjalo na gostolenje grilčka in rumenega strnada, vendar bolj neizrazito.

Malo zatem sta od nekje prileteli še dve ptici v bližino manj kot 10 m, tako da sem jih lahko določil za velike strnade, dva sta bila pojoča samca.

Med enournim sprehodom sem imel priložnost opazovati kakih 50 prib, ki so se dvignile s travnika in se počasi posedle na isto mesto. Na poplavljenem delu travnika je siva čaplja iskala hrano, ob bregu Kolpe sem opazil še eno in jato dvanajstih kormoranov. Mlakarice pa so tudi tu pogoste. *Ludvik Jakopin, Preglov trg 5, 1000 Ljubljana*

SOCIETATEA ORNITOLOGICA ROMANA (SOR)
Romanian Ornithological Society
Str. Republicii 48
RO - 3400 CLUJ
ROMANIA

Spoštovani kolegi !

Obveščamo vas, da so na madžarsko - slovenskem mejnem prehodu Redics - Dolga vas dne 5. 12. 1996 v avtomobilu Ford tranzit italijanske registracije slovenski carinski organi našli in zasegli skriti tovor pobitih ptic pevke. Med njimi je bilo: 2450 *Alauda arvensis*, 859 *Anthus pratensis*, 225 *Fringilla coelebs*, 85 *Melanocorypha calandra*, 79 *Motacilla alba*, 19 *Merops apiaster*, 31 *Passer montanus*, 25 *Turdus pilaris*, 23 *Sturnus vulgaris*, 12 *Garrulus glandarius*, 12 *Chloris chloris* in nekatere druge. Skupaj je bilo 3913 ptic, ki so pripadale 39 različnim vrstam in v glavnem ustreljene. Ves tovor je bil zaplenjen, italijanski voznik Augusto Rizzi iz Vicenze pa pridržan. Po izjavah voznika je bil tovor namenjen v severno Italijo. Kje v Romuniji so bile ptice pobite, nam ni uspelo izvedeti. Lahko smo izvedeli le to, da ima omenjeni italijanski voznik ženo, ki je romunska državljanka s stalnim prebivališčem v Romuniji. Prav gotovo so pri masakru na ptice pevke, ki je verjetno potekal v jesenskih mesecih, z italijanskimi lovci sodelovali tudi romunski lovci.

V Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) vas vljudno poziva-

mo, da po svojih močeh in možnostih primerno ukrepate, o tem obvestite širšo javnost v državi in od pristojnih državnih organov zahtevate nemudno preprečitev nečednega in za Evropo neciviliziranega lova na mednarodno zavarovane ptice pevke, ki po nekaterih informacijah že dalj časa poteka. Po podatkih slovenskih carinskih organov italijanski lovci v zadnjih letih pogosto in z ustrezno dokumentacijo (?) legalno prek meje, v tranzitu prek Madžarske, Hrvaške in Slovenije, prav iz Romunije prevažajo mnogo pobitih zavarovanih ptic.

V pričakovanju uspešne rešitve navedenega problema vas prav lepo pozdravljamo.

Predsednik DOPPS: Odbor za varstvo narave DOPPS:
Andrej Bibič *Franc Bračko*

V vednost:

BirdLife International, European Community Office, Brussels
Lega Italiana protezione ucelli (LIPU), Parma
Magyar Madartani es Termesztudelmi Egyesulet (MME), Budapest
Hrvatsko društvo za zaščito ptica i prirode, Zagreb
Uprava Republike Slovenije za varstvo narave, Ljubljana

Ljubljana, 6. januar 1997

Zanimivosti od koderkoli: Sige in Pod ježo

Interesting observations from elsewhere: Sige and Pod ježo

Sige in Pod ježo sta predela ob reki Ljubljanici, med Slapami, Vevčami in Litijsko cesto; na zahodu mejita na bodočo ljubljansko obvoznico. Malo pred Papirnico Vevče se struga nekoliko razširi in zaradi mirnega toka je to mesto še posebej privlačno za prenekatero ptico. Dolžina reke Ljubljanice v tem območju je približno 1,7 km. Predel je pogosto poplavljen in zato v večji meri neprimeren za obdelovalne površine. Travniki ob reki so redno košeni in spomladi polni močvirskih tulipanov. Ob reki najdemo različno grmovje, prevladujejo vrbe *Salix sp.*, veliki jesen *Fraxinus excelsior*, topoli *Populus sp.*, črni bezeg *Sambucus nigra* in maklen *Acer campestre*. Drevesa na travnikih in ob reki so večinoma že zelo stara; to so različne vrbe *Salix sp.*, črna jelša *Alnus glutinosa*, dob *Quercus robur*, poljski brest *Ulmus campestris* in veliki jesen *Fraxinus excelsior*. Ta predel je ornitološko zelo zanimiv in ga obiščem skoraj vsak dan. Poleg ptic, ki tu bodisi gnezdijo bodisi prezimujejo, sem opazovala tudi druge manj pogoste ptice. Pozimi 1995/1996 je tu prezimoval par navadnih žvižgavk *Anas penelope*, v bližnjem trstju pa sem 22.12.1995 opazovala veliko bobnarico *Botaurus stellaris*. Spomladi 1996 sem tu opazovala rdečeno postovko *Falco vespertinus* (1 samec, 9.3.). Do aprila so se tu redno zadrževali reglja *Anas querquedula* (do 10 parov), krehelj *Anas crecca* in trstni strnad *Emberiza schoeniclus*. V maju 1996 sem tu opazovala malo belo čapljo *Egretta garzetta* (2.5. 1 os., 15.5. 1 os., 27.5. 7 os., 28.5. 2 os.), veliko belo čapljo *Egretta alba* (2.5. 1 os.), rjavo čapljo *Ardea purpurea* (2.5. 1 os.), čopasto čapljo *Ardeola ralloides* (2.5. 2 os. v čudovitem svatbenem perju) ter črno čigro *Chlidonias niger* (27.5. 1 os.). Zanimivi so tudi podatki o kvakaču *Nycticorax nycticorax*,

ki naj bi v tem predelu domnevno gnezdil: 24.3. 2 os., svatovsko obarvana, 17.4. 1 os., mladosten, 2.5. 1 os., mladosten, 4.5. 1 os., mladosten, 18.5. 1 odrasel in 1 mladič. Opazovanje sem morala nato do julija zaradi odsotnosti prekiniti. Ponovno sem kvakača opazovala v avgustu, ko sem naštela 10 os., od katerih sta bila najmanj dva odrasla, najmanj 6 pa je bilo mladih (26.8.). Tega dne sem tudi znova opazovala malo belo čapljo *Egretta garzetta*, 1 os. Ker so bila spomladanska opazovanja nadvse pestra in zanimiva, sem komaj čakala letošnjo jesen in zimo (1996/97), ko naj bi podrobneje opazovala preletnike in prezimovalce. Podatke o prezimovalcih sem črpala iz Zimskega ornitološkega atlasa Slovenije (Šovinc 1996). In res nisem bila razočarana. Že septembra sem opazovala prve velike kormorane *Phalacrocorax carbo*, 2 os. (12.9.1996). Pozno jeseni in pozimi je njihovo število naraslo na več kot 60 osebkov, kolikor jih tu tudi prezimuje. V popoldanskem času se ti kormorani zaradi povečanega števila sprehajalcev umaknejo ob Ljubljanici proti Kašlju in Zalogu. Novembra sem tu opazovala povodnega kosa *Cinclus cinclus* (6.11.1996 1 os., 15.11.1996 1 os.). Navadnega zvonca *Bucephala clangula* sem tu prvič opazovala 16.11.1996, ko sem opazovala eno samico, 25.12.1996 sem opazovala enega samca, 31.12. dve samici, 9.1.1997 štiri samice ter od 10.1. do 12.1. šest samic. Prosnika *Saxicola torquata* sem opazovala 2. in 4.12.1996. Obakrat sem opazovala enega samca. Čopastega ponirka *Podiceps cristatus* sem tu opazovala od 11.12.1996 (2 os.) do 5.1.1997 (1 os.). Pribo *Vanellus vanellus* sem tu opazovala 12.12.1996, 4.1.1997 ter 25.1.1997. Vsakokrat sem opazovala 1 osebek, ki se je prehranjeval na travniku. Kozico *Gallinago gallinago* sem tu prvič opazovala 21.12.1996 (1 os.) in jo opazujem že celo zimo (zadnji datum 14.2.1997). Kreheljca *Anas crecca* sem pozimi opazovala samo enkrat - 22.12.1996, 1 samec, ki je prenočil v šašju. Velikega žagarja *Mergus merganser* sem opazovala enkrat. 28.12.1996 sem opazovala 2 samici in 1 samca. Mokoža *Rallus aquaticus* sem opazovala 31.12.1996, 1 os. Sivko *Aythya ferina* sem prvič opazovala 2.1.1997 (min. 7 os.) ter

nato bolj ali manj redno vso zimo. Največje število opazovanih osebkov je bilo 20 (4.1.1997). Njivsko gos *Anser fabalis* sem prvič opazovala 4.1.1997, ko je na travniku skupaj s pribo prenočilo 7 osebkov. Redno sem jih opazovala vso zimo do 27.1., ko sem v letu videla približno 140 osebkov. Beločelo gos *Anser albifrons* sem opazovala 15.1.1997 - 30 osebkov. Opazovala sem jih na polju v bližini hiš v Slapah, ki je od tega območja oddaljeno približno 500 m. Navadno žvižgavko *Anas penelope* sem opazovala 5.1.1997 (2 samici in 1 samec). Črnogrlega ponirka *Podiceps nigricollis* sem prvič opazovala 24.1.1997, 1 osebek. Na tem delu Ljubljanice se je zadrževal do 6.2.1997, ko sem ga opazovala zadnjič. Čopasto črnico *Aythya fuligula*, 1 samica, sem tu opazovala od 30.1. do 9.2.1997. Zanimiva so tudi opažanja ptic, ki so bile v času ZOA opazovane, niso pa pogoste. Tako sem opazovala kragulja *Accipiter gentilis*, 1 os. (1.2., 14.2.1997 - približno 20 minut je krožil nad travniki, medtem ko so ga vrane 3 os. neprestano napadale), redno opazujem skobca *Accipiter nisus*, navadno postovko *Falco tinnunculus*, zelenonogo tukalico *Gallinula chloropus*, rečnega galeba *Larus ridibundus*, občasno sivega galeba *Larus canus*, malega detla *Dendrocopos minor* in sivo žolno *Picus canus*. V decembru 1996 sem redno opazovala sivo pevko *Prunella modularis*. Prvo letošnje belo pastirico *Motacilla alba* sem opazovala 10.2.1997. Omenim naj tudi del Ljubljanice, ki teče skozi naselje Nove Fužine. Tu so se pri mostu pred jezom (pred gradom Fužine) pozimi skupaj z racami mlakaricami *Anas platyrhynchos* (do približno 160 os.) zadrževale naslednje ne prav pogoste ptice: 5 os. čopastega ponirka *Podiceps cristatus*, 2 samca sivke *Aythya ferina* ter črnogri ponirek *Podiceps nigricollis*, 1 os. (20.1.1997). Sprehajalci tu ptice redno hranijo, tako da sta se tudi sivki podili za kruhom, vendar bolj neuspešno, kajti pogosto so jima grizljaj ukradle črne liske *Fulica atra*. Opazovanja ptic ob Ljubljanici na tem območju so zelo pestra in zanimiva, vendar se bojim, da se zaradi graditve avtoceste, ki na to območje neposredno meji (gnezdo vodomca *Alcedo atthis* je pod mostom avtoceste), marsikatera ptica

tu ne bo več ustavila, prezimovala ali gnezdila.

Boža Majstorovič, Preglov trg 13, 1000 Ljubljana.

Fužine

Ljubljanski del Ljubljanice je bil doslej za ornitologe očitno nezanimiv, drugače si ne morem razložiti, da sem na nekaj sprehodih k njenemu bregu našel kar tri vrste, ki so v zimskem ornitološkem atlasu za ustrezn kvadrant še neevidentirane.

Mlakarice in male ponirke je pozimi moč videti povsod na Ljubljanici, tudi sredi mesta, če le ni reka preveč deroča in kalna. Mlakaric je navadno največ v višini Novih Fužin, morda zaradi drevja na bregu, ali pa nemara zato, ker jih hranijo prebivalci iz bližnjih blokov.

31. decembra 1996 sem na 1.5 km dolgem odseku našel 200 mlakaric, 15 malih ponirkov in 2 liski. Ob naslednjem obisku, med zimskim štetjem ptic 19. januarja 1997, je bilo prezimujočih mlakaric še več, okoli 300, med njimi pa sem odkril še 2 na vodni gladini počivajoča samca sivke, 1 s potapljanjem zelo zavzetega samca navadnega zvonca, 5 čopastih ponirkov, ki so uspešno ribarili, in 10 lisk. Med kakimi 15 malimi ponirki, ki so bili več pod vodo kot na gladini, je bil "skoraj" zanesljivo tudi en črnogri ponirek *Podiceps nigricollis*, a sem zaradi rahle megle spregledal njegovo rdeče oko in ga zato pozivam, da se mi ponovno predstavi ob naslednjem zimskem štetju ptic.

Tretje odkritje je zelenonoga tukalica; 2 osebkov sem našel 22. januarja, ko sem prišel pogledat za črnogrim ponirkom.

Zaradi odjuge in posledično močno narasle Ljubljanice se je družba ptic do mojega naslednjega obiska 25. januarja močno razredčila; ostale so le Ljubljanici najzvestejše - 100 mlakaric, liske in mali ponirki.

Prav tako na Ljubljani pri Fužinah sem 21. februarja 1997 opazoval skupino galebov s 5 rečnimi in 1 sivim galebom *Larus canus*. Določitev sivega galeba ni bila težavna, saj sem si ga ogledal, ko se je spreletaval v bližini mostu za pešce, nato pa še z razdalje desetih metrov, ko je v družbi z rečnimi galebi počival na kovinski ograji mostu.

Martin Košir, Linhartova 68, 1000 Ljubljana

Čateške Toplice

Naneslo je, da sem že nekajkrat bival v Čateških Toplicah in pri tem precej prostega časa namenil opazovanju ptic v bližnji okolici. Z nekaj omahovanja, ki ga je povzročila precej deprimirajoča vsebina uvodnika v 77. številki *Acrocephalus*, sem se končno odločil, da na kratko predstavim tamkajšnjo "nepomembno" ornitofavno, in sicer predvsem zato, ker utegne v bližnji prihodnosti postati še bolj nepomembna, celo v lokalnem merilu. Nadaljnje povečevanje turističnih zmogljivosti, graditev novih odprtih bazenov in še ene "Zimske riviere" - o teh načrtih je poročalo "Delo" - bo prej ali slej povzročilo pritisk v smeri drugačne izrabe bližnje okolice od sedanje (njive, travniki, lov), recimo za različne vrste rekreacije.

Omejil sem bom na zanimivejše vrste ptic, ki sem jih opazoval na prostoru med zdraviliško-turističnim kompleksom, vrtnarijo Agraria, magistralno cesto proti Zagrebu in Savo. Območje, veliko okoli 200 ha, je v kvadrantu 8/54 (OAS) oz. WL 48 (ZOAS).

Ob Savi si sledijo topolov nasad deloma brez podrasti in deloma z grmovnato podrastjo, ekstenzivni travniki in med njimi nekaj skoraj neprehodnih goščav nenadzorovano rastočega drevja in grmovja. V krošnjah topolov med Savo in zdraviliščem sem aprila 1996 prvič opazil kolonijo **sivih čapelj**. Gnezd je bilo sedem, v enem sta bila dva mladiča. V bližnjem vrbovju na bregu Save sem 25. aprila odkril dva **kvakača**.

V grmičevju je konec aprila 1996 pelo šest območnih samcev **malega slavca**. Sedmi je pel na levem bregu Save, enega

pa sem odkril še v vasi Korte.

V spominu mi je ostal doživljaj s slavcem maja 1991, ko je mimo grma, kjer je prepeval na vse grlo, korakala četa pohodnikov na Sentviško goro, a so ga vsi preslišali. Kaže, da bi ljudje, ki tu iščejo zdravje, potrebovali tudi kako terapijo, ki bi jim izostrila sluh za slavčevo petje. Zaenkrat bolj cenijo umetne slavce - barvne televizorje v hotelskih sobah.

Za ohranitev grmovja so se verjetno zavzeli lovci, ki imajo v lovišču poljske zajce, nekaj srn in lisic, kar dosti **fazanov** in znatno manj **jerebic**.

Sava je tu ograjena s kamnometom, prodišč in mrtvic ni. Kakega bogastva obvodnih ptic zato ne bomo našli, pa vendar je bila tu leta 1991 odkrita ptica, ki bi lahko postala znamenitost Čateških Toplic, ko ne bi bilo njeno gnezdišče uničeno; to je bila **breguljka**, ki je gnezdila na levem bregu v veliki koloniji (Gregori, *Acrocephalus* 55). Ob vodi navzdol od tega uničenega gnezdišča je še nekaj manjših, v mivko vrezanih sten, a breguljkinih rogov v njih nisem našel.

Njive, kjer je zasajena pretežno koruza, so za ptice negostoljubne. Razlog za to je zbita peščena zemlja, v kateri je zelo malo deževnikov in žuželk, pa zato več premogovega prahu, ki ga je bila odložila Sava, preden so jo uklenili v sedanjo strugo.

Na južnem delu področja, v trikotniku med njivami, Savo in magistralno cesto, so revni travniki s posameznimi starimi topoli in manjšimi skupinami drevja in grmovja. Tu se pomladi oglašajo **kratko-prsti plezavčki**, ki jim mogočno drevje z razbrazdanim lubjem gotovo ustreza. Opazil sem tudi **sivo žolno**.

Zelo zanimiv prostor za ptice je leno tekoča voda, ki je nekaj vmesnega med potokom, mrtvico in kanalom za odvajanje odpadnih vod. Ta (recimo) potok napajajo termalne vode iz cele vrste odprtih in zaprtih bazenov; nekje na polovici toka se vanj izliva kanalizacija, ki ga dobro pognoji, k sreči ne v taki meri, da bi življenje v vodi zamrlo. Poleti površina kar valovi od ribjih jat, ki hlatajo za zrakom. Pred izlivom v Savo, v bližini avtoceste, je ob bregu tudi trstišče.

Novembra 1996 so zbudili mojo radovednost ostri klici, ki jih ni bilo težko

razjasniti. Vzdolž celega toka sem našel **vodomce**, ki bi lahko postali zaščitni znak Čateških Toplic, vsaj v zimski sezoni. Nekoga dne sem videl hkrati kar tri vodomce v hitrem zasledovalnem letu. Na zgornjem delu potoka, kjer ob vsakem času trnkarijo brežiški ribiči, so bolj zaupljivi in jih ni težko opazovati. A če se bo nadaljevalo že začeto trebljenje grmovja, utegne usoda breguljk doleteti tudi te lepotce.

Na "ptičji zimski rivieri" sta letovala tudi dva parčka **zelenonogih tukalic**, ki jih OAS in ZOAS ne navajata. Domov sem sicer odpotoval 29. novembra, dva dni prezgodaj, da bi lahko tudi dokazal prezimovanje te vrste, a mislim da ni razloga, da bi tukalice zadnji dan novembra nenadoma zapustile ta prijetni kraj. Po poljih je ležal novozapadli sneg, a iznad vode so se vzdigovali oblaki sopare, neke stenice (?) so v travi ob bregu neutrudno cvrčale, nekje drugje so med šašjem regale žabe. Manjkale so le še palme....

V jelševju ob vodi se je 27. novembra 1996 hranilo 300 do 400 **čižkov**.

Se trije zanimivi prizori z jesenskega sprehoda po nasipu ob Savi: trije **krokarji**, ki so čisto resno preganjali **sivo vrano**; **skobec** (samec) in **šoja** v krošnji na samem rastočega drevesa; **siva čaplja**, ki se je izneverila svoji flegmatični ali prezirljivi pozi in je raje zaokrožila z iztegnjenim vratom, ko je mimo priletel **kragulj**.

In še nekaj zapoznelih gostov, ki sem jih opazoval 27. novembra 1996 - samec **prosnika**, **golob grivar**, ki ga je najbrž zadržala koruza, namenjena fazanom, in več **šmarnic**.

Naj zaključim z upanjem, da bodo načrtovalci nadaljnega turističnega razvoja tega okolišča izkoristili možnosti, ki jim jih ponuja narava, in ponudili obiskovalcem, razen terapij, jedače, pijače itd., tudi srečanja z breguljko, slavcem, vodomcem, sivo čapljo in drugimi pticami.

Martin Košir, Linhartova 68, Ljubljana

Nove knjige New Books

D.J.Pain, M.W.Pienkowski (eds.): Farming and Birds in Europe: The Common Agricultural Policy and its implications for Bird Conservation, Academic Press, 1997

Živimo v času tako opevanega približevanja in vstopa v Evropo. Medtem ko nas predvsem politiki prepričujejo o prednostih, ki nam jih bo Evropa prinesla, pa samo skozi skrbno priprta vrata pricurajo tudi razmišljanja o vrednotah, ki nam jih bo Evropa morda odnesla. Pred vstopom bomo morali sprejeti celo vrsto pravil in usmeritev, med drugim tudi prilagoditi našo kmetijsko politiko skupni evropski kmetijski politiki ali CAP (Common Agricultural Policy). CAP je verjetno ena najbolj spornih usmeritev združene Evrope, vsaj kar zadeva posledice za krajino in živi svet.

Delež kmetijskih površin je pred vključitvijo gozdnatih skandinavskih držav in Avstrije v EU presegal 50 %, po vključitvi pa se je ta delež znatno zmanjšal, a je še vedno velik. Kmetijske površine pa so seveda tudi prebivališče številnih vrst ptic in kot je bilo pred kratkim ugotovljeno, je kar okoli 40% evropskih vrst ptic ogroženih zaradi različnih kmetijskih dejavnosti.

Knjiga je sestavljena iz 14 poglavij, ki so jih napisali različni avtorji. Uvodna poglavja so splošna, govorijo o pomenu kulturne krajine za ptice, opisujejo spremembe in vplive na favno ptic. Koristna pojasnila in splošni opis CAP-a so podana v tretjem poglavju, ki razlaga razvoj te politike in njeno povezavo z okoljskimi iniciativami in mednarodnimi dogovori. Povprečnemu ornitologu, ki spremlja sodobne populacijske trende, zveni poznano poglavje o prioritetah pri varstvu ptic v Evropi, ki ga je napisal soavtor znanega dela *Birds in Europe: Conservation Status*. Naslednja poglavja so bolj usmerjena k t.i. študijskim primerom oziroma opisu primerov vplivov kmetijske prakse na različne ekosisteme, skupine ptic (npr. ujede) ali posamezne

vrste (npr. jerebice). Za naše kraje najzanimivejši primeri so opisani v poglavjih o srakoperjih v kulturni krajini, pticah na mokrih travnikih in pomenu mozaične krajine za semenojede vrste ptic.

Urednika sta pred zaključnim poglavjem poudarila potrebo po prilagodljivih usmeritvah, ki bodo zagotavljale obstoj raznolike kulturne krajine in širšega okolja v dobro ptic in drugih živih bitij, tudi človeka. Natančno so povzete posledice

Dokumenti: Prispevek k kronologiji časopisne polemike II *

Documents: A contribution to the chronology of a newspaper polemics II

Avtor	Naslov prispevka	Objava
Nicolas Berout	Kormorani. Ko bo prepozno.	Ribič 3/1996
J. Pavlin	Pirati kormorani ropajo Krko	Ribič 3/1996
A. Bartelj	Zakaj je kormoran na zatožni klopi	Ribič 3/1996
Neznani avtor	Zahteve po odškodninah	Ribič 3/1996
Neznani avtor	Brižni do kormoranov, brezbrižni do pomorov rib	Ribič 3/1996
Stane Lozar	Kormorani ropajo Krko	Ribič 3/1996
Tugomir Plut	Zgodili so se kormorani	Ribič 4/1996
Igor Jugovič	Država je plačala za škodo kormoranov	Ribič 5/1996
Milan Zadel	Kormoran je kralj!	Ribič 5/1996
Bojan Javornik	Nič več ljubezni na tuj račun	Ribič 5/1996
Franc Bračko	O kormoranih ni konca	Ribič 7-8/1996
Edgar Pitzenbauer	Kormorani	Ribič 7-8/1996
Sergej Matvejev	O velikih kormoranih in sivih čapljah - resnično	Ribič 7-8/1996
Neznani avtor	Proti kormoranom v Strassburgu	Ribič 12/1996
Ferdo Zupančič	Kormorani gnezdiyo tudi pri nas	Ribič 12/1996
Neznani avtor	Omejeno število kormoranov na Bavarskem	Ribič 12/1996
Bojan Budja	Bodo ribiči tožili državo?	7D 28. 2. 1996
Neznani avtor	Kormorani in čaplje, trn v peti ribogojcev	Večer, 27. 1. 1996
(bob)	Dolenjske ribe se selijo pod nebo	Večer, 17. 2. 1996
Tone Urbas	Dva bregova - vmes pa kormoran	Večer, 1. 3. 1996
Anton Hržič	Kormorani in ribe	Večer, 1. 3. 1996
Franc Janžekovič	V naravi vse kroži	Večer, 25. 3. 1996
Neznani avtor	Kormorani ropajo Krko	Slovenske novice, 13. 3. 1997
Matjaž Kranjec	Kormorani - šiba božja slovenskih ribičev	Nedeljski dnevnik 1997
Rafael Teropšič	Kormorani vztrajno uničujejo ribe	Dolenjski list 1997
Igor Jugovič	Krivolov in kormorani	Ribič 1-2/1997
Tomaz Kristofič	Kormorani in ribe, varstvo narave in ribištva	Ribič 1-2/1997
Rafael Teropšič	Kuga	Ribič 3/1997

* I. del je bil objavljen v Acrocephalusu 72:168. Podatke je zbral Franc Bračko.

različnih kmetijskih dejavnosti (namakanje, izsuševanje, pašništvo, vplivi kemijskih sredstev itd.). V zadnjem poglavju so opisani dejavniki, ki so in bodo še vplivali na spremembe CAP-a, ter sile, ki zahtevajo nespremenjeno stanje oziroma še radikalnejšo ekonomsko politiko. Predstavljen je tudi verjetni scenarij sprememb v ureničevanju CAP-a.

Namesto običajnih priporočil, kdo bi takšno knjigo moral prebrati, bi priporočil, da bi društveni odbor za varstvo narave povzete kakšnega izmed poglavij poslal na naslove vladnih in drugih planskih institucij. Če bi bili povzetki kratki s podčrtanimi pomembnimi ugotovitvami, obstaja vsaj teoretična možnost, da bi kdo od odgovornih poslano gradivo tudi prebral. Pismo naj bi bilo poslano priporočeno in arhivirano. Zanamcem bo tako jasno, kdo bo soodgovoren za ceno, ki jo bosta naša krajina in narava plačali za vstop v Evropo.

Andrej Sovinc

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

V osnovni šoli ornitologije se učimo razlikovati med galebom in čigro, v srednji med morskim, rjavim in srebrnim galebom, posebno zanimivi in težavni se nam zdijo v mladostnem perju. V visoki šoli spoznamo, da srebrnega galeba ne moremo vedno ločiti od rumenonovega po barvi nog. Zdaj bi radi doktorirali iz podvrst teh dveh galebcev: *L.a. argentatus*, *L.a. argenteum*, *L.c. cachinnans* in *L.c. michahellis*. Toda pri tem nas ovira nekaj nepredvidljivega: vprašanja, ki se nam ob opazovanju teh galebcev pojavljajo, postajajo proti pričakovanju pomembnejša od odgovorov.

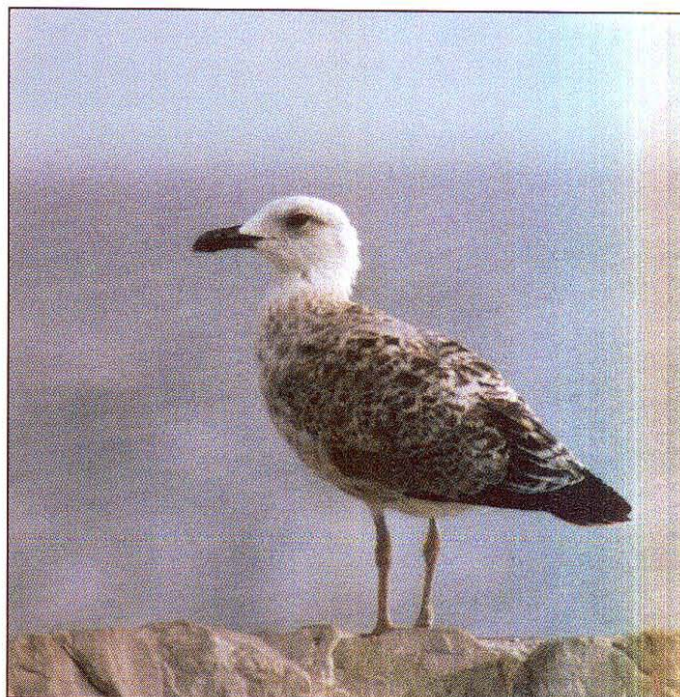
Na skrivnostni fotografiji iz 78-79. št. *Acrocephalus* je galeb v mladostnem perju. Ptica ima blede rumene noge in črn kljun, ki je zaradi skoraj povsem bele glave nemara videti daljši in močnejši, torej večji, kot bi utegnil biti v resničnosti. Pleča so videti na sliki siva, ramenska

Katera vrsta je to? Can you identify the species? (A. Sovinc)

peresa krasijo rjave lise, krovna peresa so belo obrobljena, prav tako letalna sekundarna in terciarna peresa, medtem ko primarna letalna peresa bolj slutimo kot vidimo, saj so zložena prek repnih peres, tako prva kot druga pa so karseda temna.

Ceprav velikost kljuna skupaj z velikostjo glave in trupa pri velikih galebih precej variira, zaradi "mile" oblike kljuna takoj lahko izločimo morskega galeba. Ker ptica po hrbtu nima za rjavega galeba v mladostnem perju značilne "šahovnice", to

je kontrastno belo obrobljenih ramenskih peres, tudi ta konkurenčna vrsta odpade. Na vrsti je torej barva nog, ki naj odloči dvoboj med srebrnim in rumenonogim galebom. Barth, ki je leta 1975 med 180 norveškimi galebi odkril 28 takšnih z rumenimi nogami, meni, da je bolj ali manj rumen nadah na stopalih in krakih individualno varira, to pa se na nekaterih lokalitetah dogaja pogosteje kot na drugih. Že leta 1933 pa je Lonberg dokazal, da imajo za rumeno barvo odgovorni lipokrom v nogah tudi srebrni galebi z mesnatordečimi nogami (GARNER 1997). Glede na to, da pri mladostnih osebkih takšnih variacij dozdej ni bilo opaziti, se smemo vdati domnevi, da je pred nami rumenonogi galeb *Larus cachinnans*.

Toda s tem zgodbe še ni konec. V januarско-februarski številki revije *British Birds* (1997) Martin Garner s prav neverjetno natančnostjo pri opazovanju prodorno razloži nekaj presenetljivih razlik med dvema podvrstama rumenonogega galeba *L.c. cachinnans* in *L.c. michahellis*, ki utegnejo privedi do spoznanja, da gre za dve samostojni vrsti. Razlikujeta se ne le po obliki in strukturi, progavosti, vzorcu perja, obarvanosti glave in hrbta, temveč tudi po oglašanju in ženitovanjskih klicih, celo njuni begavci so različno obarvani.

Po izraziti belini glave in sivih ramenskih peresih smemo presoditi, da gre v našem primeru za nominantno podvrsto rumenonogega galeba. O tem ključnem prepoznavnem znaku GARNER (1997) pravi takole: "Avgusta in zgodaj septembra mladostni osebek zamenja ramenska in hrbtna peresa s svetlejšimi peresi kot podvrsta *michahellis*, videti so čistejša, navznoter brez znamenj in lahko ustvarijo svetlejši učinek sivine. Pri podvrsti *michahellis* se ta peresa nagibajo k ohranitvi temne osnove in širokih temnih prečnih prog, učinkujoč odločno temneje in bolj progasto."

Seveda so razlike v vzorcih peres pri odraslih osebkih neprimerno bolj zanimive, še posebno ker jih je mogoče opaziti tudi z daljnogledom. Zato o tem kdaj drugič, ko v uredništvu prejmemo dobri fotografiji dveh bodočih novih vrst, ki sta zdaj še podvrsti. Larofili torej na plano. Nominantno podvrsto rumenonogega ga-

leba je 2. aprila 1980 v Sečovljah fotografiral Ivo A. Božič.

Iztok Geister

Literatura:

GARNER M. (1997): Identification of Yellow-legged Gulls in Britain. *British Birds* 90: 25-62.

Pismi uredniku Letters to the editor

Pripombe na neresnice, navedene v članku g. Petra Trontlja "Ignoranca birokratskega aparata (IBA)"

V članku g. Petra Trontlja: Ignoranca birokratskega aparata (*Acrocephalus* 17/77 (1996), str. 101-102) smo z osuplostjo in na naše veliko razočaranje prebrali zelo neugodne, nekorektne in neresnične trditve pisca. O številnosti posameznih ptičjih vrst v evropskih državah (v knjigi Tuckerja in Heathove: *Birds in Europe: Their Conservation Status*) namreč pravi naslednje (dobe sedni citat): "In vsi smo priznali, Slovenci po svoji naravi vselej pošteno, a še raje skromno. Malo tudi v strahu, da bi kdo preverjal. Naši južni sosedje, na primer velikodušno. Od tod naprej je imela znanstvena objektivnost prosto pot. Namesto zamegljenih "eno pomembnejših, eno najjužnejših, eno največjih v tem delu Evrope..." so nastale pregledne lestvice. Vsak podatek je opremljen s številko in uvrščen v rang. Iz teh rangov je jasno razvidno, kaj je pomembno in kaj ne. Z razmeroma enostavnimi matematičnimi operacijami seštevanja in deljenja so nam dali vedeti: Slovenija je za preživetje ptičjih populacij v Evropi nepomembna. Položite betonsko ploščo čez svojo deželo in nič se ne bo spremenilo, nam govorijo."

Ker so v citiranem delu teksta edini subjekt v 3. osebi množine "naši južni sosedje", ob vseh svojih prizadevanjih in vloženem trudu ne moremo teh stavkov tolmačiti drugače kot trditve avtorja članka, kako so hrvaški ornitologi, v nasprotju s slovenskimi, nepošteni, kako so lagali in namenoma pretiravali s podatki o številnosti ptic na Hrvaškem; kako so oni dali vedeti, da je Slovenija za preživetje ptičjih populacij v Evropi nepomembna in kako Slovencem

pravijo, naj položijo čez svojo deželo železo-betonsko ploščo in nič se ne bo spremenilo. Čeprav se nam mnenje pisca, ki se s svojimi bujnimi izmišljotinami na zelo neodgovoren in pretiran način izraža v svojem članku, polnem neskladnosti, protislovij, nedoslednosti in nejasnosti, ne zdi vredno resnega razpravljanja, pa želimo tukaj vendarle dokazati, da so vse te avtorjeve trditve o "južnih sosedih" neresnične. To bomo storili zato, ker cenimo in spoštujemo vse slovenske ornitologe ter nikakor ne želimo, da bi objavljene neresnice vplivale na naše medsebojne odnose.

Podatki o številnosti ptic na Hrvaškem iz omenjene knjige so pripravljene na podlagi projekta ornitološkega atlasa, a nanašajo se izključno na populacije, ki so ugotovljene na terenu. Te ocene niso nikakor "velikodušne", ampak zelo previdne ("skromne"). V ozir so vzeti samo zanesljivi podatki o gnezdenju in številnosti ptičjih populacij na nekem določenem območju. Tako npr. malega orla *Hieraeetus pennatus* in strakoša *Hydrobates pelagicus* sploh nismo uvrstili v seznam, čeprav imamo podatke, ki govorijo za to, da sta na Hrvaškem obe vrsti prav gotovo gnezdilki. Za vse gnezdilke Hrvaške je skupna številnost, izračunana na podlagi zanesljivih opazovanj na terenu, ne pa na podlagi spekulacij o nekem možnem teoretičnem stanju. Ker je Hrvaška ornitološko relativno slabo raziskana, smo se zavedali, da bo tak način ocenjevanja privedel do prenizkih vrednosti številnosti večine vrst.

Da smo imeli prav, kažejo naslednji podatki: Najbolj drastičen je primer kostanjevke *Aythya nyroca*, ki smo je cenili na 200 - 300 parov, medtem ko so novejša raziskava pokazale, da je verjetno število med 2.000 in 3.000 pari, torej celo desetkrat večja. Belorepca *Haliaeetus albicilla* ocenjujemo danes na 60-70 parov, kar je tudi precej več od takratne ocenitve (40-50). Našteli bomo samo še nekaj primerov: veliko bobnarico *Botaurus stellaris* zdaj ocenjujemo na 60-100 parov (prejšnja ocena je bila 30 - 50), konopnico *Anas strepera* na 40 - 60 (prejšnja ocena: 3 - 5), beloglavega jastreba *Gyps fulvus* na 120-150 parov (prejšnja ocena: 50 - 100 parov) itn.

Povečanje številnosti v nobenem od teh primerov ni posledica dviga številnosti gnezdeče populacije, kot je to slučaj npr. pri veliki beli čaplji *Egretta alba*. Dejstvo, da poznejše raziskave dosedaj niti za eno edino vrsto niso

pokazale, da bi naši podatki o številnosti bili pretirani, vsekakor dokazuje, da so bile naše ocene dovolj previdne, torej dovolj "skromne". Seveda moramo pri tem izvzeti vrste, katerih gnezdeča generacija je v preteklem časovnem obdobju doživela padec številnosti, kot npr. pri velikem kormoranu *Phalacrocorax carbo*.

Bilo bi vsekakor razumno in korektno, ko bi bil g. Trontelj, preden je začel pisati svoj članek, stopil v stik s hrvaškima koordinatorjema tega projekta (Goran Sušić, Dragan Radović in sodelavci) in se pri njiju informiral o metodologiji njunega dela. V tem primeru prav gotovo ne bi napisal nič napačnega in neresničnega; obenem pa bi se osebno lahko prepričal, da ima tudi naša dežela svoje ime, da imata koordinatorja vsak svoje ime in priimek ter da ima tudi naša centralna ornitološka ustanova svoj službeni naziv; skratka, da ni nobene potrebe, zaradi katere bi vse to moral poimenovati kakorkoli po svoje.

Zato pričakujemo, da se ta prav nič korektni način prikazovanja dela hrvaških ornitologov, kot ga beremo v *Acrocephalus* 77(1996), na straneh istega časopisa kaj kmalu popravi in prikaže v pravi luči ter da se vsem bralcem *Acrocephalus*, kakor tudi vsem ljubiteljem ornitologije v Sloveniji, pojasnijo razlogi za našo reakcijo na članek g. P. Trontlja.

Pričakujemo tudi, da se vsaj v krogih naravoslovcev in ljubiteljev narave taki nesporazumi, kot je bil ta, ne bodo nikoli več dogajali.

Dragan Radović, Goran Sušić
Zavod za ornitologiju HAZU
Ilirski trg 9/2
HR - 1000 Zagreb
Hrvatska

Opravičilo in pojasnilo hrvaškim ornitologom

Zelo mi je žal, da sta kolega Dragan Radović in Goran Sušić tako nesrečno doumela in interpretirala smisel mojega sestavka "Ignoranca birokratskega aparata". S svojim pisanjem sem želel opozoriti na pomanjkljivosti sistema, ki pušča ob strani majhne države z le marginalnimi populacijami mnogih vrst ptic. Take z majhnimi absolutnimi števili, a visoko vrstno pestrostjo. Verjetno se s podobnim problemom, čeprav v manjši meri kot Slovenija, sooča

tudi Hrvaška. To je bil razlog, da sem omenil "našo južno sosedo". Vendar za besedo "velikodušno" nisem skrnil očitkov laži, nepoštenosti in pretiravanj. Ker se že dalj časa ukvarjam s problematiko štetja ptic, vem, da je ptice na večjih območjih nemogoče natančno prešteti. Podati je moč le različno velike intervale znotraj katerih se z določeno verjetnostjo gibljejo dejanske vrednosti. V tem smislu sem besedo "velikodušno" uporabil pozitivno: z zaokroževanjem navzgor je po novih kriterijih možno imenovati več IBAjev in s tem zagotoviti učinkovitejše varstvo ptic. Žal mi je tudi, če v stavku "Slovenci po svoji naravi vselej pošteno, a še raje skromno." ni bilo zaznati samoironije, ki sem mu jo namenil. In tisto "...so nam dali vedeti..." se, bog ne daj, ne nanaša na hrvaške ornitologe, temveč na nove kvantitativne kriterije IBA. Nadalje se opravičujem, če sem z uporabo parafraze "južni sosede" kogarkoli užalil. Moj namen je bil nasproten: izbral sem kar najbolj brezosebno obliko, da se le ne bi kdo čutil ogovorjenega in morebiti kritiziranega.

Izgleda, da še nisem dovolj več ironično nadahnjena sloga pisanja. Na bralčevem obrazu sem želel izzvati kisel nasmešek ob spoznanju o lastni (slovenski) mednarodni ornitološki nepomembnosti, ne izraza ogorčene bolečine in prizadetosti. Hrvaškim ornitologom se še enkrat iskreno opravičujem za moj prispevek k nastalemu nesporazumu in jim zagotavljam, da niti ena kritična misel ni bila namenjena njim.

Peter Trontelj

Opravičilo

V članku Boruta Štumbergerja in Franca Bračka z naslovom Gnezditov polojnika *Himantopus himantopus* v ormoških bazenih za odpadne vode, objavljenem v št. 78-79, je prišlo do več neljubih napak. Najhujša je nedvomno ta, da navedbe o slikah v besedilu niso vsklajene z vrstnim redom slik in pripadajočimi podpisami. Avtorjema se za ta spodrslijaj iskreno opravičujem.

Opravičilo pa velja tudi informatorjem, katerih priimki so bili pomanjkljivo ali napačno izpisani.

Urednik

Kako pišemo "literaturo"

S pojmom literatura so mišljeni objavljeni viri.

Neobjavljeni viri (predavanja, skripte, diplomske naloge, seminarsko gradivo) ne veljajo za literaturo. Citiramo jih kot informatorje (glej *Acrocephalus* 78-79:143).

V *Acrocephalusu* pišemo v reviji objavljeni vir takole:

NOVAK J. (1997): Gnezditov bele pastirice *Motacilla alba* v Sloveniji. Ptičje novice 1 : 16-31.

V knjigi objavljeni vir pa takole:

NOVAK J. (1997): Pastirice Slovenije. Založba *Motacilla*. Pastirski dol.

Priimek pišemo z velikimi črkami in s še večjo začetnico, ime je okrajšano z veliko začetnico, za njim stoji pika, sledi letnica izida v oklepaju. Naslov objave napoveduje dvo-pičje. Naslov članka je izpisan navadno, le znanstvena imena so izpisana ležeče. Tudi ime revije (ali časopisa), v kateri je članek objavljen, je izpisan navadno (čeprav ga ponekod pišejo ležeče). Številka pomeni letnik (ne zvezek!), ki z dvopičjem napoveduje strani, na katerih je članek objavljen, kar pomeni od strani do strani. Pri viru, objavljenem v knjigi, zapišemo tudi založbo in kraj izida.

Variacije se pojavljajo pri pisanju lastnih in znanstvenih imen. Kadar je avtorjev več, se pri zadnjem avtorju napiše najprej okrajšava za ime in za njo priimek; veznik pa se napiše v jeziku, v katerem je članek napisan: NOVAK J. in A. NOVAK itd.. Kadar je avtorjev več in se citat pogosto ponavlja, uporabimo v besedilu latinsko okrajšavo et al., kar pomeni in drugi npr.: namesto NOVAK J., NOVAK A. in P. KOVAČ napišemo NOVAK et al. Kot smo že povedali, v prispevku Kako pišemo lastna in znanstvena imena (*Acrocephalus* 78-79:143) pri naštevanju znanstvenih imen rodovno ime, ki se ponavlja, okrajšamo, vendar je treba paziti na verodostojnost citata. Če v originalu ni okrajšave, je tudi v citatu ne uporabljamo, enako velja tudi za ležečo pisavo. Pač pa naj bi bilo dovoljeno popraviti očitne tipografske (ne pa jezikovne) napake.

Spisek literature napišemo z umakom: prva vrstica se pričinja v višini tretje črke v drugi vrstici:

NOVAK J. (1977): ...

Ptičje novice I: ...

Včasih moramo citirati avtorja, čigar misel ali podatek smo našli v nekem drugotnem viru, prvotnega vira pa ne poznamo v celoti. Takrat ravnamo takole: v besedilu napišemo npr. (Kovač v NOVAK 1997), v spisku literature pa navedemo le drugotni vir.

Urednik

daleč na
na pot
Z se se dvigne
Z drugega
konca sveta
se oglasi
in je doma
povsod tu
tu kakor tam.
kakor tam.

mobitel

SLOVENSKI OPERATOR (MWT & GSM)
<http://www.mobitel.si>

MOBITEL GSM

Globalni sistem mobilne telefonije - omrežna številka 041

svoboden
KOPTICA

VSEBINA**CONTENTS**

- Selitev mrtvih ptic
prek Slovenije (D. Šere) 3 Migration of dead birds
across Slovenia (D. Šere)
- Pojavljanje ribjega galeba
Larus ichthyaetus v Sloveniji
(L. Božič) 6 Occurrence of the Great Black-headed
Gull *Larus ichthyaetus* in Slovenia
(L. Božič)
- Popis prezimujočih sivih čapelj *Ardea*
cinerea, velikih kormoranov
Phalacrocorax carbo in labodov grbcev
Cygnus olor v Sloveniji v obdobju 1994-97
(I. Geister) 14 Survey of the wintering Grey Herons
Ardea cinerea, Great Cormorants
Phalacrocorax carbo and Mute Swans *Cygnus*
olor in Slovenia between 1994 and 1997
(I. Geister)
- Prezimovanje črnih lisk *Fulica atra*
v Strunjski laguni (L. Lipej,
T. Makovec) 23 Wintering of the Common Coot *Fulica atra*
in the Strunjan Lagoon (L. Lipej,
T. Makovec)
- Nenavadno vedenje dolgorepk
Aegithalos caudatus v ledenem
dežju (A. Brancelj) 27 Unusual behaviour of Long-tailed Tits
Aegithalos caudatus in heavy sleet
(A. Brancelj)
- Rezultati štetja vodnih ptic
v januarju 1997 v Sloveniji
(B. Štumberger) 29 Results of the mid-winter waterfowl
census in January 1997 in Slovenia
(B. Štumberger)
- Iz ornitološke beležnice 40 From the ornithological notebook**
- Phalacrocorax carbo*, *Egretta garzetta*, *Anas clypeata*, *Aythya fuligula*, *Falco*
peregrinus, *Crex crex*, *Himantopus himantopus*, *Scolopax rusticola*, *Sterna caspia*,
Chlidonias hybridus, *Tyto alba*, *Otus scops*, *Dryocopus martius*, *Dendrocopos syriacus*,
Hirundo rustica, *Sylvia cantillans*, *Phylloscopus collybita*, *Miliaria calandra*
- Zanimivosti od koderkoli:
Sige in Pod ježo, Fužine, Čateške
Toplice 48 Interesting observations from
elsewhere: Sige and Pod ježo, Fužine,
Čateške Toplice
- Nove knjige 51 New Books
- Dokumenti 52 Documents
- Skrivnostna fotografija 53 Mystery photograph
- Pismi uredniku 54 Letters to the editor

Fotografija na naslovnici: Velika kormorana *Phalacrocorax carbo* (I. Geister)
Vinjete: (S. Polak)

Front cover: Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* (I. Geister)
Drawings (S. Polak)